DÖNEM : 3 TOPLANTI : 3

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 23

54 ncü Birleşim

1 . 3 . 1972 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	2
II. — YOKLAMA	2
III. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER	2
1. — 13 . 7 . 1967 gün ve 904, 905, 906 sayılı kanunlarda değişiklik yapılması ve 4 Haziran 1972 Pazar günü yapılacak belediye meclisi üyeleri, belediye başkanları, il genel meclisi üyeleri - köy muhtar ve ihtiyar meclisi üyeleri ile mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri seçimlerinin ertelenmesi hakkında kanun tasarısı ve 69 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/601) (S. Sayısı : 505)	2:14,30:33,34:37
2. — Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı ve 59 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/585) (S. Sayısı : 474) (Dağıtma tarihi : 14 . 2 . 1972)	14:29

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Bu Birleşimde üç oturum yapan Genel Kurulda :

1972 yılı Bütçe kanunu tasarısının tümü üzerinde grup sözcülerinin konuşmalarına Başbakan Nihat Erim'in cevap vermesinden sonra, ad okunarak yapılan oylama sonunda tasarı (45) ret oyuna karşı (296) oyla kabul olunarak kanunlaştığı bildirildi.

Önümüzdeki Çarşamba günü yapılacak birleşimde sadece kanunların görüşülmesine dair grup başkanvekillerince verilen önerge kabul edildi.

13 . 7 . 1967 gün ve 904, 906 sayılı kanunlarda değişiklik yapılması ve 4 Haziran 1972 Pazar günü yapılacak belediye meclisi üyeleri, belediye başkanları, il genel meclisi üyeleri - köy muhtar ve ihtiyar meclisi üyeleri ile mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri seçimlerinin ertelenmesi hakkında kanun tasarısının 1 nci maddesi üzerindeki görüşmelerden sonra ad okunmak suretiyle yapılan açık oylama ve yoklama sonunda Genel Kurulda yeter çoğunluğun olmadığı anlaşıldığından;

1 Mart 1972 Çarşamba günü saat 15,00'te toplanılmak üzere Birleşime saat 21,00'de son verildi.

Başkan	Başkan
Sabit Osman Avcı	Başkanvekili
	Nurettin Ok
Kâtip	Kâtip
Sivas	Tunceli
Enver Akova	*Kenan Aral*

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15,00

BAŞKAN : Başkanvekili Nurettin Ok

KÂTİPLER : Şevket Doğan (Kayseri), Âdil Turan (Uşak)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 54 ncü Birleşimini açıyorum.

II - YOKLAMA

BAŞKAN — Sayın Milletvekillerinin lütfen beyaz düğmelere basmalarını rica ederim.

(Otomatik cihazla yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Müzakere için gerekli çoğunluğumuz vardır, müzakerelere başlıyoruz.

III - GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — 13 . 7 . 1967 gün ve 904, 905, 906 sayılı kanunlarda değişiklik yapılması ve 4 Haziran 1972 Pazar günü yapılacak belediye meclisi üyeleri - köy muhtar ve ihtiyar meclisi üyelisi üyeleri - köy muhtar ve ihtiyar meclisi üyeleri ile mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri seçimlerinin ertelenmesi hakkında kanun tasarısı ve 69 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/601) (S. Sayısı : 505) (1)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, bir önceki birleşimde mahallî seçimlerin ertelenmesi

---

(1) 505 S. Sayılı basmayazı 26 . 3 . 1972 tarihli 52 nci Birleşim tutanağındadır.

hakkındaki kanun tasarısının 1 nci maddesinin açık oylaması yapılmış, gerekli çoğunluk sağlanamadığı için bugüne ertelenmiş bulunuyordu. Aslında, açık oylama talebini muhtevi önergede geri alınmıştı. Şu ana kadar 1 nci madde üzerinde açık oylama talebi yapılmamıştır.

1 nci maddeyi, tesarı metninde yazılı şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 2. — Ertelenen bu seçimlerde seçimlerin başlangıç tarihleri, oy verme günleri ile oy verme işlemlerinin ne suretle yürütüleceği ayrıca kanunla düzenlenir.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde şimdiye kadar söz talebinde bulunmuş arkadaşlarımı takdim ediyorum:

Sayın Lâtif Aküzüm, Sayın Musa Doğan, Sayın İsmail Hakkı Alaca, Sayın Hüsamettin Başer, Sayın Özgüner, Sayın Hilmi İşgüzar.

Sayın Aküzüm? Vazgeçtiniz.

Sayın Doğan? Vazgeçtiniz.

Sayın Alaca? Yok.

Sayın Başer? Vazgeçtiniz.

Sayın Özgüner? Vazgeçtiniz.

Sayın İşgüzar? Buyurunuz efendim.

HİLMİ İŞGÜZAR (Sinop) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; bendeniz 2 nci madde üzerinde, bir noktanın aydınlığa kavuşmasını temin için fikirlerimi söylemek istiyorum.

Biliyorsunuz, bu ikinci maddede, mahallî idareler seçiminin ertelenmesinin ele alınmasında, ikinci bir kanunla tarihinin tespitine âtıf yapılmaktadır. Halbuki bu, kanunların eşitlik ilkesine aykırıdır, hukuk tekniğine aykırıdır. Bilhassa Parlamentomuzda bulunan değerli hukukcu arkadaşlarımızın da takdir edecekleri üzere, bir kanun, diğer bir kanuna, kendi anahükümlerinde gösterilmesi icabeden hususları atıfta bulunmak suretiyle tedvin edilemez.

Ancak kanunlar Anayayasa aykırı olamaz. Bazı hususların tedvini, bazı kanunlara atıfta bulunmak suretiyle yapabilir ama, biz mahallî seçimlerin ertelenmesi hakkında ana bir kanun getiriyoruz, ondan sonra da diyoruz ki; «Bunlar nasıl, ne zaman ve ne şekil olacaktır, bunlar ayrıca bir kanunla düzenlenir.»

Bu bakımdan, sayın Komisyonun sözcüsü, burada bu hususu ne şekilde tedvin ettiklerini açıklamalıdır.

Anlarız; eğer bu kanun bazı hususları, bazı tüzüklere bırakmış olsaydı, doğru idi. Ama, kanunda yer alması lâzımgelen anahükmün bir başka kanuna atıfta bulunmuş olması, başka kanun tarafından tedvin edileceğini ifade etmiş olması, hususunu, kanunların eşitlik ilkesi bakımından yerinde görmüyoruz. Hiç bir kanun, diğer bir kanunun üzerinde mütalaa edilemez. Bütün yasama organlarından çıkan kanunlar eşittir ve eşitlik ilkesi içinde mütalaa edilir. Ancak, teferruat ve bazı hususlar varsa, onlar da tüzüklerle, yönetmeliklerle düzenlenir.

Bu yönden, bu kanun Anayasa da olmadığına göre, bu kanunun 2 nci maddesinde tarihin sarahatle belirtilmesi lâzımdır. Aksi halde bu şekilde bir kanun maddesi tedvin edilmesi, hukuk bakımından mahzurludur, doğru değildir. Bunun telifini ne şekilde telâkki ediyorlarsa sayın sözcünün burada bu hususu açıklamaları lâzımdır.

Bendeniz bu hususun üzerinde, değerli bazı hukukçu arkadaşlarla da temasta bulunmak suretiyle, bir hayli durdum. Hattâ böyle bir kanun tasarısı Yüce Senatonun komisyonunda görüşülürken tamamen tayedilmiş, ortadan kaldırılmıştır. Şimdi bu kanunun 2 nci maddesiyle ne getiriyoruz belli değil; sadece, ilerde yapılacak seçimlerin tarihleri, v.s. si ikinci bir kanunla düzenlenir, diyoruz. O halde bu kanunun esbabı mucibesi nedir, hedefi nedir, maksadı nedir? Büyük Millet Meclisinde bulunan değerli arkadaşlarımızın da bunun üzerinde durmalarını ve bu maddenin kanundan çıkarılmasını, sarahate kavuşturulması için başka şekilde tedvin edilmesini istiyoruz.

Eğer, milletvekilliği genel seçimleriyle bunların birleştirilmelerinde mahzur telâkki edilerek bir açık kapı bırakılmak isteniyor ise, ya milletvekilliği seçimlerinden önce veya sonraki bir tarih tespit edilmek suretiyle bu kanunun 2 nci maddesine sarahat getirilmesi lâzımgelir. Aksi halde bu durumun, kanunların eşitlik ilkesi bakımından olduğu gibi, Anayasa yönünden de, kanunların tedvini yönünden de mahzurlu olduğunu değerli arkadaşlarımın nazarlarına sererken sayın Komisyonun da dikkatini çekmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde başka söz isteyen? Buyurun Sayın Birgit.

ORHAN BİRGİT (Ankara) — Sayın arkadaşlarım, dün bu tasarı ile ilgili görüşmeler dolayısiyle verilen bir yeterlik önergesi aleyhinde konuşurken, getirilmek istenen kanunun gerekçesinden ötürü bazı endişelerimi belirtmiştim.

Sayın Komisyonun Yüksek Başkanlığa sunduğu bu kanunla ilgili anayazıda; «Mezkûr seçimlerin ertelenmesini isteyen Hükümetin görüşünü; Komisyon toplantılarına davet edilen Adalet Bakanı Sayın Prof. Suat Bilge ve İçişleri Bakanlığı temsilcilerinden dinleyen Komisyonumuz içinde bulunduğumuz olağanüstü durum sebebiyle mezkûr mahallî seçimlerinin bu sene yapılmasının mahzurlu olacağı görüşünü benimsemiş ve bu seçimlerin 1973 yılına ertelenmesini kabul etmiştir.» deniyor.

Şimdi üzerinde durduğumuz, görüşmekte olduğumuz 2 nci madde ise şöyle : «Ertelenen bu seçimlerde seçimlerin başlangıç tarihleri, oy verme günleri ile oy verme işlemlerinin ne suretle yürütüleceği ayrıca kanunla düzenlenir.»

1 nci maddeye göre bilinen bu seçimlerin 1973 yılına ertelendiğidir. Ama 1973 yılının hangi zamanında yapılacağı henüz millî iradenin gerçek ve tek temsilcisi olan Yüce Meclisin bilgisi dışındadır. Hatta belki biraz da iradesi dışındadır.

Denilebilir ki, her parlamento üyesinin yasa teklif etme hakkı vardır. Bir yasa ile 1973 yılı içinde bu seçimlerin nasıl yapılacağını her hangi bir parlamento üyesi de düzenleyebilir. Ama bizim hukuk geleneğimizde bu tür teklif ve tasarıların yasalaşabilmesi için Hükümetin ağırlığını koyması şarttır.

Benim şahsan bir türlü anlayamadığım, olaganüstü hal ve olaganüstü halin devamı gerekçeleriyle Hükümet, belediye başkan ve meclislerinden il genel meclisi üyelerine, hatta her hangi bir siyasî parti mensubu olmaları kanunla yasak edilmiş (nedense) bulunan mahalle ve köy muhtarlariyle ihtiyar heyetlerinin seçimine kadar tümünü erteliyor. Ne zaman, hangi gün seçimlerni yapılacağı, oy verme durumunda olan ve ondan daha önemli olarak seçimlere katılmak için kendisini bölgesindeki seçmeninin önünde hazırlamak durumunda olan binlerce vatandaşımızın da bilgisi dışındadır. Madem ki, Millet Meclisi seçimleri 1973 yılının Ekim ayında yapılacaktır; o halde 2 nci maddede bu seçimlerin de en geç 1973 yılının Ekim ayı içinde yapılacağı belirtilmeliydi.

Sayın İşgüzar arkadaşım haklıdırlar. Yasa tekniği bakımından bir ertelemede bulunuyoruz, yerini ve yeni tarihini koymuyoruz. Bizim meçhulümüzde, seçmenin meçhulünde seçime katılacak olan binlerce, onbinlerce vatandaşımızın meçhûlünde. Belki olağanüstü halin devamı ile ilgili olan Sayın Adalet Bakanının bilgisi içinde. Ne yazık ki, kendileri komisyonda yaptıkları lütûfkâr izahatı Yüce Mecliste yapmayı yeğ bulmamışlar ki, buraya teşrif dahi etmemişler ve böyle meçhuller içinde bir kanun görüşülüyor. Böyle şey olmaz arkadaşlarım.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Özgüner, söz mü istiyorsunuz?

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Evet efendim.

BAŞKAN — Biraz önce konuşma isteğinizden vaz geçmiştiniz.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Şimdi istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Sayın arkadaşlarım konunun hakikaten kanun tekniğine aykırı olduğunu belirttiler, buna iştirak etmemek mümkün değil.

Bir kanun, ilerde yönetmelikle bir hususun sarahate kavuşacağını belirtebilir ve bir Anayasa, bir kanunla gelecek için bir hedef tayin edebilir. Ancak bir kanun, kanunun geliş sebebine tamamen aykırı başka bir kanunun çıkmasına da kapı açan, onu âdeta imkân dahiline sokan bir madde getiremez.

Arkadaşlarım, şimdi bu kanunun getiriliş esprisine bakıyoruz; bu kanun bir erteleme kanunu, ama erteleme gayri muayyen bir tarihe olamaz. Bu kanunun getiriliş sebebi bir erteleme olmasına rağmen, sadece ertelemeden ibaret değildir. Hangi tarihe ertelendiğini açık, seçik saptaması lâzımdır. Aksi takdirde bu kanun tekniğine uymaz.

Bir kanun yapıyoruz ve bu kanunda biz seçimleri erteliyoruz. Ama hangi tarihe ertelendi-

ği belli olmadığı için; «ertelenen bu seçimlerde seçimlerin başlangıç tarihleri, oy verme günleriyle oy verme işlemlerinin ne suretle yürütüleceği ayrıca bir kanunla düzenlenir.» diye hüküm getiriliyor. Sanki yönetmelikle düzenlenir gibi, «ayrı bir kanunla düzenlenir» deniliyor. Neden bu kanunla düzenlenmez? Biz yasak mı savuyoruz arkadaşlarım? Yani hele şu seçimi bir atalım da, bakalım ne zamana yapacağımızı bilâhara düşünürüz. Neden bugün düşünmüyoruz?

Gerek parlamentoda bunun böylece saptanmaması, gerekse Yüce Mecliste münakaşa imkânının yaratılmaması kamuoyunda bir istifham yaratmaz mı?

Arkadaşlarım, bu hususun kanun tekniğine aykırı olduğu açıktır. Sonra bu kanunun getiriliş sebebi şüphesiz seçimlerin muayyen bir tarihe ertelenmesi olduğuna göre, bunu açıkça belirtmekte sakınca mı vardır? Komisyon Başkanının bunu vuzuha kavuşturması lâzımdır.

Arkadaşlarım, bu hukuk süzgecinden geçirilirse takılır. Şüphesiz Anayasa süzgecinden de geçirilecektir; Anayasa süzgecinden geçirilirse takılır kalır arkadaşlarım. Açıkça ölü doğacak bir kanun çıkarmaktansa, geliniz bunu ertelemek istediğimiz tarihe (açıkça o tarihi de belirtmek suretiyle) göre kanunu vazedelim, öylece geçirelim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Cengiz Ekinci, buyurunuz.

CENGİZ EKİNCİ (Ordu) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Benden evvel söz alan değerli arkadaşlarım, seçim tarihinin meçhul bir tarihe ertelendiğini ve kanunda bir meçhul tarafın bulunmasının da kanun tekniğine aykırı olduğunu ifade buyurdular.

Evvelâ; meçhul olan bir şey yoktur, ortada. 1 nci madde bu seçimlerin 1973 yılında yapılacağını kesinlikle ifade etmiştir. Türkiye'de seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkındaki seçim mevzuatımız, bu kadar seneki tatbikat, Türkiye'de seçim mevsiminin Haziran veya Ekim ayı olduğunu göstermiştir. Yani ya Haziranda yapacağız, ya Ekimde yapacağız. O itibarla da bir meçhul yoktur.

Ama, efendim biz bunun tarihini de tespit ederdik. Tabiî biz de isterdik, edelim ama, seçim mevzuatını ıslah edeceksiniz, Siyasî Partiler Kanununu ele aldınız (önseçim hükümleri de dahil) başından sonuna kadar gözden geçireceksiniz, getireceğiniz ıslahat seçim sahasında ne gibi yeni hükümler inşa edecek, ne gibi yeni hükümler vazedecek şu anda onu da bilemiyorsunuz. O itibarladır ki, şimdiden bir tarih tespit edemiyorsunuz, yoksa meçhul hiçbir tarafı yoktur, bunun.

Hükümet, seçim mevzuatının ıslahını derpiş etmiştir. Siyasî Partiler Kanununun tadilini tasarı halinde Meclise sevk etmiştir; partiler arası komisyon gözden geçirmeye başlamış, Hükümete bazı telkinlerde bulunmuştur. Şimdi, Seçim Kanunu değişecek, Siyasî Partiler Kanunu değişecek; yeni hükümler ne getirecek? Bunları bilemeyince kesinlikle şu tarihte seçim yapılacaktır demek de biraz mahzurlu olmaktadır.

Kaldı ki, başlarken arz ettiğim gibi, arkadaşlarımın ifade ettiklerinin aksine, hiçbir meçhul durum bahis konusu değildir. 1973 yılının Haziran veya Ekim ayında bu seçimler yapılacaktır.

Saygılar arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Mehmet Yardımcı, buyurunuz efendim.

MEHMET YARDIMCI (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Hukukî bir mesele için kürsüde beni gördüğünüzü yadırgamamanızı bilhassa rica ediyorum.

Elbette hukuk ilmini ifade eden arkadaşlarımız mevcut. Yalnız mantığımın almadığı bir nokta mevcut. O da şudur : Arkadaşlarımız diyorlar ki, illâ tarih tespit edilsin, tarih tespit edilmiş «1973 yılı» diyor. 1973 yılının şu günü, şu saati, şu dakikası.

Muhterem arkadaşlarım;

Hükümet dün burada izahat vermiştir. Memleketin içinde bulunduğu buhran cümlemizce malûmdur. Buna göre şu gün, şu saat, şu dakika dememekte millî iradenin tecellisi bakımından büyük bir fayda vardır. Bunu neye mütalâa etmiyor hukukçu arkadaşlarım? Asıl mesele buradadır ve bir açık kapı bırakılmıştır, benim kanaatimce. «Kimbilir, belki yarın, belki yarından da yakın» demiş şair. İşte ben sırf şu şai-

rin «kimbilir belki yarın, belki yarından da yakın» ifadesini arz etmek için sizleri işgal ettim. Hürmetlerimi sunarım.

BAŞKAN — Sayın İhsan Tombuş, D. P. Grubu adına buyurunuz efendim.

D. P. GRUBU ADINA İHSAN TOMBUŞ (Çorum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Bu kanunun 2 nci maddesi esasen bizim daha evvel belirttiğimiz kanunun tümü üzerindeki mahzurlardan, daha mahzurlu bir hüküm getirmektedir.

Bir defa kanun tekniği bakımından mahzurları meydandadır. Bunu diğer hatipler de burada belirttiler. Buna rağmen, bunun herhangi bir mahzur olmadığı iddiaları da ileri sürülüyor ve deniyor ki; tarih belirtilmiştir. Nedir tarih? 1973 yılı. Peki 1973'te seçimin hangi gün yapılacağını ne zaman tayin edeceğiz? Yeni bir kanunla tayin edeceğiz. 1973 yılına kadar yeni bir kanun yapılmadığı zaman bu 1973 tarihi, seçim tarihini nasıl tespit edecek? O halde bu durumda hiçbir tarih tespit edilmemiş demektir.

Bir seçim tehiri yapılırken, gayri muayyen bir tarihe erteleme olmaz. Onun muayyen bir zamanda yapılması, kanun tekniği icabıdır. Kaldı ki, kanun tekniğini bir tarafa bırakalım. Bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu şartlar ileriye sürülüyor; bunlar nazarı itibara alınırsa, o zaman tarih tespit edilmesinin ehemmiyeti daha da iyi anlaşılacaktır.

Geçenki konuşmamda da belirttiğim gibi: 12 Marttan sonra Türkiye'de ister istemez bir rejim münakaşası, demokratik rejimin mevcudolup olmadığı münakaşası sürüp gitmektedir. Bu halk arasında olduğu gibi maalesef hariçte, Batı dünyasında da münakaşa devam etmektedir ve oradaki bazı beynelmilel toplantılarda bu endişe ile delegasyonumuza sorulmaktadır.

Hal böyle olunca, kısmî Senato seçimlerinin de ertelenmesi bu tereddütleri bir hayli artırmıştır. Mahallî seçimlerin de böylece ertelenmesi, gayet tabiî bu şüpheleri daha da kuvvetlendirecek ve Türkiye'de demokratik rejimin mevcudolmadığı iddiaları daha da kuvvetli olarak söylenmeye başlanacak; dost ve düşman bize ne gözle bakacağını bilemiyecektir.

Bunun üzerine bir mahzur daha ekliyoruz : Seçim tarihinin belli edilmemesi, gayri muayyen bir zamana tehir edilmesidir. İşte esas Türkiye'deki demokratik rejimin mevcudolmadığı hususundaki iddiaları en çok kuvvetlendirecek ve Türkiye aleyhine dışta ve içte en çok tenkitler'in yapılmasına sebebolacak husus budur.

Kaldı ki, halkımız bir seçim beklemektedir. Yıpranmış idarecilerini mahallî idarede değiştirmek istemektedir. Üstelik bu makamlara talibolma arzusu içinde birçok vatandaş yanıp tutuşmaktadır. Hal böyle iken, bunlar ne zaman seçim yapılacağını, ne zaman seçileceklerini beklemektedirler. Seçim ümidinin karlı dağlar arkasına atılması politik bakımdan çok mahzurludur. Bu maddeye sarahat verilmesi lâzımdır. Seçimler tehir edilse dahi, tehirin muayyen bir tarihe bırakılması zaruridir.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, 2 nci madde üzerindeki konuşmaların yeterli görüldüğüne dair önerge gelmiştir, takdim ediyorum.

Sayın Başkanlığa

Konu aydınlanmıştır; 2 nci madde üzerindeki müzakerelerin kifayetini arz ederim.

Kayseri
Tufan Doğan Avşargil

BAŞKAN — Yeterlik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci madde üzerinde şu ana kadar değişiklik önergesi verilmemiştir. Yalnız, 2 nci maddenin açık oya sunulması hakkında bir önerge gelmiştir; imzaları okutuyorum. Burada olup olmadıklarını tetkik edeceğim ve daha sonra 2 nci maddeyi açık oya sunacağım.

Sayın Başkanlığa

2 nci maddenin oylanmasının ad okunmak suretiyle açık oya sunulmasını arz ederim.

1. Vedat Önsal...

BAŞKAN — Sayın Önsal... Burada.

2. Samet Güldoğan...

BAŞKAN — Sayın Güldoğan... Yok.

MEHMET TURGUT (Bursa) — Ben tekabbül ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Mehmet Turgut tekabbül ediyor.

3. Bahri Dağdaş...

BAŞKAN — Sayın Dağdaş... Burada.

4. Necati Kalaycıoğlu...

BAŞKAN — Sayın Kalaycıoğlu... Burada.

5. Sami Arslan...

BAŞKAN — Sayın Arslan... Burada.

6. İhsan Tombuş...

BAŞKAN — Sayın Tombuş... Burada.

7. Vehbi Engiz...

BAŞKAN — Sayın Engiz... Burada.

8. Hasan Değer...

BAŞKAN — Sayın Değer... Burada.

9. Hilmi Türkmen...

BAŞKAN — Sayın Türkmen... Burada.

10. Talât Asal...

BAŞKAN — Sayın Asal... Burada.

11. Sadettin Bilgiç...

BAŞKAN — Sayın Bilgiç... Burada.

12. Abdullah İzmen...

BAŞKAN — Sayın İzmen... Burada.

13. Nimet Ağaoğlu...

BAŞKAN — Sayın Ağaoğlu... Burada.

14. Adnan Akarca...

BAŞKAN — Sayın Akarca... Burada.

15. Yüksel Menderes...

BAŞKAN — Sayın Menderes... Burada.

Ad okumak suretiyle oylama yapıyorum.

2 nci maddeyi tasarı metninde yazılı şekliyle aynen kabul edenler «kabul» diyecekler, reddedenler «ret» diyecekler, çekinser olanlar «çekinser» diyeceklerdir.

(Adana milletvekillerinden başlanarak ad okumak suretiyle oylama yapıldı.)

BAŞKAN — Başka oy kullanmayan?. Yok. Oy verme işlemi sona ermiştir.

Muhterem arkadaşlar, oylamada 305 sayın milletvekili bulunmuş, - sayın Avcı ve bendeniz dahil - 266 kabul, 39 ret oyu çıkmıştır. Buna göre 2 nci madde tasarı metninde yazılı şekliyle aynen kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi takdim ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KEMAL BAĞCIOĞLU (Çanakkale) — Sayın Başkan, 3 ncü madde değil, geçici madde olacak.

BAŞKAN — O halde tasarı metnine hatalı mı yazılmış?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KEMAL BAĞCIOĞLU (Çanakkale) — Sayın Başkan, 3 matbaa hatası olarak yazılmış, geçici madde olacak.

BAŞKAN — O halde madde numarası yok, geçici madde olacak.

Geçici maddeyi okutuyorum.

Geçici madde — 2 Haziran 1968 tarihinde veya daha sonraki tarihlerde yapılan seçimlerle işbaşına gelen belediye meclisi üyeleri, belediye başkanları, il genel meclis üyeleri, köy muhtarları, köy ihtiyar meclisi üyeleri ile mahalle muhtar ve ihtiyar heyetlerinin ve bu sene olağan toplantı dönemlerinin başında belediye meclisleri ile il genel meclislerince belediye veya il daimî encümenlerine seçilecek üyelerin görev süreleri 2 nci maddede söz konusu oy verme gününü izleyen güne kadar devam eder.

BAŞKAN — Geçici madde üzerinde şimdiye kadar yalnızca sayın Turhan Özgüner söz istemiştir. Buyurun sayın Özgüner.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım;

Maddede iki husus var. Bir tanesi, Haziran 1968 tarihinde veya daha sonraki tarihlerde seçilen heyetleri esas alıyor. Bunların oy verme gününe, yani ertelenmiş olan oy verme gününün ertesi gününe kadar göreve devam edeceğini bildiriyor.

İkincisi, bu sene, toplantı döneminin başında belediye meclisleriyle, il genel meclislerince belediye veya il daimî encümenlerine seçilecek üyelerin görevlerini de keza ikinci kısım olarak alıp, yine ertelendiği tarihten sonraki güne kadar yetkili sayıyor.

Arkadaşlarım, bu ikinci kısımdaki heyetler hakkında konuşuyorum ve onun maddede getirilişinin başındaki sözcüğü ile çerçevelenmesinin sakıncalı olduğunu komisyonun ve Yüce Meclisin dikkatine arz ediyorum.

Şöyleki; arkadaşlarım, «bu sene olağan toplantı dönemlerinin başında» deyimi aynen kalırsa, «başında» sözcüğü aynen bırakılırsa şu hatalar doğabilir. Bunlardan en mühimi biliyorsunuz İdarei Umumiyei Vilâyat Kanunu gereğince il genel meclisi üyeleri seçilir. Bir hayli eski bir kanun, benim yaşımdan da 5 - 6 yaş büyük. Bu kanun gereğince her yılın 12 nci ayının başında çalışmaya başlar, il genel meclisleri ve 40 gün sürelidir. Ama 10 gün de, 15 gün de şüphesiz Bakanlığın onayı ile uzatılabilir, süresini. 40 günlük müddet 12 nci ayın başında başlar, ama ertesi senenin içine de sirayet eder.

«Bu sene» deyimi bir kere bu bakımdan sakıncalı. Hangi sene? Meselâ 1971 - 1972 dönemini geçirdi, il genel meclisleri. «bu sene» den 1971 mi, 1972 mi anlarız, bu ayrı. Bu sarih değil. bir.

İkincisi, bu olağan toplantılarında, yani bu senenin olağan toplantısı başında seçtikleri encümen üyeleri diyor, ya sonunda seçerse. Benim de bulunduğum İçel İl Genel Meclisi. çokça toplantının sonunda encümenini seçiyor. Ben de bulundum, senelerce il genel meclisinde. Bu «başında» neyin nesi yani. Ya sonunda seçerse ne olacak?

Arkadaşlarım, bu «başında» deyimi sözcüğünün neden kullanıldığını anlamak mümkün değil. Yani başta seçersen bu kanunun kapsamına girersin sonunda seçersen girmezsin. O zaman ne olur? Ertelendiği tarih zaten belirsiz. Sen bu kanuna girmezsin devam edersin, ilânihaye göreve devam gibi bir mana da çıkar; şüphesiz eleştireceğiz bu maddeyi.

Bu «Başında» sözcüğünü evvelâ kaldırmak lâzım. Sonra «bu sene» deyiminin kapsamını da çizmek gerekir arkadaşlarım. «Bu sene» den kasıt nedir? Bu kanunun redaksiyonunu gerektiren bir cihet şüphesiz var. Komisyonun ve Yüce Meclisin dikkatini çekerim.

Şimdi diğer hususu ele almak gerekir.

Arkadaşlarım, oy verme gününü izleyen güne kadar bu iki grupta topladığımız heyetler şüphesiz göreve devam edecek. Oy verme gününün ne olduğunu, ne 1 nci maddede, ne dee 2 nci maddede sarih olmadığı gibi, geçici maddede de belirsiz. Şimdi, bir sayın arkadaşımız şüphesiz burada dile getirdi. Diyor ki, «şairin dediği gibi, belki yarın, belki yarından da yakın.» Şu Yüce Parlamentoda, «Egemenlik kayıtsız şartsız Milletindir» denilen şu kürsünün işgalinde, belki yarın belki yarından da yakın gibi, gayri muayyen tarihin savunuculuğunu çok değerli arkadaşım şüphesiz yapmak istemedi. Ama bu mana da çıkar. Arkadaşlarım, biz millete, milletin temsilcisi olarak, gerçek tarihleri vermezsek, kanun yapıcıları olarak, hele görevleri devam eden bu heyetlerin hangi tarihe kadar görevlerine devam edeceğini kesin olarak burada bildirmezsek, kamu oyunu da tatmin etmiş olmayız.

1973 tarihi esastır, Çok değerli arkadaşlarımdan bir tanesi de bildirdi, sayın Tombuş, çok haklı. 1973 tarihinde bir kanun getirmezsek biz, ne olacak? E, bu kanun gereğince görevleri onların yine devam edecek. İşlemez bir kanun getirmiş olduğumuz gibi hakikateen ölü doğan bir kanunu şimdiden yapmış olmanın çabası içindeyiz, âdeta. Bazı arkadaşlarımız dedi ki, «gerekçede çok sarihtir, hangi tarihte seçim yapılacağı» Gerekçeye bakıyoruz, Cumhuriyet Senatosu ile Millet Meclisinde boş bulunan sandalyeler için 10 Ekim 1971 tarihinde seçim yapılması lâzım gelirken, Ekim 1973 tarihi esas alınmaktadır. Kanunların gerekçelerine göre mi amel edilir? Tatbikatçı kanunu gerekçeye göre mi, kanunun sarih maddelerine göre mi amel edecektir? Tatbikatçı arkadaşlarım, kanunun maddelerine bakar. Gerekçelere şüphesiz bakmak, gerekçe ile maddenin hakikaten izahını yapmak bakımından mümkündür. Ama madde sarahaten «1973 yılı» diyor ise, gerekçede Ekim ayı varmış hiç bir surette Ekim ayını esas alamayız arkadaşlarım.

«1973 yılı» diyor. 1973'ün 1 nci gününden, sonuncu gününe kadar bir kanun bekleyeceğiz, o kanun çıkmazsa ne olacak? İşte arkadaşımın dediği olacak, belki bugün, belki yarından da yakın.

Arkadaşlarım, böylece seçim kaldı başka bir bahara; ama hangi bahar ve baharın hangi günü? Belirsiz. Böyle kanunun yapıldığı şüphesiz Yüce Mecliste görülmemiştir, arkadaşlarım Seçimi elimizin tersi ile bir başka bahara atıyoruz. Ama attığımız 1973 yılı; yalnız tarih bu. 1973'ün hangi ayı belirsiz ve 1973'te kanun çıkarsa, ancak saptanacaktır, çıkmazsa yine devam edecektir, göreve. Bunun sakıncasını, diğer maddede söylediğim gibi, tekrar tekrar ediyorum ve böylesine çıkacak bir kanun şüphesiz Anayasa Mahkemesinin süzgecinde takılır, kalır iddiasını tekrar ediyorum, arkadaşlarım.

Şimdi arkadaşlarım, bu sebeple, geçici madde olarak getirilmiş olan bu hükmün bir kere daha komisyona tetkik için geri verilmesi isabetli olur kanısındayım. Hem buradaki deyimler, hem de burada sarahat ifade etmeyen son cümle maddeyi sakıncalı göstermektedir. Benim kanım budur, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Cengiz Ekinci, söz istemişsiniz, önergeniz de var. Aslında sizin önergenize müşabih bir önerge de komisyon tarafından verilmiştir, onu da bilginize sunarım. Bir

nevi önergeniz komisyonca kabul edilmiş. Mukayese ettim, aynı önerge komisyon tarafından kabullenilmiş.

Buyurunuz, sayın Ekinci.

CENGİZ EKİNCİ (Ordu) — Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Şimdi, geçici maddenin redaksiyonunda bir büyük hata var. Sayın Özgüner bir ölçüde temas buyurdular. Yalnız bir redaksiyon hatası değildir. Geçici madde, il genel meclisleriyle, belediye meclislerinin, daimî encümenlerin seçiminin ertelenmesini istihdaf etmektedir. Buna lüzum yoktur. Bu bir iç teşkilâtlanma seçimidir. Belediye meclisleri ve il genel meclisleri kendi bünyeleri içerisinde kendi daimî encümenlerini seçerler.

Ayrıca daimî encümen seçimlerinin ertelenmesini intaceden bir hüküm getirdiğiniz takdirde, hem 1580 sayılı Belediyeler Kanununun encümenlere mütedair olan -zannediyorum- 77 nci maddesi ile, hem İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun 136 ncı maddesiyle çelişkiye düşer. Çünkü 77 nci madde ve 136 ncı maddeler mer'idir. Belediye meclisleri, il genel meclisleri, sayın Özgüner'in belirttiği gibi, Aralık ayında başlarlar Ocak ayında yani senenin başında daimî encümenleri seçerler. Bu daimî encümenler Ocak 1973'e kadar vazife görür.

Şimdi siz maddeyi yazıldığı şekilde kabul buyurursanız; artık Ocak 1973 de belediye meclisinde, belediye daimî encümenlerinin bir senelik müddetinin hitamında, daimî encümen seçilmesini engellemiş olursunuz. Hiç değilse arz ettiğim iki kanunla tezada düşmüş olursunuz.

Bu itibarla bu mahzuru ortadan kaldırmak ve encümenlerin seçimini temdideden ilâveyi maddenin bünyesinden çıkarmak için önerge takdim etmiş bulunuyorum.

Sayın Başkanım şimdi ifade buyurdular, komisyon da bu görüşü kabul etmiştir. Takdirlerinize arz ederim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Geçici madde üzerinde başka söz isteyen sayın üye?... Yok.

Başka söz isteyen olmadığına göre, bu konuda sayın Ekinci tarafından ve bir de komisyon tarafından verilmiş önergeler var. Değişiklik önergelerini takdim ediyorum.

Yüksek Başkanlığa

Sıra Sayısı 505 de kayıtlı ve mahallî seçimlerin ertelenmesine dair tasarının geçici maddesinde yazılı (ve bu sene olağan toplantı dönemlerinin başında belediye meclisleri ile il genel meclislerince belediye veya il daimî encümenlerine seçilecek üyelerin) cümlesinin; şifahen arz edeceğim sebeplerle maddenin bünyesinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Ordu
Cengiz Ekinci

BAŞKAN — Burada yaptığım tetkikatta, komisyon olarak vermiş bulunduğunuz önergede bu önergeyi aynen kabul eder şekilde, maddenin yeni şeklini tarsin etmişsiniz. Öyle mi sayın Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KEMAL BAĞCIOĞLU (Çanakkale) — Evet efendim.

BAŞKAN — O halde sizin önergenizi okutmayacağım. Bu önergeye katılıyor musunuz?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KEMAL BAĞCIOĞLU (Çanakkale) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Katılıyorsunuz.

Değişiklik önergesini Yüce Meclisin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Dikkat nazara alınma kaydı ile kabul edilmiştir.

Komisyon filhal katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KEMAL BAĞCIOĞLU (Çanakkale) — Filhal katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon filhal katıldığını beyan etmiştir. Buna göre madde şimdi okunacak şekle getirilmiştir.

Geçici madde, şimdi kabul edilen değişiklik önergesi muvacehesinde, okutacağım şekle ifrağ edilmiştir.

Geçici Madde — 2 Haziran 1968 tarihinde veya daha sonraki tarihlerde yapılan seçimlerle iş başına gelen belediye meclisi üyeleri, belediye başkanları, İl genel Meclis üyeleri. köy muhtarları, köy ihtiyar meclisi üyeleri ile mahalle muhtar ve ihtiyar heyetlerinin görev süreleri 2 nci maddede söz konusu oy verme gününü izleyen güne kadar devam eder.

BAŞKAN — Okunan bu geçici maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etme-

yenler... Geçici madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi takdim ediyorum.

Madde 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok. 3 ncü maddeyi Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 ncü maddeyi takdim ediyorum.

Madde 4. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?... Yok. 4 ncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4 ncü madde kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde lehte, aleyhte oyunu izhar yönünden söz isteyen var mı?

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) — Grup adına aleyhte söz istiyorum, efendim.

BAŞKAN — Grup adına aleyhte buyurun, sayın Korkmazcan.

D. P. GRUBU ADINA HASAN KORKMAZCAN (Denizli) — Sayın Başkan, değerli Milletvekilleri;

4 Haziran 1972 tarihinde yapılması gereken mahallî seçimlerin ertelenmesiyle ilgili kanun tasarısı, bugüne kadar Meclisimizin pek alışık olmadığı usuller içerisinde müzakeresi şu anda tamamlanmış bulunmaktadır.

Bu kanunun tümü üzerinde, başlangıçta grubumuz adına yapılan konuşmalarda, kanunun hem hukukî, hem Anayasa ilkeleri yönünden, memleketimizin içinde bulunduğu şartlar yönünden taşıdığı sakıncaları ifade etmiştik. İki günlük müzakereler sırasında, kanunun hukukî vasfını zedeleyen birtakım usulî sakıncalar da bunlara inzimam etmiş bulunmaktadır.

Bir kere, kanun tasarısı, muayyen bir zaman göstermediği için, şu anda işbaşında bulunan muhtarların, belediye meclislerinin ve il genel meclislerinin ne kadar süre işbaşında kalacağı hususunu meşkûk hale getirmiş ve bu heyetlerin idaresinde bulundukları vatandaşlar nezdindeki itibarını geniş ölçüde zedelemiştir.

Ayrıca, kanun, alelâcele çıkarılmak hususunda gösterilen gayretler yüzünden Yüce Mecliste enine boyuna tartışma imkânı bulunamadığı için, olağanüstü şartlar adı verilen bir karanlık gerekçeye dayandırılmış berrak bir gerekçeye, inandırıcı bir gerekçeye dayandırılamamıştır. Halbuki, kanunların kamuoyunda ciddiyetini, onların dayandıkları gerekçeler sağlar.

Dün, birinci madde üzerinde verdiğimiz önergelerin şimdiye kadar Yüce Heyetiniz huzurunda tatbikatına şahidolmadığımız bir tarzda topluca oylanmış olması da, bu kanunu şekil yönünden zedeleyen, bir hususdur. İçtüzüğümüzün 116 ve 123 ncü maddelerinde, tâdilnamelerin - yeni dille önergelerin - nasıl bir muameleye tabi tutulacağı belirtilmiştir. Halbuki, Başkanlık, bizim önergelerimizi 140 ncı maddedeki usule tabi tutmuştur. Ve 140 ncı maddenin açık ifadesine aykırı bir usul ittihaz etmiştir. 140 ncı madde, tasarıları ve teklifleri ve bunun yanı sıra maddeleri topluca oylayabilmek imkânını vermektedir. Yoksa, birbirlerine zıt sonuçlar doğurabilecek önergelerin topluca oylanması gibi bir usulün tatbikine, ne İçtüzüğümüz muvacehesinde, ne de basit hukuk mantığı önünde imkân yoktur.

Muhterem arkadaşlarım,

Şimdi, Demokratik Parti Grubunun, mahallî seçimlerin ertelenmesi hakkındaki kanun tasarısına hangi esaslar dâhilinde karşı hususunu da bir parça vaktin müsaadesi nispetinde belirtmek istiyorum.

Bir kere, kanunun dayandırıldığı gerekçe, bu gerekçeye bağlanmış olan parti gruplarının ve Hükümetin davranışları muvacehesinde, bize inandırıcı gelmemektedir.

Türkiye'de 12 Marttan önce de, 12 Marttan sonra da hukuk devletleri için alışılmamış hadiselerin cereyan ettiği meydandadır. Ancak bu şartların vatandaşların temel hak ve hürriyetlerinin dayanağı olan seçim hakkını ertelemek hususunda bir gerekçe yapılması doğru değildir. Bugün anladığımıza göre, olağanüstü şartlardan kasdedilen, Sayın Başbakanın bütçenin tümü üzerindeki son konuşmasından da anladığımıza göre, memleketimizdeki birtakım anarşik eylemlerin henüz kökünün kazınmamış olmasıdır; olağanüstü şartlardan kasdedilen husus budur. Eğer, olağanüstü şart dediğimiz şey, gerçekten bu ise; bu şartlardan memleketi kurtarmanın yolu, olağanüstü şartlara herhangi bir katkısı olmayan geniş vatandaş kitlelerinin

hak ve hürriyetlerini kısıtlamak değildir. Biz, bu seçim ertelenmesinde, Sayın Başbakanın vaktiyle ifade ettiği; Türk halkına demokratik hukuk devletinin esaslarını çizen Anayasayı lüks bulan görüşün endişelerini sezmekteyiz. Sayın Başbakan, Türk halkına 1961 Anayasasını çok görüyordu; «Türk Milleti için bu Anayasa lükstür» diyordu. Bugün o görüşün kanun şeklinde ifadesini, Türk halkının seçim hakkını ertelemek suretiyle getirmiş bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım,

Türkiye'de 1969'dan bu yana sokağa dökülen anarşi hareketlerinin hiç birisi içerisinde geniş halk kitlelerinin, işçi zümresinn, köylünün memurların bir iştiraki görülmemiştir.

Türkiye'deki anarşi olaylarının, dışarıdan yöneltilen dar zümrelere inhisar ettiği genellikle kabul edilmektedir. Bu zümrelerin yaptığı, meydana getirdiği hadiselerin cezası, niçin geniş halk kütlelerine çektirilecektir? Eğer, gerçekten anarşi olaylarından biran önce Türkiye'nin kurtulması arzu ediliyor ise, o zaman bu kanunu getiren Hükümetin ve bu kanuna olumlu oy verme kararı veren grubların yacağı başka işler vardır. Meselâ: Sayın Cumhuriyet Halk Partisi, herşeyden önce, sıkıyönetim mahkemeleriyle bugün girişmiş olduğu polemiği durdurmak mecburiyetindedir. Bir yandan memlekette olağanüstü şartlar vardır diye milletin seçim hakkının elinden alınma gayretlerinin destekçisi olacaksınız, öbür taraftan Anayasanın teminatı altında çalışan sıkıyönetim mahkemelerinin itibarını zedelemek için onlarla siyasî polemiğe girişeceksiniz. Bu tutumda, bu davranışta samimiyet yoktur.

SADRETTİN ÇANGA (Bursa) — Cumhuriyet Halk Partisi de bir Anayasa kuruluşu, onun itibarını düşürmek doğru değil mi?

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) — İtibarını, siyasî teşekküller evvelâ kendileri düşünürler, kendileri korurlar.

NERMİN NEFTÇİ (Muş) — Senden öğrenmeyeceğiz onları.

BAŞKAN — Sayın Çanga, Sayın Neftçi, arkadaşımız kürsüdedir. Bir şey varsa, lehinde söz istersiniz, karşılarsınız. Hatibi rahat bırakın, serbetsçe fikirlerini beyan etsin.

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) — Aynı kanun tasarısını destekleyen sayın çoğunluk grubunun, herşeyden önce, olağanüstü şartlar 12 Marttan önce mi meydana gelmiştir, yoksa sonra mı meydana gelmiştir sorusunu soğukkanlılıkla değerlendirmesi ve davranışlarını ona göre ayarlaması lâzımdır. Sanki, Türkiye'de fevkalâde şartlar, anarşik olaylar 12 Mart Muhtırasının verilişinden sonra ortaya çıkmış gibi; «Bugün Türkiye'de bir numaralı mesele komünizm tehlikesidir.» diyen arkadaşlarımız, 12 Marttan önce sıkıyönetim ilânını bile lüzumlu görmüyorlardı. Memleketteki şartları her demokratik ülkede olan şartlardan farklı bulunmadığını iddia ediyorlardı. Hatta, 12 Martın üzerinden uzunca bir süre geçtikten sonra, sıkıyönetim mahkemelerinde Türkiye'nin maruz bulunduğu milletlerarası komplonun vüsati açıkça ortaya çıktıktan sonra, sırf siyasî hesapların kamu oyu önünde birtakım puanlara bağlanabilmesi için Hükümet buhranları icadediliyordu. Olağanüstü şartlar o gün yoktu da, bugün mü ortaya çıkmıştır? Olağanüstü şartlar, sizin siyasî hesap tuttuğunuz devrelerde ortadan kalkıyor da, vatandaşın sizden hesap soracağı devrelerde mi ortaya çıkıyor? (D. P. sıralarından «Bravo» sesleri, şiddetli alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Korkmazcan, usule taallûk eden bazı beyanlarda bulunuyorsunuz. Bu arada da konuşmanız usul dışı oluyor. Bu açık oylamanın.

(D. P. SIRALARINDAN BİR ÜYE — «Sayın Başkan, biraz tahammül göstermek gerek»)

BAŞKAN — Ben sayın hatiple konuşuyorum.

Açık oylamada oyun rengini belli etmek için kısa ve veciz beyanda bulunmak gerekir. O lâzimeye riayet etmenizi riayet edeceğim.

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) — Sayın Başkanım, burada usul hakkında konuşuyorum. Kanunun esası hakkında, grubumuzun bu kanuna hangi gerekçelerle karşı çıktığını kısaca arz etmeye çalışıyorum.

BAŞKAN — Evet efendim, ben de o hususu belirtmek istiyorum.

HASAN KORMAZCAN (Devamla) —Ancak, kanun, umumî müzakeresi esnasında alışık olmadığımız usullerle süratli bir çalışma temposu içerisinde geçirildiği için, sonundaki maruzatımızın biraz müsamahanıza ihtiyaç göstereceğini kabul buyurursunuz tahmin ediyorum.

Muhterem arkadaşlarım; aslında, olağanüstü şartlar gerekçesinin arkasına sığınmanın maksatları başkadır. Kamu oyu önünde ifade edilen memleketçi görüşlerin dışındadır. Bugün bir açık gerçek olarak ortaya çıkmıştır ki, yapılacak bir mahallî seçimler, memlekette vatandaşın, bugünkü koalisyonun icraatı hususunda, görüşlerini açık bir şekilde ortaya koyacaktır. Bu görüşlerin meydana çıkması, şu anda Parlamento çatısı altında 1969 seçimlerinin sonuçlarına göre meydana gelmiş olan kuvvet dağılımının, vatan sathında tamamen değiştiğini ortaya koyacaktır. İşte bu gerçeğin süratle ortaya çıkmasından menfaat ummayanlar, vatandaşın söz hakkını bir müddet daha uzağa itebilmenin gayreti içindedirler.

Bugün, Hükümetin, sadece partiler arasındaki birtakım ilişkilerden, partilerin iç bünyesindeki birtakım zaaflardan istifade etmek suretiyle ayakta kalmak gayretinde olduğunu bilmeyen sağduyulu tek vatandaş yoktur.

ORHAN CEMAL FERSOY (İstanbul) — Hasan Bey, esaminiz yok memlekette, esaminiz yok.

HASAN KORMAZCAN (Devamla) — Siyasî partilerin ise, yapılacak mahallî seçimlerde, bugünkü pozisyonlarının dersini almak korkusu içinde oldukları her vesileyle ortaya çıkmaktadır. Eğer, böyle olmasaydı; olağanüstü şartlardan çıkmanın çaresi, memlekette seçim yaptırmamaktır gibi, demokrasiyle, akılla bağdaştırılması imkânsız bir formüle böylesine şiddetle hiç kimse sarsılmayacaktı.

Muhterem arkadaşlarım,

Genç demokrasimizin hemen hemen, 1954 ve 1957 de yapılan seçimi dışındaki bütün seçimleri olağanüstü şartlar altında cereyan etmiştir. 1961 de bir genel seçim yapılmıştır; bir ihtilâlden bir yıl geçtikten sonra. Bir Parlamentonun topyekûn mahkûm edilişinden üç - dört ay sonra genel seçim yapılmıştır ve Türk Milleti o seçimlerde siyasî olgunluğunu göstermiştir. (D. P. sıralarından, «Bravo» sesleri)

1963 mahallî seçimleri yapılmıştır; olağanüstü şartlar altında. İki ihtilâl tecrübesinin hemen arkasından yapılmıştır ve Türk Halkı o seçimlerde de olgunluğunu göstermiştir.

Bir 1965 seçimi yapılmıştır. Bu seçime memleketteki ve Parlâmentodaki kuvvet dengesinin meydana getirdiği şartların olağanüstülüğü yüzünden bir tarafsız Başbakanın başkanlığında gidilmiştir. Yine de Türk Milleti iradesini demokrasinin şartlarına uygun tarzda ortaya kaymanın çaresini bulmuştur.

E! Bugün... Bugün Parlamento çalışır halde, Sıkıyönetim İdareside asayişi, 12 Mart öncesine nazaran, gözle görülür bir tarzda yoluna sokabilmiş vaziyetteyken, Türk halkının kendi idarecilerini seçmek için birbirini boğazlayacağını düşünmek, o milletin temsilcisi olan Parlamentonun düşüncesi olamaz. (D. P. sıralarından, «Bravo) sesleri)

Köy halkının muhtarını seçmesini, kasaba halkının belediye reisini seçmesini savaşlar bile önlememiştir. Savaş içinde dahi köy halkı serbestçe kendisini idare edecek muhtarını seçebilmiştir. Bugün öyle vahim şartlar altında olmadığımız bir gerçektir.

Esasen milletler siyasî bakımdan bazı dar boğazlara düştükleri her devrede, millet çoğunluğunun hakemliğine müracaat etmek yolunu tercih etmişlerdir.

Olağanüstü şartlar, siyasî hadiselerin bir kopma noktasına gelişi hadisesine sadece Türkiye şahidolmuyor. Fransa'da Dördüncü Cumhuriyet döneminde birtakım antidemokratik gelişmeler vukubulmuştu. Bunlardan kurtulmanın çaresi milletin rey hakkını elinden almaktır, şeklinde bir çözüm yolu hiç kimsenin aklına gelmemişti. Hatta, De Gaulle işbaşına geldikten sonra, işbaşına gelişindeki antidemokratik şartlara rağmen, her sıkıştığı hâdisede, her lüzum duyduğu halde vatandaşa müracaat yolu ile Fransa'yı demokratik düzeye getirmiştir.

Türkiye'de de olağanüstü şartlardan çıkılması hususunda; olağanüstü şartların getirdiği Hükümet karar verecek de, ondan sonra milletin reyine müracaat edilecek diye bir bekleyişin içine girmek, olağanüstü şartları daha da uzatmaktan öte bir fayda getirmeyecektir.

Biz, memleketimizin her müşkül konusunda olduğu gibi, bugünkü siyasî şartları içerisindeki müşkülâtın da millet sesine kulak vermek suretiyle çözümlenebileceği inancındayız.

Milletin sesi ancak sandık başında ortaya çıkar. Demokrasiye inanan ve demokrasinin vazgeçilmez unsuru olan siyasî partilerin sandık başına gitmekten hiçbir kuşku duymamaları lâzımdır. Sandık başına gitme yolu açık olduğu sürece siyasî partilerin varlığı ayakta olacaktır. Mesele, sandıktan galip veya mağlûp çıkmak değildir. Sandık yolunu millete açık tutabilmektir. Partilerin önde gelen vazifesi budur.

Yüce Heyetinizi saygılarımla selâmlarım. (D. P. sıralarından sürekli alkışlar)

BAŞKAN — Başka söz isteyen? Yok.

Sayın Korkmazcan tarafından söylenmiş olan usule müteallik beyanlara cevap vereceğim. Dünkü ve bugünkü cereyan eden müzakereler; Meclisten 3 maddelik bir kanunun ne kadar büyük sıkıntılar, ne kadar büyük sabrın sonunda çıkarılabilmiş olmasının tarihe geçen vesikası olacaktır. Zabıtlardan herkes herşeyi yakinen görecektir.

Kaldı ki, arkadaşlarımızın usule müteallik bazı beyanları varsa Anayasa Mahkemesinde bu meseleleri itirazen ileri sürebileceklerdir.

Şimdi, bu kanun tasarısının tümünü açık oya sunulmasını öngören bir önerge var. Onu takdim edeceğim.

Açık oylamanın ad okunmak suretiyle yapılması talebediliyor.

Sayın Vedat Önsal.. Burada.
Sayın Menderes.. Burada.
Sayın Tombuş.. Burada.
Sayın Samet Güldoğan.. Burada.
Sayın Dağdaş.. Burada.
Sayın Korkmazcan.. Burada.
Sayın Engiz.. Burada.
Sayın Değer.. Burada.
Sayın Albayrak.. Burada.
Sayın Türkmen.. Yok.

SAMİ ARSLAN (Denizli) — Ben tekabbül ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Türkmen.. Yok, yerine Sayın Sami Arslan tekabbül ediyor.

Sayın Darendelioğlu.. Burada.
Sayın Kalaycıoğlu.. Burada..
Sayın İzmen.. Burada.
Sayın Ersoy.. Yok.

NURİ EROĞAN (İstanbul) — Ben tekabbül ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Ersoy yok, Sayın Nuri Eroğan tekabbül ediyor.

Sayın Turgut Topaloğlu.. Burada..
Sayın Akarca.. Burada.
Açık oylama muamelesi icra edilecektir.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Sayın Başkan, ad okumak suretiyle açık oylamayı yapar mısınız?..

BAŞKAN — Peki efendim.

Hangi ilden başlayacağımıza dair isim çekiyorum.. Sinop.

Bu kanun tasarısı açık oylamaya sunuluyor. Kabul edenler, kabul diyecekler. Reddedenler, ret, çekinser kalanlar, çekinser oyu izhar edecekler.

(Sinop milletvekillerinden başlanarak İstanbul Milletvekili Sadettin Bilgiç'e kadar isim okunmak suretiyle oylar tespit olundu)

BAŞKAN — Sadettin Bilgiç.. Yok.

Açık oylama isteyen önergede isimleri bulunanlar burada oy kullanacaklar. Sayın Bilgiç'in açık oylama talebinde imzası var.

TALÂT ASAL (Samsun) — Sayın Başkan, ben tekabbül ediyorum efendim.

BAŞKAN — Siz daha evvel önergeyi okuduğum zaman her hangi bir arkadaşın yerine tekabbülde bulunmadınız değil mi?..

TALÂT ASAL (Samsun) — Hayır, efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

(Açık oylamaya devam olundu)

BAŞKAN — Başka oyunu kullanmayan var mı?.. Yok. Oy verme işlemi sona ermiştir. Şimdi sayım yapacağız.

(Oyları ayırımı yapıldı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, 13 . 7 . 1967 gün ve 904, 905 ve 906 sayılı kanunlar uyarınca, 4 Haziran 1972 Pazar günü yapılacak mahallî idare seçimlerinin yeniden düzenlenmesi hakkında kanun tasarısının tümünün açık oylama sonucunu takdim ediyorum :

Açık oylamada 279 milletvekili oy kullanmış; 244 kabul, 35 ret oyu çıkmıştır. Kanun tasarısı bu şekli ile Millet Meclisince kabul edilmiş bulunmaktadır.

2. — Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı ve 59 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/585) (S. Sayısı : 474) (1)

BAŞKAN — Muhterem arkdaşlarım, şimdi başkanlığa gönderilen bir önerge ile Malî Denge Vergisi kanunu tasarısının gündemdeki diğer işlere tadimen müzakereye alınması öngörülmektedir. Önergeyi Yüce Meclise takdim ediyorum.

Sayın Başkanlığa

Malî Denge Vergisi kanun tasarısının gündemdeki işlere takdimen müzakereye alınmasını arz ve teklif ederim.

Komisyon Başkanı
Çorum
Abdurrahman Güler

BAŞKAN — Yüksek malumunuzdur ki, Malî Denge Vergisi kanun tasarısı ve 59 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/585) numara ve (S. Sayısı : 474) kaydı ile daha önce komisyondan çıkmış ve Yüce Meclisin sayın milletvekillerine dağıtılmış bulunmaktadır.

Okunan önergeyi Yüce Meclisin oyuna sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Gereği buna göre yapılacaktır.

474 S. Sayısında kayıtlı Malî Denge Vergisi Kanunu tasarısı ve 59 numaralı Geçici Komisyon raporunun müzakeresine geçiyoruz.

Komisyon adına sayın Güler?.. Hazırmısınız. Hükümet adına...

MALİYE BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI HAKKI ÖZKAZANÇ — Ben varım efendim.

BAŞKAN — Yetki kâğıdınız var mı efendim?

MALİYE BAKANLIĞI MÜSTEŞAR MUAVİNİ HAKKI ÖZKAZANÇ — Evet efendim.

BAŞKAN — Var. Maliye Vekili adına beyanda bulunmaya mezun edilmiş Müsteşar Muavini Hakkı Özkazanç bey hazır bulunmaktadır.

Kısa bir rapor var, okunmasında fayda melhuz. Çünkü, bazı arkadaşlarımın şu anda belki ellerinde tasarı bulunmaz. Olmayan arkadaşlar varsa, Başkanlığa haber versin, kavaslar ve yönetim memurlariyle tasarıyı getirtelim.

Raporu okutuyorum.

(59 numaralı Geçici Komisyon raporu ve muhalefet şerhi okundu.)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, 474 S. Sayısında kayıtlı Geçici Komisyon raporunu okutmuş bulunuyorum. Rapor üzerinde şimdiyedek söz istemiş bulunan arkadaşlarımın isimlerini takdim ediyorum:

Grupları adına: Demokratik Parti Grupu adına Ekrem Dikmen.

Şahısları adına ise, Salih Aygün, Reşit Ülker, Nuri Eroğan, Ahmet Buldanlı.

Şimdiye kadar söz sırasında bu arkadaşlar kayıtlı bulunmaktadır.

Demokratik Parti Grupu adına sayın Ekrem Dikmen, buyurunuz efendim. (D. P. sıralarından alkışlar.)

D .P .GRUPU ADINA EKREM DİKMEN (Trabzon) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin sayın üyeleri;

Demokratik Parti Grupu adına Malî Denge Vergisi ve bu münasebetle de vergiciliğimizin umumî durumu üzerinde görüşlerimizi arza çalışacağım.

Peşinen bir hususu ifade etmek isteriz ki, mücerret vergiye karşı değiliz. Zira, normal vergi artmalarına da karşı değiliz. Devlet, elbette vatandaşlardan vergi alacak ve bütçe ihtiyaçlarını bu suretle yoluna koyacaktır. Ancak, vergi yüküne, gücü olan mükellef durumundaki herkesin katılması, vergilerin adil olması, millî ekonomiye zarar vermemesi, beklenen randımanı sağlaması ve masraflı olmaması, nihayet vergi hâsılatının israf edilmeden verimli bir şekilde, - kürsüden Başkanvekillerin; evvelkilerin bir lirası dahi, bügünkülerin ise 10 parası dahi israf edilmeyecektir beyanlarına fiiliyatta da uyularak, bu surette, - harcanması gerekmektedir.

Sayın milletvekilleri, şimdi bu arz ettiğimiz konularda parti olarak görüş ve düşüncelerimizi şöyle hülâsa ediyoruz.

İlk önce bir husus tespit etmek lâzımdır. Devletimizin vergi politikası, vergi sistemi, topyekûn vergi düzeni ve vergi teşkilâtı gereğine göre tespit edilip, anaçizgilerle ortaya

(x) 474 S. Sayılı basma yazı tutanağın sonuna eklidir.

atılıp vatandaşın gözünün önüne açık olarak serilmiş değildir ve o itibarla da vatandaş, her vergi sözü edildiğinde tedirgin olmaktadır. Daha başka bir ifadeyle bu konularda zaman zaman aranan tedbirler tutarlı bir sistem ve organizasyon haline getirilmiş değildir. Kısa olarak, vergiciliğimiz bir istikrarsızlık içindedir.

Her yıl bütçe ile birlikte vergi düzenimiz münakaşa konusu yapılmakta, vatandaşlar ve iş hayatı ise pek çok kuşkulara düşürülmektedir. Çünkü, artık vergi vatandaşın işine, gücüne, mal ve hizmetlerin maliyetine, satış, fiyatlarına, günlük yaşantılarımıza ve hele bu son tadiller ile vatandaşın mendiline, çorabına ve yiyeceğine kadar inmiş, sosyal bir faktör olarak birinci derecede rol almaya başlamıştır.

Vergiciliğimiz ise her bütçe yılı başında kökünden sarsılacak derecede alarm haline getirilmektedir. Bunun ise, içtimaî nizamımız ve mülkiyet hayatımız, mülkiyet hukukumuz bakımından büyük sakıncaları vardır.

Bu konuda bu yıl çok daha enteresan bir şekilde 45 milyar liralık bir vergi yükü ile, % 35 nispetinde artma ile enteresan bir sıçrama göstermiştir.

Bütçe giderlerinin, bir çeşit emrivâkî halinde % 35 oranında arttığını görüyoruz. Devlet masraflarının bu çok yüksek seviyede artması karşısında, tabiî malî kaynaklar hesap edilmeden evvelâ gider bütçeleri tespit edildiğinden, altı - üstü hesabedilmeden yeni vergilere gidilmesi veya vergilere zam yapılması da zorunlu hale gelmiştir.

Söz konusu vergi ve zamları başka nedenlere bağlayarak gerekçe aramaya hiç lüzum yoktur. Biraz evvel ifade ettiğimiz gibi, giderlerin, malî kaynaklar gözetilmeden, Türk iş hayatının, iktisat ve ticaret hayatının, Türk vatandaşının, ekonomik sosyal ve içtimaî durumu hesaba katılmadan hazırlanmış olmasıdır.

Bu tarzda hazırlanan ve aşırı derecede sarfiyata yol açan gider tablosu karşısında da hükümetler âdeta emrivaki halinde yeni kanunlar getirmektedir. Ancak, kadirşinas olmak bakımından burada bir noktayı da tespit etmekte fayda görüyoruz.

Geçen yıllardaki hükümetlerin sağlam hehaplara dayanmayan tutumlarının sonucu olan bugünkü bütçeyi de getirenlerin başka bir yol tutmaları mümkün olmadığına göre, getirenlere azamî derecede bir kusur atfetmeye de imkân yoktur. Bu hususlaki görüşlerimizi de biraz sonra arza çalışacağım.

Maksadımız ne olmalıdır?.. Geçen yılların yanlış tutumu neticesi olarak bütçe üzerinde meydana gelen ağır emrivakilerin tesirlerini ileriye doğru azaltacak tedbirlerin alınması gerekmektedir ve bundan böyle de o türlü davranışlardan kesinlikle kaçınılması gerektiğine önemle işaret etmek isteriz.

Sayın milletvekilleri, bu müşahedeler, vergiciliğimizin sistem ve teşkilât olarak, belirttiğimiz esaslara göre reforma tabi tutulması ve bu reformun en kısa zamanda gerçekleştirilmesi lüzumunu, her zamandan daha belirgin olarak ortaya koymaktadır. Ancak, son hükümetin, Birinci Erim Kabinesinin kurulduğundan beri sözü edilen enflâsyon halindeki reform anarşisi içerisinde, bu getirilenlerin hepsi reform ile ifade ediliyor. İlim öyle ifade ediyor, ilim adamları, ekonomistler, maliyeciler öyle ifade ediyor. Tabiî kanunların çıkmasını arzu eden Maliye Vekili ve kıymetli erkânı bunun dışında.

Bu reformun gerçekleştirilmesiyle ne olacak?.. Verginin tek kaynağı olan millî gelirin ve bundan fertlere düşen payların mücerret vergi adaleti ve sosyal adalet ölçülerinde tam olarak vergilendirilmesi kabil olacaktır, hakikî manada reform olursa. Böylece vergi sistemiyle millî gelir arasında fonksiyonel bir bağlantı kurulacak, millî gelir artışlarından, fertlerin bu artış oranında aldıkları paylardan bir ölçüde otomatik olarak bir bağlantı kurulması temin edilmiş olacaktır.

Millî gelir artış hızına, fertlerin bu artış oranında aldıkları paylardan bir ölçüde otomatik olarak vergi alınması imkânı da ilmî manadaki, malî manadaki reform neticesinde sağlanmış olacaktır. Böylece Devletin vergi gelirleri de ekonomide gelişmeyi izleyerek artma imkânı bulacak ve Devlet de biraz rahatlayacaktır. Vergiciliğimiz böylece esnek bir mekanizma haline getirildikten sonra da, gerekirse

sadece vergi nispetlerinde oynanmak suretiyle, vergi sistemi geniş çapta millî ekonomi şartlarına ve bütçe ihtiyaçlarına göre işletilmek imkânına kavuşturulmuş olacaktır. Bu suretle de bu çeşit iptidaî kanun tasarılarının önü kesilmiş olacaktır. Vergiciliğimiz gerek millî ekonomi yönünden, gerekse malî yönden de istikrar bulmuş olacaktır.

Her yıl belli başlı vergilerin, ki vergicilikte adaletin ölçüsü olan özüne, muafiyet ve istisnalarına dokunmak suretiyle ve çoğu kere de makable teşmil edilerek vergi anarşisi yaratılması da önlenmiş olacaktır.

Bu arada ilgililerin ve hesap uzmanlarının da her zaman ifade ettikleri gibi, memleketimizdeki vergi ziyaı belirgin bir hale geldiğine göre, vergi ziyaının da önlenmesi imkânları bulunacak ve 50 milyarları bulduğu, Türk Milletinin yüzlerce barajdan mahrum kaldığı, gibi yersiz iddialar da ortadan kalkmış olacaktır. Aynı zamanda da haksız, gayri meşru rekabete de imkân bırakılmamış olacaktır.

Şimdi ise, huzurlarımıza getirilen Vergi Kanunu ve bu diziden olan kanunların durumunu, bu görüşlerimizin ışığı altında eleştirmek isteriz.

Hepinizin bildiği gibi; artık Türk Milleti sosyal bakımdan son derece vergi kanunlariyle ilgilenir hale geldiği için, bu kanunlar TRT nin, matbuatın, ilim adamlarının, iş çevrelerinin hepsinin dikkatini çekmiş; son günlerde üzerlerinde pekçok açık oturum tarzında veya kitaplar yazılmak suretiyle görüş teatisinde bulunulmuştu. TRT'de partililerin de davet edilmesiyle açık oturum yapılmış; partililer umumiyetle Bütçedeki ısraftan ve tasarrufa gidilmesi yolundan bahsetmişlerdir.

Parti liderleri ise, bu tasarılar dolayısiyle çelişkilere düşmüş, millî iradenin denetimini unuttuklarında bir başka, millî iradeyi gözlerinde ve hayallerinde tasavvur ettikleri zamanda da yine bir başka türlü konuşmanın yoluna düşmüşlerdir. Sayın Halk Partisi Liderinin matbuatta bir beyanı çıktı : «Adam çıplak. Nesini alacaksınız?» diyordu. Halbuki çıplaktan vergi almak, 20 - 22 seneden beri maziye gömülmüş bulunuyor. Ayağı yalınayak, 6 liralık Yol Vergisini veremedi, diye madenlere giden insanlar; bugün madenlerde asgarî ücret seviyesinde ancak iş bulmak maksadiyle çalıştırılmaktadırlar.

Adalet Partisi Lideri ise radyoda, «Hissî olmamak lâzım» diyor. Ertesi gün de, «Bu vergiler servet vergisi haline gelmemelidir» diyerek, Anayasanın 38 nci maddesini ihlâl eden ve 1970 Haziranında, Sayın Erez zamanında, vergilerde ilk defa beyan esasını getiren çalışmalarını unutmuş görünüyordu. Hissî olmayalım derken, «Bu defa vergiler tatile girmeden çıkarılsın» deniyor. Son yeni bir gazete haberinde de, «Vergiler tatile girmeden çıkmalıdır» deniyordu. Umumiyetle Adalet Partisi organı olduğu kabul edilen Tercüman Gazetesinden bunu naklediyorum.

Nihayet, aynı partinin vergi Komisyonundaki sayın üyelerinin durumu göze çarpıyordu. Her nedense, bu komisyonda vazife almak, herkes tarafından ateşi tutmak gibi, dokunulmaz bir hususiyet arz ediyordu. Evvelâ vazife taksimi yapılmış, sonra bir kıymetli arkadaşımız, «Bu vergiler tamamen fukaraya yükleniyor» diyerek istifa etmiş ve komisyon yeni baştan vazife taksimi yapmak suretiyle vazifeye başlamak imkânını aramıştı. Bu noktada da, Sayın Adalet Partili milletvekili arkadaşlarımız her nedense yarış haline girmiş, diğer üyelerin muhalefetlerine rağmen, vazife taksiminde, komisyonun idaresini tamamen kendi üzerlerine almak suretiyle bir acayip tutumun da içine girmişlerdi.

Sayın Maliye Vekili ise radyoda, «Halk kandırılıyor; vergi nispetleri % 50'den, 60'dan % 110'a çıkarılıyor» diye bir konuşma yapıyordu.

Muhterem arkadaşlarım; Türkiye'de vergiler üzerinde konuşan insanların hemen hepsi, bu mevzulara uzaktan, yakından âşina kimseler olduğuna göre, bu beyan - biraz ahlakîlik içerisinde ve de mümkün mertebe nezaket dahilinde ifade edersek - mübalâğalı, bir Hükümet ve bir Devlet adamına yakışmayan beyan oluyordu.

Bu vergi tasarılarını Yüce meclislere ilgili teşekküllerin dahi mütalaasını almadan, alelacele sevk eden İkinci Erim Hükümetinin tutumu ise, Sayın Erim'in ifadeleriyle şöyle görünüyordu: «Yol göstersinler öyleyse..» Meselelerin her birisini siz neticeye bağladıktan son-

ra, gösterilecek bir yol kalmamıştı. Yol sadece, Bütçe Komisyonunda, bütçenin gider kalemleri üzerinde yapılacak tasarrufta kalmıştı; ama, onun da oyununu oynamak çok kolay olmuştu. Sayın Erim, bir reform dizisinden bahsetmek suretiyle, Türkiye'nin pekçok meselelerini sıralamış; sanki 1923 ten beri, hatta daha evvel Osmanlı Devleti de bizim, tarihimize sahip çıkmak mecburiyetindeyiz. Sanki bundan evvel Türkiye'de Devlet yokmuş. Sanki, Cumhuriyetten beri bilhassa çok partili hayata girdiğimiz günlerden beri, hiç kimse memleket meselelerine eğilmemiş; memleket meseleleri ele alınmamış gibi bir ifade ile, Türkiye'de üniversitelerin kitaplarını dahi reform furyası içine sokmuş ve bu vergi tasarılarını da «vergi reformu» tarzında ifade etmek durumuna düşmüştü. Halbuki bütün bu işin tekniğini bilen çevreler «reform» un yerine «deform» kelimesini kullanıyordu.

Bu arada, çok kıymetli dostumuz, Türk Vergi tarihinde vergi sistemimizin dejenere olmasında âdeta öncülük yapan, bugünün Sanayi Vekili ve 1970 senesi Haziranının Maliye Vekili Sayın Erez; «Bu vergiler fukaradan alınacak, vergi nispeti % 80'e geliyor, % 80'i de geçiyor» diye beyanlarda bulunuyor. Halbuki Maliye Vekili «% 110» derken, her halde bu beyanları dikkate alarak radyoda konuşuyordu. Muhatabı bizler veya Türk Efkârı Umumiyesi değil, Kabinede kendi meslekdaşı, kendisinden evvel Maliye Vekâletini deruhde eden ve halen Sanayi Vekâletinde bulunan kıymetli arkadaşı idi. Yani Sayın Erez de, kendi devresini unutmuş, 1970 Haziranında getirdiği 10 kalem vergiyi bir tarafa bırakmış, getirdiği beyan esasını da bir tarafa bırakmış, «tahrir» usulünü bırakıp, vatandaşa «beyan» usulünü mecbur tutması, 5 senede bir beyan edeceksin, diye kanuniyet kesbeden hükümlere vatandaşı tabi tutmasını unutmuş; o da bunun» fukaradan alınacağından, nispetlerin % 80'e çıkarılacağından,» bahsediyor.

Parti liderlerinin ve ilgili vekillerin durumu bu iken; ayrıca TRT de açık oturum yapılıyor ve bu açık oturumlarda - ki, Milliyet Gazetesinde de açık oturum yapıldı - bu gidişe bir çare aranıyordu. Herkes bu vergilerin gayri âdil olduğu, Türk iktisadî ve sosyal hayatına sarsıntılar getireceği üzerinde mutabık bulunuyordu. Fakat, Bütçe Komisyonundaki görüşmelerin neticesinde, % 10 tasarrufa karar verildiği halde; 69 ncu madde bir önerge ile başka türlü tedvin ediliyordu. Bütün gayretler bırakılmış, son günü imzalar toplanmak suretiyle bir önerge Riyasete verilmiş, okunuyor: % 8'den 10'a kadar tasarruf yetkisini Heyeti Vekileye bırakıyor. O zaman böyle bir kararın alınmasına lüzum dahi yok, arkadaşlar. Bu bütçe, Devletin hazırladığı bir bütçedir; bu Maliye Vekili ve bu Hükümet de bu bütçeyi uygulayacaktır. Komisyon % 10 tasarrufu yapmış gibi, kıymetli dostumuz Komisyon Başkanı Sayın Cihat Bilgehan, âdeta Adalet Partisi namına bir siyasî prestij ve muvaffakiyet edasiyle gazetelere beyanatta bulunuyordu. Halbuki Komisyondan kesin olarak çıkmış, kesinleşmiş bir tasarruf maddesi yoktu. Bu sırada da, Vergi Komisyonu üyelerinin de ne yapacağı, âdeta şaşkın hale getirilmişti. Senatoda bir kıymetli senatör tarafından «bu % 10 kesintinin kesin olarak yapılması» önergesi de, bütçe müzakereleri sırasında bütçenin son oylamasında reddedilmiş bulunuyordu.

Bütün bu hadiseler olurken; bütün üyeler «Hükümetin partisiz olduğunu, bu bütçenin de Hükümetin bütçesi olduğunu, kendilerinin bunda mesuliyet payı olamayacağını,» her birisi, her konuşmasında ifade ediyordu. Yani bir Hükümet kurulmuş, partiler üyelerini vermiş, bir kısım üyeler dışardan alınmış - ki, onların da kimisinin rozeti belli, kimisininki, bir türlü, kimisininki öbür türlü, bu belli; tarafsız olanı pek nadir - bu Hükümete güvenoyu vermişler. Ama bu vergiler karşısında, Hükümeti partisiz yapıyorlar ve vergileri de sadece Hükümete teslim ediyorlardı.

Şimdi parti olarak merak ediyoruz: Acaba bu salonda, bu vergilerin oylanması sırasında tzahür edecek netice nedir? Bugüne kadar takibedilen yola bakılırsa, reddedilmesi icabeden tasarılarla karşıkarşıyayız.

Bir hususa daha dikkatinizi çekmek isteriz: Bir kısım Adalet Partili üyeler, «Patronları müdafaa ediyorsunuz» diye söz ediyor. Halk Partisine mensup bir üye arkadaşımız ise, «Daha bidayetinde, mademki malî kaynak yokluğundan bu vergiler getiriliyor; fakir fukaraya nasıl yükleriz. Servet vergisine gidelim» diye ısrarla söylüyordu. Bunlar da ayrı hususlardır.

Bunun dışında da, yüksek gelir dilimlerinin vergilendirilmediğinden, bahsediliyordu. Verginin dışında kalanlar hariç, yüksek gelir dilimlerinin vergilendirilmediğinden bahsediyorlardı. Halbuki, Türkiye'de herkes, millî geliri kendi işine geldiği gibi, muayyen oranlarda, nüfusu da muayyen nispetlere bölmek suretiyle nüfus nispetlerine taksim etmekte, bunlar tarafından millî gelir paylaşılıyor, diye herkes ilim adamları da beraber kendine göre bir hesap çıkarmaktadır. İlim adamlarının da bu hususta, hangisinin doğru söylediği noktasında, herkes şaşkın hale gelmişti, herkes şaşırmıştır.

Yine, Meclis Riyasetine müracaat ediyoruz. Bir nokta dikkatimizi çekiyor: Çünkü bu kanunların görüşülmesi çok enteresan cereyan etmektedir. Hakikaten bazı hususlarda, kanunlarda yer almaması lâzımgelen metinler, ısrarla savunularak, kanunlarda kalması temin edilmektedir.

«Bu içtima yılında kaç tane geçici komisyon kuruldu» dedik. Aldığımız rakam, bu içtima yılında Meclisçe 11 tane geçici komisyon kurulmuş olduğunu gösteriyor. Buradan bir noktaya geleceğiz: 4 komisyon kurulup, görev taksimi yapmış, 4 komisyon ise görev taksimi yapamamış. 2 komisyon kurulması kararlaştırıldığı halde, henüz teşekkül etmemiş. 1 komisyon da dosya noksan olduğu için, o da henüz teşekkül etmemiş. Geri kalan 4 komisyonun ise, 2 tanesi vazife taksimi yapmış ve bunlardan 59 No.lu Geçici Komisyon da, Finansman Kanunlarıyle son vergi kanunlarını görüşen komisyonumuzdur. Sadece bu komisyonda işler, vergi kanunlarının çıkarılması gayet rahat yürüyor. Fakat bu noktada, kıymetli komisyon üyelerini tenzih etmek suretiyle şahıslarına hürmetimizi de teyiden tekrar etmek suretiyle arz edelim ki; bu gibi cemiyetimizin içtimai ve iktisadî bünyesiyle çok yakından ilgisi bulunan ve bu defa çok büyük ehemmiyet arz eden bu kanunlar, geçici komisyonda görüşülmektedir. Geçici komisyon modası ise, Yüce Meclisin bir tarafa itmesinde büyük faydalar vardır. Meselelere aşina olan arkadaşlarımız, bu kanunlar üzerinde ne söylerse söylesinler; kanunlar neyin tesiriyle, 1970 te getirdiklerimizden bunlar daha ağırını getirip tatbik etsin, diye mi; yoksa bu kanunlar çıkmaz da, acaba bütçe aksar da bu işler mi yıkılır endişesinde mi, bilemiyorum hangisinin olduğunu; ancak bu vergilerin sayın Erim tarafından Türk Milletine tatbik edildiği, çıkarıldığı, dışarda söyleniyor, o hariçtir. Sebep nedir bilemiyoruz. En ufak tâdil teklifleri dahi, adeta ısrarla reddedilmekte ve kanunlar geldiği gibi çıkarılmak istenmektedir. Malî Denge Vergisinin nispeti dışında.

Muhterem arkadaşlarım; her halde bu çeşit kanun tasarılarının, alâkalı ihtisas komisyonlarına sevk edilmesinde, ihtisas komisyonlarında görüşülmesinde ve oradan da Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle kanunlaştırılmasında, yarın Türk Milletinin birçok hususlarda sancı duymaması için dikkat etmek mecburiyetimiz vardır.

Bir ayrı özellik daha var. Hükümet, bütçeyle birlikte getiriyor kanun tasarılarını. Sıkışıklık içerisinde, âdeta bu kanunları rahat geçirebilmek imkânını bulmak için. Herkesin tetkikinden uzak kalsın; ama tabiî özel sektör öyle değil, uyanık. Devletteki atalet özel sektörde yok. Onlara bir gün evvelden de dağıtsanız, tasarılar üzerinde derhal sabaha kadar faaliyetlerini tamamlıyor, ayıklıyorlar. Devletin idaresindeki anlayış tarzı onlarda yok. Ama, onun dışında âdeta herkesten kaçırılır gibi sevk ediliyor; Parlamentonun da sıkışık olduğu bir zamanda getiriliyor, tetkike imkân vermeden, olduğu gibi çıkarılması gibi bir gaye güdülüyor ve netice olarak Maliye Vekili bu vergilerin müdafaasını da şöyle yapıyor :

«Ekonomik aktiviteyi temin edeceğiz. Enflasyonu önleyeceğiz. Fiat artışına mani olacağız. Yatırımları da devam etireceğiz, aksatmayacağız.» O da ayrı bir konu. Bu yıl yatırımlar 2 milyar lira daha fazla; ama fiyat artışları karşısında geçen senekinden daha noksan yatırım yapacağımız da bir realite. Tabiî herkes kanunları geçirebilmek için işine geldiği tarzda ifadeyi meram ediyor.

Nihayet, bir kısım dostlarımız ise, her zamanki gibi, bize bir iddia ile gayet kolay cevap veriyorlar; komisyonda da Umumi Heyette de.

1969 seçim beyannamesini bir kısmınız imza ettiğiniz, bir kısmınızın da müdafaalarında, vilâyetlerde, nutuklarınız var deniyor.

Sayın üyeler, bir hususu arz edelim ki, 1969 beyannamesi bizim beyannamemizdir. Biz yaz-

dık, bize bu noktada hücum edenler sildiler; biz yaptık, bize bu noktada izafede bulunanlar yıktılar; biz ise müdafaasını şeref kabul ediyoruz. (D. P. sıralarından «Bravo» sesleri.) Ama, bir noktayı hatırlatmak istiyorum; 1969 seçim beyannamesi, o beyannamedeki esaslara riayet edileceği hususunda ve Anayasanın 105 nci maddesine göre mesuliyet deruhte edildiği takdirde o esaslardan çıkılmayacağı hususundaki taahhütten ibarettir. Halbuki, bakıyoruz; 1969 seçim beyannamesinde İktisadi Devlet Teşekküllerine zam yoktur. Yok bu. Personel Kanununun 1,5 - 2 milyar lira diye tahmin edilip, 10 milyarın üzerine çıkacağına ve Devlet bütçesini bugünkü konuştuğumuz sıkıntılara sokup allak bullak edeceğine dair bir hüküm yoktur seçim beyannamesinde ve 1970 Haziranındaki 10 kalem finansman kanunları ve diğer gider vergilerindeki zamlar o seçim beyannamesinde yoktur. Nihayet, vatandaşa beyan esasını yüklemek suretiyle Devleti hafife ve alaya aldıran, vatandaşı sıkıntıya sokan, mülkiyet hakkını zedeleyen, Anayasanın 38 nci maddesine mugayir düşen Gayrimenkul Vergisi yoktur. Beyan esası yoktur.

Yine bir arkadaşımın da hatırlattığı gibi, o seçim beyannamesinde devalüasyon yoktur. Bir noktada kadirşinas olmak mecburiyetindeyiz. Devalüasyon hususunda şunu söylemek lâzım gelir ki, Türkiye gibi geri kalmış memleketlerde veya gelişmekte olan memleketlerde 10, 15, 20 senede bir devalüasyona gitmek zorunlukları doğar. Bakın çok rahat söylüyoruz, ama seçim beyannamesi hususunda da temenni ederim ki, arkadaşlarımız bu bizim mert beyanımıza bundan sonra uygun düşen beyanlarda bulunurlar.

Ancak, devalüasyonu 10 senede mi yapacaksınız, 12 veya 15 senede mi? Sıkışıklıklar, şartlar getirir devalüasyonu; doğru, ama muhterem arkadaşlarım, Sayın Neumark'ın da ifadeleriyle Bunun devresini ne kadar uzatırsanız hem Hükümet, hem millet olarak o kadar çok kazanırsınız.» 10'u 12; 12/yi 15, 17 sene yaptığınız takdirde kazanırsınız ve vasatını hazırlayarak. Halbuki, Türkiye'de Personel Kanunu, zamlar, finansman kanunları, hepsi devalüasyonla bir araya getirildiği için muvaffak olunamamıştır ve bunların hiç birisi de 1969 seçim beyannamesinde yoktur.

Sayın Bayar bir gün bu kürsüde, Dr. Nuri Bayar bu kürsüde, dostum, «Bir Türk memuruna ilk defa işçi seviyesinde bir maaş verme imkânını bulduk. Çok mu görüyorsunuz?» diyerek, güya memur zümresinin sempatisini kazanmak gibi bir ifade tarzına büründüler.

Muhterem arkadaşlarım, halbuki bugünkü Maliye Vekili, hâlâ bugünkü Maliye Vekili, «Memurumuzun envanterine sahip değiliz, yani Türkiye'de çalıştırdığımız memurun sayısını bilmiyoruz.» diyor. Siz ise bu Personel Kanununu çıkarırken, sadece Genel Başkanınızın «Sözüm senettir.» lâfından dolayı, inat ederek, inadından dolayı bunu çıkardınız; hesabını, kitabını sureti katiyede gözünüzün önüne koymadan. Bunun sancısı bundan sonraki bütçelerde de çekilecek. Sadece bu noktada bugünün Hükümetine fazla taanda bulunmaya hakkımız yoktur. Ama, biz bu seçim beyannamesini ve ondan evvelki seçim beyannemesini hazırlarken bazı noktalara da temas ediyorduk. Türkiye'de komünizm tehlikesi vardır diyorduk; Türkiye anarşiye götürülüyor diyorduk ve dosyalarımızla «Kaptan Divanı» na bizi sevk ettiğiniz zaman, Sayın Hasan Korkmazcan yine bu mevzuları dile getiriyordu, grupta. Ama, hadiseler yaşandığı zaman pek ölçüsü görülemiyor, takdir edilemiyor, düşünülemiyor, üzerinden muayyen bir zaman geçtikten sonra, insanların ne derece haklı olduğu hadiselerle teyidediliyor. 6 sene sonra şimdi, Hükümeti terkedip ayrıldıktan sonra ve Türk milletini sukûta boğduktan sonra A. P. lideri, ilk defa komünist tehlikesinden bahsetmiştir. Halbuki, kendi devresinde o beyannameye imza koyan, kendisinin Dahiliye Vekili, müşterek mesuliyet taşıyan arkadaşı 1968 senesinde, bir genel görüşme dolayısıyle bu kürsüde Deniz Gezmiş ve 45 arkadaşını sayıyor, ona laf atan Sayın Orhan Birgit'e karşı da «Devletin yumruğu kuvvetli olduğu müddetçe bunlar siner, ama Devletin yumruğu zayıfladığı zaman bunlar Devleti yıkacak kuvvettedir; zabıtlara geçevirtmek için okuyorum» diyordu.

Seçim beyannamesi hikâyesine gelince; bizim seçim beyannamesinde muhterem dostlarım; Türk Halk Kurtuluş Ordusunun, beyannamesini, tenkit ettiğimiz TRT ve radyo dahi vermediği halde, tazyiklere rağmen, Türk Halk Kurtuluş Ordusunun; o partinin Hükümetinde Başbakan Yardımcılığına kadar gelmiş veya vekâlet eden Sayın Dinçer tarafından Halk Kurtuluş Ordusu beyannamesinin bu kürsüden okuması diye bir madde yoktur, o seçim beyannamesinde.

Gene şu son vergilerdeki tutumlar o seçim beyannamesinde yoktur ve gene beyannameden ve tüzükten sizlere biraz sonra da vergiler hakkındaki A. P. nin görüşünü aksettiren maddeyi arz edeceğim, müsaade ederseniz.

MEHMET TURGUT (Bursa) — O görüş bizim.

EKREM DİKMEN (Devamla) — Bir noktaya daha kadirşinâslık bakımından dokunmak isteriz. Bu kanunların getirilmesine sebebolan hadiselerden biri olarak gösterilen devalüasyon ve diğer tedbirler konuşulurken, Sayın Demirel Kabinesinin, 1969 seçiminden sonra, üyeliklerinden birini uhdesine alan bir vekil arkadaşımız, bu kararları, 1970 devalüasyon kararlarını 45'i de unutarak, ilmî, iktisadî, maliyeyi de bir tarafa bırakarak, sadece 1958 senesinin stabilizascyon kararlariyle mukayese etmek bedbahtlığına düşmüştür. Müdafaası yapılmayam bir devre; hiç kimse yok aramızda ve oraya istinatederek geliyoruz, devamıyız denildiği halde, arkadaşımız ancak 1970 senesindeki yanlış tasarruflarını 1958 stabilizasyon kararlarına dayamak gafletine düştü.

Şimdi, Sayın Sadık Tekin Müftüoğlu dostumuz da, bu vesileyle hep bu beyannameyi bize hatırlattı; o sebeple bunları söyledim. Bir noktaya daha işaret etmek istiyorum; bazan insanlara halatla sarılmamak lâzımgelir. Hele siyasî hayatta pamuk ipliğiyle sarılı durmak lâzımdır. Halatla bağlanırsanız, ya, hep beraber götürürsünüz, veya o hep beraber alıp götürür. Ne ikaz etmeniz fayda verir, ne de didinmeleriniz. Siyasî ahlâk bakımından ise, senelerce bir partiyi savunduktan sonra, hücum ettiğiniz partiye geçip «Tabelasını da indirin, yakılırken, tabelasını da indirin.» dediğiniz halde oraya genel sekreter olmak veya filân ecnebi başvekilinin gönderdiği mektubu «Bizim Başvekil para ile satmıştır.» diyebilecek kadar küstahlaşan insanı, o partiye iki ay sonra müfettiş yapmak gibi hususlar, bizim seçim beyannamemizde, 1969 seçim beyannamemizde ve felsefemizde yoktur. (D. P. sıralarından «Bravo» sesleri.)

BAŞKAN — Sayın Ekrem Dikmen Malî Denge Vergisi Kanununda da bunlar yok. (D. P. sıralarından «Denge kuruyor» sesleri.)

EKREM DİKMEN (Devamla) — Şimdi, görüşmekte olduğumuz... Sayın Başkan ne yapalım, «sizleri biz getirdik dendi.» beyanname de bizim, felsefesi de bizim.

BAŞKAN — Bu Malî Denge Vergisini kimse biz getirdik demedi, daha ilk sözcü sissiniz.

EKREM DİKMEN (Devamla) — İşte o zaman da böyle oldu; kimin kimi getirdiğini ilerde görüşeceğiz inşallah. İkazınıza uyuyorum efendim; affedersiniz.

BAŞKAN — Hayır, anladım da, o Malî Denge Vergisinde ilk söz sizin olduğu için daha kimseyi getirdim filan demedi.

EKREM DİKMEN (Devamla) — Affedersiniz, ikazınıza uyuyorum Sayın Başkan.

Muhterem milletvekilleri, 1970 Haziranında, bugünün Sanayi Bakanı ve o zamanın Maliye Bakanı Sayın Erez tarafından Meclislere pek çok vergi kanunları sevk edilmiştir. Demin dediğim gibi, iktisadî meseleler; Personel Kanunu, Finansman kanunları, zamlar, devalüasyon hepsi bir arada, sıkıntı da ondan doğmuştur. Çünkü, o dostum vergiciliği çok sever; ben kendisini severim; fakat çok sever vergiciliğini. Yani bazı kimselerin, belki de siyasî hayatta yıkılmasında da hissesi oldu, bu kadarı olmazdı; hiçolmazsa bir Maliye Vekili böyle bir Personel Kanunu bu kadar milyarlara çıkar diye bir hesap, yuvarlak bir hesap yapar yani; mümkün değil. Ezbere taş atamaz. Bu bizim maliyecilerimiz bir kuruşun hesabını yaparlar. Türkiye'de Türk maliyesinin çok mühim yeri vardır, takdir edilecek yeri vardır, 40 paranın hesabını yaparlar; fakat bu kadar hesapsızlığı Maliye Vekili yapmak durumuna düşmüştür. 1970 Haziranında Sayın Erez, o tasarıları getirdi. Hepsi de gayet rahat kanunlaştı. Halbuki, o Vekâlette vazife görmüş bazı arkadaşları ona, «Kaldor'un usullerine başvurma» diyecek kadar sert lisan kullanmışlardır; Dev-

let hiyerarşisinde maliyeciler birbirlerine çok hürmetkârdırlar; hariciyecilerimiz, maliyecilerimiz çok daha farklıdır; buna rağmen bir maliyeci diğerine «Kaldor'un raporlarına kadar götürüyorsun» dediği halde, arkadaş ikazı dinlememiştir ve bu suretle de Gider vergilerine % 100'e kadar zam yapılması hususunda Hükümet yetki almış ve tasarı kanunlaştığı tarihten itibaren de sadece, bütçe zaruretleri ve fiskal mülâhazalarla bu yetkisini genişleterek kullanmıştır. Bunun da münakaşası eski kabine üyeleriyle Erim Kabinesi üyeleri arasında çok enteresan şekilde cereyan etmiştir.

Teferruatına inmeden özet olarak ifade etmek icabederse; Gider Vergisinin şumulüne giren birçok maddeler, bu zamlar dolayısıyle % 50 - 60 oranını bulan, ağır ölçülerde vergiye tabi tutulmuş ve 1970 yılı Haziranında Meclislerden çıkarılmış olan Finansman Kanunu ise 10 ayrı vergi konusunu şümulüne almıştır. Bunlardan Taşıt Alım Vergisi, İşletme Vergisi - şimdi senede 7 ayrı günde, bir fiş kesmeyen müessese kapatılıyor - Gayrimenkul Değer Artışı Vergisi, Spor - Toto Vergisi evvelce mevcudolmadığı halde tatbikatımıza girdiler. Bilhassa Gayrimenkul Değer Artışı Vergisi ile Türkiye'deki arazi ve binaların devir ve temlikinden doğan kazançlardan iktisap değeri ile - irsen intikal etmiş olanlar da dahil - satış değeri arasındaki farktan vergi alınması derpiş olunmuştur. Bu, içtimaî hayatımız bakımından enteresandır; vergi hayatı bakımından da...

Bunlardan başka Finansman Kanunu ile Gider Vergisinde, Emlâk Alım Vergisinde, Veraset ve İntikal Vergisinde, Damga Resminde ve Harclar Kanununda da değişiklikler yapılmış, getirilen yeni zamlar ve kaldırılan muaflıklar ve istisnalar yüzünden vergi adaleti yıkılmıştır. Muaflıklar ve istisnalar adaleti temin içindir. Bu vergilerin, fiskal yönden de bu surette randımanlarının artırılması derpiş edilmiştir. Emlâk Vergisi Kanunu ile de; Bina, Arazi vergileri kaldırılmakta, bunların yerine mükelleflere her 5 yılda bir beyan edecekleri - biraz evvel de söylediğim gibi - ve rayiç değeri üzerinden hesaplanacak bir vergi alınması istihdaf edilmekte idi ve bu verginin de tabiî garip tarafları vardı. Çünkü vergi prensipleriyle çelişiyordu ve reel bir vergi olduğu halde de mükelleflerin - şahsî vergilerde olduğu gibi - beyana mecbur edilmelerini getiriyordu ve mükellefleri bir «kıymet eksperi» durumuna sokuyordu; tabiî bu beyanlarından dolayı da mükellefleri sorumlu duruma getirmiş oluyordu.

Diğer taraftan ise, gayri menkulün rayiç değerinin mükellef tarafından tespit edilerek beyan edilmesinin tatbikatta yaratacağı güçlükler ve bunun doğuracağı ihtilâflar, Türk içtimaî hayatına getireceği yaralar da, üzerinde önemle durulması lâzımgelen bir konudur. İleride maalesef şahidolacağız Allah Türk Milletine acısın...

Devletin, gayri menkul değerlerinin bir vergi tatbikatında mesnet olacak şekilde tespiti görevinin de vergi mükellefine devredilmesi konusunda dayanılan sebeple, Devletin ağırlığı hafiflettirilmiş, Devleti inkâr etmiş duruma getirilmiş oluyor.

Muhterem milletvekilleri, buraya gelmişken modern vergiciliğin üzerinde de kısaca durmak isteriz.

Modern vergicilik, vergilemeyi; vergi ilmi, vergi prensibi, vergi hukuku, vergi tekniği ve nihayet vergi sanatı yönlerinden de ele alınması gereken bir konu olarak kavramaktadır. Fiskal, ekonomik ve sosyal etkiler ve fonksiyonları bakımından bu kavrama uygun olarak vergi sistemlerinin ıslah ve reformunun gerçekleştirilmesi icabetmektedir. Şimdiye kadar vergi sistemlerimizde yapılmış olan ıslah ve reform hareketlerinin hepsinde daima bu görüş ve düşünüşten hareket edilmiş ve muvaffakiyet de az - çok sağlanmıştır. Türkiye'nin malî tarihinde en büyük 2 reform hareketi görmekteyiz. Birisi; Aşarın ilgası, diğeri ise; Gelir Vergisi reformudur.

Kurumlar Vergisinin ihdası, vergiciliğimizde «yatırım indirimi» müessesesinin getirilmesi, regresif amortisman usulünün kabul edilmesi, ihracatı teşvik maksadiyle yeni muaflık nizamının kabul edilmesi, yeniden değerleme, zarar naklinin uzatılması gibi, Gelir Vergisi tatbikatında ferahlatıcı tedbirlerin alınması, Gelir Vergisi tarifelerinin gözden geçirilerek vergi azaltılması yoluna gidilmesi, - Malî denge ile artırıyoruz - stopaj tekniğinin ıslah edilmesi,

vergi hukukunun ıslahını sağlayan Vergi Usul Kanununun uygulanması, modern vergi anlayışı içinde yapılan reformist hareketlerin en güzel ve öğünülecek örnekleridir. Bu esaslara göre bir şekil ve hüviyet almış bulunan vergi nizamımız, mütekâmil bir seviyeye tam mânası ile erişememiş olsa da, yine de birçok ileri Batı memleketlerinin vergi nizamlarından oldukça üstün veya onlara eşit bir mahiyet taşımaktadır. Halbuki 1970 Haziranından beri 2 defadır uygulamaya sokulan bu vergi kanunları ne getiriyor? Gerek Haziranda gerekse 1972 Şubatında getirilen bu vergiler, kanun yapma tekniği ve Türk vergi sisteminin, modern vergileme prensiplerine tamamen uygun olan bütünlüğünü ihlâl etme niteliğini taşıyorlar. Bu vergileri bu sebeple tasvibetmeye imkân yok.

Bu kanunlarda yer alan hükümlerin tümünü ele aldığımız zaman, mantıkî ve ilmî prensipler manzumesi üzerine inşa edilmiş olan Türk vergi sisteminin, gerek yabancı memleketlerde ve gerekse memleketimizdeki tecrübeleri hiçe sayarcasına birtakım zorlamalarla bu mantıkî ve ilmî dayanaklardan yoksun bırakılmak istenildiği açık bir şekilde görülmektedir.

Diğer taraftan bir vergi sistemi, o memleketin ekonomik hedeflerine uygunluğu yanında, memleketin sosyal ve kültürel yapısına da uygun olacaktır. Bu uygunluk, devamlı araştırma, geliştirme ve çalışmalarla sağlanabilir. Bizde de 10 senedir aralıksız çalışmalariyle, çeşitli konularda vermiş olduğu değerli etütleriyle, Vergi Reform Komisyonu, bu vazifeyi büyük bir liyakatla yerine getirmektedir ve getirmeye de devam etmektedir; fakat her nedense Sayın Erez gibi, Sayın Ergin de birkaç yıldan beri devam eden bu komisyon çalışmalarına âdeta itibar ve iltifat göstermemektedirler. Aşağı - yukarı birkaç senedir durum bu... Dolayısiyle ortaya koyduğu yeni vergi tatbikatı da - hangi açıdan bakılırsa bakılsın - memleketimizin; ekonomik, sosyal ve psikolojik yönden hedef ve gerçeklerine tamamen aykırı düşmekte, iptidai ve gayri âdil neticeleriyle de halkımızı tedirgin etmektedir.

Bu gayri âdil vergilerle ekonomi kalkınma hızının devam etmesine imkân yoktur. Vergi adaletinin esası Anayasamızın 61 nci maddesinde tespit edilmiştir. Bu madde hükmüne göre; herkesin malî gücüne göre ve sosyal adalet ölçüsü içerisinde vergilendirilmesi icabeder. Bundan çıkan sonuç ise; malî gücü olan herkesin vergi vermesi ve herkesin vereceği verginin, bu malî güce uygun olması gereğidir. Demek ki, malî gücü olmayandan vergi almak ve vergiyi malî güce göre almamak, vergi adaletine ve Anayasaya da aykırı bir durum taşımaktadır.

Muhterem milletvekilleri, bu görüşlerin ışığı altında önümüzdeki tasarıya baktığımız zaman Türk vergi sisteminde, gayri sâfî millî hâsıla bakımından vergilerin yükünün ağırlaştığını görmekteyiz.

Memleketimizde global vergi yükü aslında hızlı bir şekilde artmaktadır. 1972 malî yılı bütçe dokümanlarında verilen bilgiye göre de 1961 tarihinde gayri safî millî hâsılanın % 13,37'sine tekabül eden global vergi yükü, bunu takibeden ilk 3 yılda hemen hemen hiç artırılamamış, ilk defa 1965'te % 14'ü biraz aşmış, ondan sonraki yıllarda - 1968 yılı hariç - global vergi yükünde devamlı artış olmuş ve 1971'de ise bu artış 1970 yılında çıkarılan kanunlar sebebiyle sıçrama şeklinde gerçekleşmiştir. 1971'in global vergi yükü bu sıçrama neticesi % 18,5'u bulmuştur. 1972 yılında ise teklif edilen bu vergi tasarıları aynen kanunlaştığı takdirde bu oran % 22'yi bulacaktır.

Şunu ifade etmek isteriz ki, bu seviyede bir vergi yükü milletlerarası mukayeselerde çok yüksek modellere tekabül etmektedir. Meselâ fert başına millî gelirin bize nazaran çok yüksek olduğu Fransa'da bu nispet - 1969 rakamlarına göre - % 17,4 İtalya'da ise % 17'dir ve diğer bir yönden vergi nispetleri halen bizde % 70'dir; sosyalist İsveç'te ise % 65'dir. Burada 2 noktaya dikkati çekmemiz lâzımgelir.

Muhterem milletvekilleri, fert başına gelir arttıkça millî gelirin vergiye tahammül kabiliyeti de müterakki olarak artar. Türkiye'nin vergi yükünü başka memleketlerinki ile mukayese ederken fert başına gelir seviyeleri arasındaki farkları da gözönünde bulundurmak mecburiyetindeyiz.

Diğer taraftan Türkiye'de vergi yükü belli sınıflara sektörler üzerinde yoğunlaştırılmış durumdadır. Yükün ağırlığı ise, bu durumda ortalamaların ifade ettiğinden daha yüksektir. Yine Türkiye'de 1961 ve 1972 yılları arasına

baktığımız zaman, -1962 ve 1968 yılları hariç- yıllık vergi gelirleri artış oranları, gayri safî millî hâsılanın cari fiyatlarla yıllık artış oranlarından daima daha hızlı olmuştur; ancak, son 3 yılda bu artış oranları arasındaki fark çok aşılmış ve bu aşılma gittikçe büyümüştür.

1972 bütçesinde, hâsılatı 3 milyar lira olarak tahmin edilen Malî Denge Vergisi, tasarruf bonosu sisteminin yerine kaim olmak üzere getirilmiş bulunuyor; fakat çok daha yüksek bir oranda getiriliyor. Tasarruf bonosu % 3 idi, Hükümetin sevk ettiği tasarı % 8, Komisyon ise % 3'te ısrar etti. Malî Denge Vergisi, başta Gelir Vergisi olmak üzere muhtelif vergilerin nispetlerine, zamdan başka bir mâna taşımamaktadır. Mevcut vergilerin nispetleri ise, Türkiye'de had safhaya gelmiştir.

A. P. Genel Başkanı «Meclisler tatile girmeden vergileri çıkarmak lâzımdır» diyor -Onu söylüyorum, çünkü A. P. li arkadaşlarım bu vergilerde umumiyetle çok hızlı.- Halbuki aynı Sayın Genel Başkan, Türkiye'de vatandaşın vergi yükü limite gelmiştir, limit dolmuştur, bitmiştir diyor; ama şimdi burada bakıyoruz, nispeti bu limitin çok üzerine çıkartan Malî Denge Vergisi konusunda arkadaşlarımızın hepsi kabul halindeler.

Bu verginin, her hangi bir prensibe göre müdafaa edilmesi mümkün değil ve bu vergi gayri âdil, ağır, aşırı derecede nispetleri artırıp ağır yük doğuran iptidaî bir vergi, bir nevi «salma» dır. Bir zamanlar bu kürsüde «salma» nın aleyhinde nutuk çeken pek çok arkadaşlarımızın destekledikleri ve aşağı - yukarı geldiği gibi ve bir an evvel çıkmasını istedikleri bu tasarıların içinde bulunan Malî Denge Vergsi de bir nevi «salma» dan, âdeta haraçtan ibarettir. Eskiden -1956 senesinde kaldırıldı zannediyorum- Muvazene, Buhran ve saire gibi vergiler vardı; vatandaş alışmıştı, buna «sinek parası» diyordu. Vatandaşın unuttuğu «sinek parası» nı şimdi onun kulağına bağırırsacına yeniden sokacaksınız ve tatbik edeceksiniz...

Yine Türkiye'de herkes bilir ki, enflâsyonun yarattığı bir vergi yükü daha var. O da vergi yükü yaratıyor; ama vergi kanunlarının hiç birinde yok. Nispetler üst üste biniyor ve gelir dilimlerini sabit tutup nispetleri düşürmedikçe veya dilimleri genişletip nispetleri yükseltmedikçe bu fiyat artışlarının tesirini önlemeye imkân yok; bilâkis biraz daha vergilerin yükünün ağırlaşmasına sebeboluyoruz. Malî Denge Vergisi ile de, bu mekanizmayı daha ağır bir haline getiriyoruz. Üstelik de mükerrerliği ile....

Vatandaşın vergisi zaten 16 kalemi bulmuş. Hem Gelir Vergisini verecek, hem de Gelir Vergisine esas teşkil eden matrahtan -vergisi de dahil, verginin de vergisi dâhil- Malî Denge Vergisi keseceksiniz... Türk vergi sistemi ile, hele senelerden beri Rerofm Komisyonunun yaptığı çalışmalarla bu vergiyi bağdaştırmaya sureti katiyede imkân yoktur. Türk vergi sistemine, misalleri mazide kalmış böyle iptidaî, gayri âdil vergileri sokmayınız muhterem milletvekilleri.

1970 Haziranında bazı kanunlar çıkarıldı; ama tatbik dahi edilemedi. Bunları biliyorsunuz. Tatbik edilenlerinin de pek çok mahzurları ortaya çıktı ve inşaat sektörü yatırımları % 7, % 8 plânda öngörülürken, % 10'u, % 12'yi buluyordu; bu defa kamu inşaat sektörü yatırımları bu vergilerden dolayı % 2'ye inmiştir.

Korkuyoruz ki, Malî Denge Vergisi, binde 70 nispeti de iki misline çıkardığına göre, bu yatırımlar sıfıra inecek ve Türk Milletinin iktisadî tercihlerine uygun olmayan iktisadî tablolar milletin gözünün önüne serilecektir. Bu çeşit tercihleri milletin gözünün önüne sermeye hakkımız yoktur.

Madem ki beyannamelerden bahsediliyor, beyannamelerle huzuruna çıktığımız millet, bize vazife, mesuliyet veriyor. Hükümetler kuruluyor, Başvekil, Anayasanın 105 nci maddesine göre mesuliyet yükleniyor, onun sonunda 106 ncı maddede, ta Divanıâliye kadar gitmek var. Esas mesul o ve vekiller. Bu hükümetleri destekleyen parlâmentoların üyeleri millete karşı mesul, yarın hesap verecek.

Millet, böyle bir tablo ile karşılaşmak için rey vermiş değildir. İktisadî tercihleri değiştiremezsiniz. 1961 senesinden bu yana beş yıllık planlar yapılıyor. Bazı dostlarımız -ki, Adalet Partili dostlarımız da buna alıştı- planlı devreye geçtik diyorlar. 1961'den evvel Türkiye'de plan yok muydu arkadaşlarım?

Türkiye'de 1948 senesinden itibaren planlı devreye girilmiştir, iki senesi de Halk Partisine aittir. Halk Partili dostlarıma da görüyorsunuz hürmette kusur etmiyorum.

İki senesi onlara ait, Marşal Planına göre yardımlar yapılmış ve 1958 senesinde ilk 10 senelik devre bitmiş, stabilizasyon kararları alınmış, arkasından Profesör Baade getirilmiş, ona da plan yaptırılmıştır.

Arkasından bu - bir iddia ile değil bu fikrim, yani fikir olarak söylüyorum, sakın yanlış anlamayın. O hususta da çekinmediğimi bilirsiniz, ama şimdi öyle bir niyetim yok - planların, projelerin üzerinde çok laflar söylendi, ama fiiliyata gelindiği zaman hepsinin % 90'ının haklı olduğu tespit edilip, tecil edildi.

Arkasından beş yıllık devrelere geçildiği zamanda da bu Mecliste münakaşalar oldu. Planlar, demokratik ülkelerde Meclislerin dönemleriyle müsavi müddetler içinde tanzim edilmelidir, dendi. Çok münakaşalar oldu; fakat esas itibarıyle kamu sektöründen özel sektöre doğru bir akışın zamanla temin edilmesi sağlanamadı. Hangi Hükümet devresinde olursa olsun, Sayın İnönü ve Sayın Demirel kabinelerinde ve Sayın Erim Kabinesinde de yine hâlâ öyle. Ama Erim Kabinesinin pek çok acayip kararları var, o ayrı. Üyelerin durumları bile birbirine uymuyor, yani güzel bağlanmamış bir denge benziyor. Bu denkle yolda yürümeniz mümkün değildir, bu denk çözülür düşersiniz bir yerde.

Binaenaleyh, özel sektöre doğru kayma olacaktır. Niye? Çünkü, tabiî ekonomi bakımından, bir husus ilmen tespit edilmiş, demokrasi ülkelerinin hepsinde tatbikatı var. Millî gelir ve onun içerisindeki paylar - işçinin payı v. s. oraya varana kadar olur ya, grev, lokavt dolayısiyle Mecliste kara listeler olmuştu, o itibarla tashih ederek söylüyorum - kamu sektörünü artırmak suretiyle artmıyor. Millî gelir ve onun içerisindeki faydalı paylar, tasarruflar, ancak özel teşebbüse ağırlığını veren karma ekonomilerin tatbik edildiği memleketlerde artıyor. Nitekim, onun için, Avrupa'da özel sektöre ve özel teşebbüse ehemmiyet veren partileri milletler reyleriyle iktidara getiriyorlar. Çünkü, bu gerçeğe inanmışlar.

Madem ki bu dünya bir bütün, biz de Batılılaşmak iddiasındayız, Ortak Pazara kadar girmişiz; o ülkelerin tatbik ettikleri formüllerin üzerinde rurmaya da mecburuz.

Halbuki, bu vergiyle biz özel sektörün vergi nispetlerini artırmak suretiyle yatırım imkânlarını daraltıyoruz. Nitekim, son senelerde özel sektör yatırımları düşmekte, anonim ve limited şirketlerin sayıları ve sermayeleri azalmakta, buna mukabil kamu yatırımları artmakta. Zaten Sayın Erim, Birinci Kabinesinde enteresan bir hüküm daha getirdi. Sanki Türkiye'ye yabancı sermaye koşuyormuş gibi, bir de yerli pay % 51 olacak dedi. Zaten gelenler % 40 - 50, nispetler itibariyle. Sovyet Rusya bile Sibirya'da maden işletiyor, Fransız sermayesiyle.

Şimdi, Batı âleminde kendi özel sektorünü, özel kaynaklarını seferber ettikten başka; hani fiyatların istikrar bulduğu, parasının kıymetlendiği, bizim paralarımıza dahi tesir ettiği söylediğimiz memleketler, halkının her çeşit ihtiyaçlarını karşıladığı, mal darlığı olmadığı malûm. Biz daha bir margarin yağını halledemedik. Türkiye'de, Devlet itibarı bakımından çok ayıp.

O memleketlerde, kendi öz sermayesi bitmiş, teşvik tedbirleri hepsi tamam, yabancı özel sermayeyi davet ediyor. Onlarla yarış edeceğini bağıran komünist bloklar da başladı o yola girmeye. Rusya Amerika'dan buğday alıyor, Fransız sermayesi getiriyor Sibirya'ya.

Şimdi, yabancı sermaye nereden gelecek, Türkiye'ye? Yabancı sermayenin Türkiye'ye imreneceği, koşup geleceği günleri, normal şartları, psikolojik, içtimaî, iktisadî havayı nasibetsin Cenabı Hak bu millete, bu memlekete.

O bir tarafa. Çok kötü ve ayrı bir şartın içinde, kendi özel sektörümüz nasıl yatırım yapmasın, kendi özel sektörümüzü yatırımdan nasıl kaçırırız? Bu mümkün değil.

Muhterem arkadaşlarım, istikrazların faizi % 9; 9 ayı geçen banka mevduatlarına verilen faiz % 9. Masrafı yok. Daha yatırım yaptıramasınız Türkiye'de özel teşebbüse, günahtır. Milletin de iktisadî tercihlerine aykırı. Birinci Beş Yıllık Plandan başlayarak, beş yıllık planlara da aykırı. E, özel sektör yatırımlarını artıracağız. Ne imiş? Kabineye Merkez Bankasından gelen bir sayın üyeyi kefil göstereceksiniz.

Muhterem arkadaşlarım, o vekile ezkaza, Allah korusun bir şey olursa, özel sektörün teminatı kim olacak? Özel sektörün teminatı sistemler, prensipler ve inançlar olmalıdır, her şeyden evvel.

Şimdi, bu prensipleri ve inançları getirdiğiniz kanunlarla yıkıyorsunuz. Kanunlar âdeta yarış halinde gidiyor.

Yine bir önemli taraf daha var. Emlâk Vergisi Kanunu tatbikata konduğu zaman, binde 70 mahzurlu göründü, binde 35'e indirilmesi için bu Meclise teklif gönderildi. Kıymetli Maliye Vekili üstadımız geliri çok sevdiği için, «Yatırımları da aksatmayacağım» diyor. İktisadî hayatta aktifite temin edecek, enflâsyonu önleyecek. Allah bilir. Ama hepsini burada dile getirmeye imkân yok. Belki diğer kanunlarda da biraz öbür taraflarını dile getiririz; mümkün mü, değil mi?

Getiriyor kanunu, «Kanunu geri alıyorum» diyor onu geri alıyor. Binde 70'i 35'e indirecek olan Türkiye Cumhuriyetleri Hükümetleri.

Muhterem arkadaşlarım, bir noktayı tespit etmek lâzımdır. Türkiye'de, hele kırizli devrelerde, bütün meselelere el atarken çok ölçülü olmak lâzımdır. Devlet hayatımızda devamlılık vardır. Her Hükümet Türkiye Cumhuriyeti damgasını taşır. Mesuliyet bir partiden kaçar, diğer partinin eline geeçr, - kaçar dedim, affedersiniz - yani Hükümetin biri gider öbürü gelir. Bugün bir parti iktidarda olur, başka zaman öbür parti iktidarda olur. Ama bazı prensiplerde vatandaşa, özel sektöre Devletin emniyetini telkin etmek lâzımdır. Bir Hükümet binde 70 demiş, tatbikatta kusurları görülmüş, binde 35 için Hükümet teklif etmiş, bu defa geri alıyorsunuz, döndük binde 70'e. Binde 70'e dönsek yine iyi, % 8 Malî Denge Vergisiyle bir daha sırtına biniyoruz.

Bütün bu saydığımız sistematik içerisindeki prensipleri, bu tarzda, bu kanunla yıkmaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Kaldı ki, Komisyon bu kanunda nispeti % 3'e indirmiştir. 3 milyar liralık gelir tahmini Sayın Genel Müdür Bey dostomuzun ifadesi ile 700 - 800 milyon liraya inmiştir. 52 milyar liralık bütçede, Maliye Vekiline, Bütçe Kanununun 69 ncu maddesi ile % 10 tasarruf hakkı verdiniz. Eğer hakikatsa bu, Sayın Cihat Bilgehan'ın parti mülâhazasiyle değil, hakikaten fikir mülâhazasiyle, fikir olarak, esas olarak ortaya sürdüğü gibi, gazetelerde beyanat verdiği gibi, % 10 tasarrufu tatbik ediyorsanız, ısrarla üzerinde durduğunuz gibi, bütün parti liderleri açık oturumlarda konuştuğu gibi, tasarrufa gidilmesi lâzımgeldiği üzerinde kanaat sahibi iseniz, - ki, biz o kanaatteyiz - bir sürü müşavirler, bir sürü merkez valisi, araba saltanatı, - bir zamanlar arabada bir hanım oturunca Türkiye'de yer yerinden oynardı, şimdi tiyatroların, sinamaların kapılarında arabalar bekliyor, her sınıfta bu böyle, bütün Devlet teşkilâtında, istisnası yok, korkulduğu zannedilen sınıflar da dâhil, hepsinde bu var. - Bütün bu saltanata son vermek lâzım. Üstelik millete hizmet etmeden de maaş alanı da var, - tenzih ederim o fertleri, - o sınıflara hücum olarak değil, bir Hükümet politikası olarak arz ediyorum. Vatandaş mala para verip alıyor, hizmet de para mukabilidir; vergi veriyor, hizmet bekliyor. Hizmet etmeyeni de, para etmeyen emtia alış - verişi gibi telâkki etmeye mecbursunuz. Bütün bunların içerisinde geleceksiniz, vatandaşın sırtından yeniden vergi almanın yollarını arayacaksınız. Komisyonda yapılan değişiklikle zaten 700 - 800 milyona inmiş; geliniz bütçeden yapılacak % 10 tasarrufun % 1 - 2'sini Sayın Maliye Vekili kullansın, bu suretle de bu gayri adil ve kendisinin de sevemiyeceği kanunu Allah rızası için geri alsın. Parti propagandası için de söylemiyorum.

Hükümet teşvik tedbirleri alıyor, sermaye ile ve yatırımlarla ilgili tedbirler alıyor; alması ve azamî teşvik etmesi lâzım. Teşvik tedbirlerindeki kayıp, memlekete getirilen faydanın 1/10'udur. Hesabı - kitabı var. Geliniz arkadaşlarım, böyle bir kanun, o tedbirlerle bağdaşmaz. İktisadî tercih bakımından bu kanundan hasseten vaz geçelim; Sayın Erim Kabinesinin tercihi bakımından.

Şimdi, bu kanun üzerinde bazı noktalar var. Vergi ihdas ediliyor, mükerrer olan noktalar var. Vatandaş Gelir Vergisine tabi; emlâk alım satımı yapacak, orada da mükerrer olarak vergiyi verecek. Niye mükerrer vergiyi alalım?

Komisyonda bir değişiklik yapıldı. Grubum adına konuşuyorum, ama bu noktada şahsî tu-

tumumu ortaya koymaya mecburum - maaş ve ücretler Gelir Vergisi düştükten sonra Malî Denge Vergisine matrah teşkil etsin dendi; ben buna rey verdim arkadaşlar. Çünkü, ondan sonra Gelir Vergisi maddeleri vardı. Bu tekif, bu maddenin başında görüşüldü. Gelir Vergisinde, Kurumlar Vergisinde mükerrerliği önleriz diye. - polemik olsun diye değil - düşündük. Ama o tarzda neticelenmedi. Komisyon Başkanının verdiği şerhe şahsan katılırım, bu vergide adaleti temin etmek lâzım.

Bakın, Ticaret ve Sanayi Odasından doğru bir ses geliyor ve haklı bir ses; - üstelik bunlar normal zamanlarda vergiyi, vergi kontrolunu, vergi ilânını, servet beyannamesini filân ilmin bile sustuğu zamanda, müdafaa cesaretini göstermiş kimseler - «Bir ülkede vergi alınmıyorsa orada Hükümet yok demektir.» diyor. Doğru, vergisiz Devlet idaresi olmaz. «Bir ülkede yüzde yüz vergi alınmıyorsa - oraya doğru gidiyoruz - orada da hür teşebbüs yok demektir». Buna parti olarak biz de bir cümle ekleyelim; hür teşebbüsün olmadığı yerde demokrasi gölgeye doğru gider arkadaşlar. Hür teşebbüs demokrasinin nefesidir, öyle kabul etmeye ve onu sistem olarak yaşatmaya mecburuz; kanunlarla budamaya değil. Devam ediyor, «Büyük şehirlerimizde büyüz iş yapan 40 - 50 firmayı sayarak, bütün özel sektörü para kazanan, refah içinde yaşayan insanlar olarak görmek hatalıdır. Anadolu'muzda, küçük şehirlerde birçok tüccar ve iş adamı maişetini zor çıkarmakta ve bugün % 70'e varan vergi yükünü» - bizim lâfımız değil, Ticaret, Sanayi Odası Başkanı Sayın Raif Önger'in lâfı - «Ödeyebilecek bir tasarrufta dahi bulunamamaktadır iş adamları, % 70 vergi için.»

Türkiye oda ve borsalarına sahip bu firmaların % 80'i vergi yükü altında ezilmektedir. Komisyonun % 3 olarak kabul ettiği Malî Denge Vergisi, memurların net maaşından, tüccarların ise brüt kazancından kesilecektir. Bu tamamen eşitliği bozan bir durumdur.

Ben de rey verdim bu maddeye, bu bozuk şekle. Fakat arkadan Gelir Vergisindeki mükerrerliği önleyemedik, ona esbabımucibe teşkil ettiremedik. Şahsan hem önerge vereceğim, hem de diğer önerge veren arkadaşlar kimlerse onların ve Başkanın fikirlerine iştirak edeceğim.

Şimdi, mevcut Personel Kanununa göre ayda 7 000 liraya kadar maaş alan memurlar vardır. Günde 12 saat çalışarak, emeğini ve sermayesini işine vererek yılda bir ay bile tatil yapmayan küçük tacirlerimizin ayda 5 000 lirayı bulmayan brüt gelirleri üzerinden % 3 Malî Denge Vergisi alınması bunları yıkar. Bunun yanında İşletme Vergisi tatbikatı da var ki, o ayrı mesele.

Bu gelen ses, haklı bir ses, reddetmemiz mümkün değil. Kanunun bu noktasını düzeltmemizde isabet var.

Muhterem arkadaşlarım, sözün burasında bir haksızlığa daha temas etmek isterim. Kulakları çınlasın, günün hadiseleri arasında pek çok münakaşalarımız oluyor ama, buralardan uzaklaştıktan sonra her halde bazan biribirimize kötü de hareket etmiş olsak, dışarıda hürmetle yadediyoruz. Bu da Türk olarak bizim hepimizin mümeyyiz vasfımız. Sayın Reşat Özarda tarafından 1965 senesinden evvel bu kürsüde bu konu dile getirilmişti. Tasarruf bonoları, kanuna, Anayasaya mugayir olarak sarf edilmektedir. Çünkü, bu kanun muayyen bir gaye ile getirilmiş; filân filân yatırımlara harcanmak ve o alanlarda daha hızlı bir kalkınmayı temin gayesiyle. Halbuki bakıyoruz bütçenin umumî, denkleştirilen rakamları arasında yer almış ve bütçe giderleri arasında ve cari masraflara da girmiş. Gayeye özel olarak sarfedilmemiş, tatbikat da bunu gösteriyor.

Bu hatadan dönüyoruz, deniyor. Güzel, fakat bu hatadan dönerken bir nokta gözümüzden kaçıyor; biz vatandaştan borç aldığımız bir meblâğı vergi haline getiriyor, «artık senden borç olmayacağım.» diyoruz. Devlet itibariyle bağdaştırmaya imkân yok, mümkün değil. Efendim, «Devlet borcuna sahip, ödeyeceğiz», diyorsunuz. Kanun bu maksatla tedvin edilmiş. O zaman 1961'de bu kanunu tedvin edenlere sormak lâzım, o (milliyetçilik) kelimesini bile Anayasaya zorla koyan Kurucu Meclise sormakp lâzım; «Bu kanunu sevk ettiniz de hangi gayeye hizmet ettiniz? Bugün de vatandaşın sırtına % 3 bir verginin yüklenmesine sebeboldunuz.»

Bence Malî Denge Vergisi 1961'de vazedilmiştir, fiiliyata bugün geçilecek, eğer kanunlaşırsa.. Bu da bir hata. Bu hataya nasıl düştünüz? Tabiî böyle nice hatalar var, o da ayrı mesele. Çünkü, 1958 kararıyle mukayese ediyorsun, büyük gelir dilimleri diyorsun.

Bir noktada, büyük gelir dilimlerine, o kompradorlara, servete dokunalım, diyen oldu. Komisyonda servet vergisi üzerinde de konuşan oldu. Maliye Vekilinin de ödü kopuyor, piyasa kayholacak, aman dışarı çıkmasın diye.

Bir zamanlar Türkiye'ye Prof. Enos geliyor, Devlet kendisine istatistikî rakamları veriyor, Türkiye Cumhuriyeti Devleti.. Diyorlar ki, 100 000 müteşebbis - Yön mecmuası yayınları misali - Türkiye'de millî gelirin %27'sini almaktadır. Profesörün bile gözleri faltaşı gibi açılmış, adam hayret etmiş. Kars, Ardahan misali; Kars'ı, Ardahan'ı kimlerin satmak istediği ortaya çıktı, mahkemelerde tecelli ediyor İlâhî adalet. Asla o devri istismar için söylemiyorum, ama 1958 lerle' mukayese edersen, kompradorlar yetişti, her mahallede bir milyoner yetişti, dersin, 1959 senesinde buraya çıkar, hürmet ettiğim, ağabey dediğim bir zat, senelerce mesuliyet yüklenmiş bir zat, «Borçlar bu memleketi mahvedecek.» der. Sonra da bakıyoruz 1963 - 1964 bütçelerine, o dış borçlar üç senede üç misline çıkmış, onun faizi yok, o borç değil.

Bu Enos'un hikâyesi de böyle. Adamın gözleri faltaşı gibi açılmış, 100 000 kişi millî gelirin % 27'sini nasıl alıyor, diye. Hâlâ bugün bu yalânlara istinaden, Devlet nâmına söylenen yalanlara istinaden bu lâflar ediliyor. Yani, bir kısım ilim adamları da kitaplar yazıyor; kitaplardaki rakamların doğruluğunu tespit etmeden o rakamları dile getirmeye hakkımız yok. Buradaki hataya bakın arkadaşlar; 100 000 kişi millî gelirin % 27'sini alıyor diyor ki, buradaki yanılma payı % 1 değil, 5 değil, 10 değil, % 800. Hakikî rakam % 3'e iniyor. 100 000 müteşebbis bu, Türkiye'nin birinci sınıf iş adamları millî gelirin % 3'ünü kazanmayacak da kim kazanacak?

Şimdi yani, bu vergi 1961'de vazedilmiştir ve Sayın Özarda kulakları çınlasın, o zaman çok haklı olarak bu vergi üzerinde burada konuşmuştu. Nitekim, cari giderler arasında bu gelir eriyip gitmiştir. Şimdi de vergi şekline sokuyoruz. Bakın tasarıya, burada bir husus var:

«...Bono mükellefiyetinin gelir seviyesi düşük ve tasarruf imkânları mahdut olan vatandaşlara da teşmil edilmesi sebebiyle tasarruf bonolarının nominal kıymetinin altındaki değerler üzerinden satılması keyfiyeti gelmekteydi. Bu durumu önlemek kayesiyle 930 sayılı Kanun çıkarılmıştır; deniyor. Sonra;

«Tasarruf bonoları müessesesinin tevlidettiği diğer bir mahzur da, tasarruf bonolarının bir taraftan kupür adedinin diğer taraftan tutarının gayet yüksek miktarlara çıkmış olması sebebiyle bir Devlet borçlanması olarak idarenin büyük zorluklar arz eden duruma girmiş olmasıdır». Bu doğru ama, 1961 den sonra Sayın Kurdaş, Esenboğa Hava Alanına indi, Maliye Vekili olarak getirtildi. (Topyekûn bir devreyi ekarte ediyoruz arkadaşlar, hata ve sevaplariyle, kolay değil.) meydana iniyor, daha Maliye Bakanlığına gitmeden beyanat veriyor «Memurların maaşlarına % 25'mi, % 30'mu, zam yapacağım», diyor. Vekâlete otur, sandalyeye bir otur önce.. Tatbik edilemedi o zam biliyorsunuz, parça parça oldu. Sayın Erez de öyle yaptı; on milyarların üzerine çıkan Personel Kanunu getiriyorsun, bir - iki milyar lira tahminden bahsediyorsun, günâh değil mi bu millete? Ondan sonra kaç bütçede düzelecek bu? Bir de bana memnun olan bir tek memur gösterin. Vergi zammı, İktisadî Devlet Teşekküllerinin zamları, Personel Kanunu, fiyat artışları hepsi bir araya geldi, devalüasyonun tedbirlerini bile perişan etti. O da onu getirdi.

Şimdi de Maliye Vekili bir bakıma bir temizlik yapayım, diyor. Bir yandan yetki kanunu çıkıyor, bir yandan bunu getiriyor, tasarruf bonosunu kaldırıyor ama, tasarruf bonosunu kaldıralım bitsin.

Bir nokta daha mühim. Maliye Vekâleti nâmına, maliye mensuplarının radyoda beyanları oluyor, komisyonda konuşulduktan sonra. O arkadaşlara taanım yok, bu Maliye Vekilini alâkadar eder, Maliye Vekiliyle münasebetlerimiz de iyidir. Radyo bütün Türk Milletine ilân ediyor, muhterem arkadaşlarım. Aynen Sayın Erim'in Birinci Kabineyi kurarken radyoda âdeta bir kumandan edasiyle parlamanterlere hitabederek, «Mecbursunuz girmeye, mecbursunuz rey vermeye» demesi gibi, Burada Meclisin itibarı mühim. Görüşlerimiz şu veya bu olabilir, birbirimize en acı sözleri söyleyebiliriz, hepsi bir hizmetten dolayıdır. Arada bir de birbirimize sataşmamız gibi hava doğar ama, onun dışında müşterek itibarımız her-

şeyin üzerindedir, o bakımdan söylüyorum; radyo bütün Türkiye'ye ilân ediyor. Bütçe Komisyonunda, 1968 senesinde idi, - Sayın Bayar gayet iyi hatırlarsınız, ben o sene aksi gibi bütçede yoktum, o zaman da bir azizlik ettiniz bana ya, bu sefer de azizliğin en güzelini ettiniz, memnunum, - Bütçe Komisyonu karar almış, tasarruf bonoları kaldırılsın, diye bir temenni kararı, bu Meclis de bunu kabul etmiş.

Sayın milletvekilleri, soruyorum size, tasarruf bonosu ile ilgili ve Malî Denge Vergisi ile ilgili ve bunlara esas teşkil edecek hususlarda hangi kararı aldık, Meclis olarak? Nerede kaldı Parlamentoya hürmet duygusu?

Ben haklı olarak dedim ki, heyeti mecmuamız bakımından, «Bu yalandır, Devlet radyosuna da bu konuda yalan söyletilmiştir.»

Radyo da hâlâ bir hassasiyet var. Dikkat edin muhterem arkadaşlarım, kanunu yeni çıktı, inşallah düzeltir. Ben ise düzeleceğinden ümitli değilim, huylu huyunu ancak teneşirde bırakır. Huy çıkar mı? Can çıkmayınca huy çıkmaz. Radyo da böyle hususlara çok itina gösteriyor.

Çok kıymetli Maliyeci dostlarımız bir ara, «Efendim, vergi ziyaı öyle hallere geldi ki, 50 milyarlar ziyaa uğruyor.» Devlet bunu söyleyemez. Beyannamelerin % 5 ini kotrol edebiliyorsun, bu vergi ile de o kontrol edebildiğin namuslu mükellefe tekrar yükleniyorsun. Edemediğin kontroldan kalan ziyaın ne? Onu bir hesap etsene. Ve sonra o mükelleften vergiyi mükerrer olarak alacaksın; vergi adaletiyle, vergi sistemiyle, vergi prensibiyle, ilimle, irfanla, bağdaştırmak mümkün değil, bu hususu.

Ondan sonra, muhterem maliyeci dostlarım, sevişiriz ama ne yapalım, maliye işleri mühim, onlar kırk para için yumruk çekiyor, biz de hani, halkın durumuna uygun olsun diyoruz falan.. Türkiye'de de bu miktarlarla, bu vergi ziyaıyla barajlar yapılırmış ve vatandaşların yağmur duasına çıkmasına lüzum kalmazmış. Hâlâ Türkiye'de vatandaş yağmur duasına çıkıyormuş.

Muhterem arkadaşlarım, Devletin itibariyle bu sözleri bağdaştırmaya imkân yoktur. Bu sözleri, komisyonlarımızda ve Meclislerimizde, hele bütün çıplaklığı ile, Türkiye'yi ne çeşit bir iktisat politikasının, ne çeşit bir modelin içine itmek istedikleri bilinen insanların şu açığa çıkmış pürsilâh halleriyle, şu sıkıntılı hallerimizle, böyle bir devrede, bu gibi lâfların edilmesi mümkün değildir.

Gelir Vergisinin % 45'i, beyanname veren Gelir Vergisi mükellefinden alınıyor, mükerrer olan da o. % 15'i ücretlerden, % 25'i Kurumlar Vergisinden.

Dikkat edin, anonim limited ortakların sayısı düşüyor, dedim, sermayesi, düşüyor dedim.

Muhterem Milletvekilleri, tasarruf bonolarında 1200 liraya kadar bir istisna vardı buda gayrı âdil idi. Maaş ve ücretlerde istisna hali yaratıyoruz, gayrı âdil. Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi mükelleflerinden bazı sahalarda mükerrer vergi alıyoruz. Bütün bu tekerrürlerin bu kanundan mutlak surette çıkarılması lâzımdır. Bu verginin ihdasından, müsaade ederseniz, vazgeçmek lâzım. Yatırımları kamu sektörüne doğru sevketmiş olacağız.

Muhterem arkadaşlarım, Türk Milleti dişinden tırnağından artırarak 70 milyar lira civarında İktisadî Devlet Teşekküllerine para vermiştir; karşılığında milletine ne getiriyor? 4 800 000 000 liralık daha transfer var, bu bütçede, günahtır. Lüksün israfın içinde gidiyorlar.

Bazı dostlarımız dediler ki, «Efendim, % 10 tasarrufu bütçede yapamayız, çünkü yatırımlar düşmüş olur, işsizlik doğar, fiyat artışı olur» Yatırımların içersinde, kıymetli maliyeci arkadaşlarımız nice fuzulî cari masraf kalemlerinin olduğunu da bilirler. Bunun yanında personel masrafları, demirbaş eşya v.s. gibi pek çok fuzulî cari masraflar var. Geliniz, 800 000 000 lira gibi, bütçede % 1,5 tasarrufla sağlanacak bir rakamdan dolayı ne Türk vergi sistemine bu kadar gayri adil, muvazene vergisi misali, bir iptidaî vergiyi sokun ne de özel teşebbüsün vergi sistemi üzerindeki nispeti arttırarak özel teşebbüsteki yatırımların daha da azalmasına sebebolun.

Bu her devredeki plan anlayışına, hükümetlerin ifadelerine uymayan bir tutum olur. Nitetkim, tasarruf bonosu sisteminden vaz geçilmek isteniyorsa normal bir vadede tasfiyeye tabi tutulsun ve bu iş böylece kapanıp gitsin deriz. Bizim fikrimiz budur.

Hülâsa olarak bağlarsak Modern vergicilik anlayışına göre; malî fonksiyondan daha büyük bir önem kazanmış olan verginin ekonomik ve sosyal fonksiyonlarına aykırı olan Malî Denge Vergisi dar mânada bir Hazine menfaati ve kısa vade de Devlett gelirlerini arttırma zihniyeti ile hazırlanmıştır. Bu sebeptetn gayri âdildir, aceleye getirmişlerdir, bütçe sırasında hepsi Meclislere sevk edilmişlerdir, efkârı umumiyenin dikkatinden kaçırılmıştır, bir bakıma, ilgili teşekküllerin bilgisi alınmamıştır, Vergi Reform Komisyonundaki insanların görüşlerine itibar edilmemiştir. Birkaç maliyeci ile Maliyenin kapıları arkasında sırf gelir mülâhazası ile hazırlanmıştır. Vergi yükü de 30 milyardan 45 milyara çıkmış oluyor, nisbetler zaten yüksek. Sosyalist İsveç'te bile bu nisbet % 65 tir. Biz ise % 70'i yukarıya doğru zorluyoruz. % 3 ü ikiye katlarsanız % 70 - % 76 dır.

Kurumların durumunu da düşününüz ve o itibarla böyle bir vetrgiye Türk vergi sistemi içinde yer vermeyiniz, zaten yer bulmaya imkân yoktur, bu vergiye; bunu vergi sistemimiz içine koyacak yer yoktur. Bu bir reform da değildir. Sayın Erim'n bir dizi reform serileri arasında bulunan vergi reformu kelimesinin zıddına, tam mânasıyla vergi sistemimizin bugünkü durumu karşısında deformasyonu ifade eder. O itibarla da bu vergiye yer vermiyelim muhterem arkadaşlarım.

Ciddi Devlet anlayışı ile bu vergiyi bağdaştırmaya imkân yoktur. Devletin itibarını sarsan bir vergidir. Malî Denge Vergisi, tasarruf bonolarının menfi etkilerini daha da arttıracak ve vatandasın Devlete olan güvenini sarsacak nitelikte görüldüğüne göre ve nisbet % 3 e indirilmek suretiyle miktar da 800 milyona indiğine göre, biraz evvel izaha çalıştığım sebepler dolayısiyle, geliniz komprador, sömürücü kelimelerine rağmen, mukadderatımızı bağladığımız demokrasinin de mukadderatını kısmen tâyin ve teminat altına alacak olan, teminatını da demokraside arayan özel teşebbüse imkân tanıyalım, imkânlarını daraltmıyalım.

Bir hususu daha maliyeci dostlarımızın bilmesi lâzımdır. Bunu sayın Maliye Bakanı Erğin'e Bütçe Komisyonunda pek çok sorular arasında sordum, cevap vermediler, çünkü cevabı verilemez.

Muhterem milletvekilleri;

Vergi nisbetlerini arttırmak suretiyle vergi hasılatının her zaman arttığı görülmemiştir. Bir gün tersine döner bu sistem, Türk içtimai hayatını altüst eder. Ancak bu vergi dolayısiyle konuştuğum için bu verginin gayri âdil, içtimai ve iktisadi hayatımıza menfi yönden yapacağı etkileri sıralıyorum. Ya öteki kanunların maddelerine bir göz atarsanız: Kimsenin Türkiye'de iktisadi hayatı felce uğratmaya hakkı yoktur. Hükümete karamsar tablo çizmemek için de söyledim, biz ümitvarız. Türkiye mucizesini gösterecektir. Bütün şartların kabûsluğuna rağmen hangi hükümet olursa olsun Türkiye Cumhuriyeti Hükümetidir, hükümetler kudretleri nisbetinde muvaffak olacaktır. Ama, demin verdiğim misâl gibi, inşallah sayın Erim Hükümetleri gibi değil de, bundan sonra kabine denemeleri olursa; öyle bozuk denkler değil de sağlam denkler bağlıyarak yola çıkarız hükümetler olarak.

Şartların makûslüğüne rağmetn Türk Milleti kuvvet kazanacaktır. Bu şartları yeneceğiz ve Türkiye hiç bir zaman öyle kollektivist iktisat politikasının, Mao Maolların, Kızıl Çin'de tiçari inkişafı arıyanların arzu ettiği zemine düşmüyecektir inşallah. (D.P. sıralarından alkışlar.)

Bu temenniler içinde hakikaten pek mühim yekûn tutmıyan bir miktara inmiş olan vergiyi temin edecek bu konunun reddedilmesinde sayısız faydalar vardır. Verginin % 3'e de indirilmiş olması karşısında, bu kanunun tümünün reddedileceği ümidi ile Yüce Heyetinizi D. P. Grubu adına saygılarımla selâmlarım efendim. (D.P. sıralarından alkışlar.)

BASKAN — Sayın Salih Aygün, konuşmanız 10 dakika içinde bitecek bir durumda mıdır?

SALİH AYGÜN (Amasya) — Bu müddet içinde bitmez sayın Başkanım.

BASKAN — Sayın Reşit Ülker, sizin konuşmanız bu on dakikalık süreye sığabilir mi? Bir 10 dakikalık calısma süremiz kaldı, bunu değerlendirelim istiyorum.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — 20 dakika içinde biter sayın Başkan...

BASKAN — Muhterem arkadaşlarım vakit gecikmiş bulunduğu cihetle 3 Mart 1972 Cuma günü saat 15.00. de, normal programımıza dönmek üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 18,50

13 . 7 . 1967 gün ve 904, 905 ve 906 sayılı Kanunlar uyarınca 4 Haziran 1972 Pazar günü yapılacak mahallî İdare Seçimlerinin ertelenmesi hakkındaki kanun tasarısının 2 nci maddesine verilen oyların sonucu:

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı :	450
Oy verenler :	305
Kabul edenler :	266
Reddedenler :	39
Çekinserler :	0
Oya katılmıyanlar :	137
Açık üyelikler :	8

[Kabul edenler]

ADANA
Cevdet Akçalı
Fazıl Güleç
Ali Rıza Güllüoğlu
M. Salâhattin Kılıç
Melih Kemal Küçüktepepınar
Ali Cavit Oral
Ahmet Topaloğlu
Turgut Topaloğlu
Hüsamettin Uslu

ADIYAMAN
M. Zeki Adıyaman
Yusuf Ziya Yılmaz

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Hasan Dinçer
Şevki Güler
Hamdi Hamamcıoğlu
Süleyman Mutlu
Ali İhsan Ulubahşi
Kâzım Uysal

AMASYA
Salih Aygün
Kâzım Ulusoy

ANKARA
Orhan Alp
Hüseyin Balan
Sinan Bosna
Musa Kâzım Coşkun
Orhan Eren
Mustafa Maden
Yusuf Ziya Yağcı
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
Cengizhan Yorulmaz

ANTALYA
Hasan Akçalıoğlu
Ömer Buyrukçu
Hasan Ali Gülcan

ARTVİN
Abdullah Naci Budak
Mustafa Rona

AYDIN
Nahit Menteşe
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Salih Zeki Altınbaş
İbrahim Aytaç
Cihat Bilgehan
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Mehmet Niyazi Gürer
Ahmet İhsan Kırımlı
Mehmet Nurettin Sandıkçıoğlu
Osman Tarı
Mevlüt Yılmaz

BİLECİK
Şadi Binay
Mehmet Ergül

BİNGÖL
Mehmet Bilgin

BİTLİS
Kenan Mümtaz Akışık
Abidin İnan Gaydalı

BOLU
Nihat Bayramoğlu
Halil İbrahim Cop
Ahmet Çakmak
Kemal Demir
M. Şükrü Kiykıoğlu

BURDUR
A. Mukadder Çiloğlu
Mehmet Özbey

BURSA
Sadrettin Çanga
Cemal Külâhlı
Barlas Küntay
Ertuğrul Mat
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Kemal Bağcıoğlu
Mustafa Çalıkoğlu
Mesut Hulki Öntür
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Arif Tosyalıoğlu

ÇORUM
Yakup Çağlayan
Kemal Demirer
Abdurrahman Güler
Ali Naki Ulusoy

DENİZLİ
İlhan Açıkalın
Fuat Avcı
Mehmet Emin Durul
Hüdai Oral
Ali Uslu

DİYARBAKIR
Behzat Eğilli
Abdüllâtif Ensarioğlu
Necmettin Gönenç
Sabahattin Savcı
Nafiz Yıldırım

EDİRNE
İlhami Ertem
Veli Gülkan

ELÂZIĞ
Hayrettin Hanağası

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Hasan Çetinkaya
Sadık Perinçek
Naci Yıldırım

ERZURUM
Sabahattin Aras
Turhan Bilgin
Rıfkı Danışman
Naci Gacıroğlu
Fethullah Taşkesenlioğlu

ESKİŞEHİR
Mehmet İsmet Angı
Şevket Asbuzoğlu
B. Sıtkı Karacaşehir
Orhan Oğuz

GAZİANTEP
Erdem Ocak
Muhittin Sayın
Mehmet Lütfi Söylemez

GİRESUN
Nizamettin Erkmen
Hidayet İpek
M. Emin Turgutalp

GÜMÜŞANE
Mustafa Karaman

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Halil Akgöl
Talât Köseoğlu
Hüsnü Özkan
Ali Yılmaz

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Yusuf Uysal

İÇEL
Mazhar Arıkan
Kadir Çetin
Cavit Okyayuz

İSTANBUL
İbrahim Elmalı
Tekin Erer
Orhan Cemal Fersoy
Hasan Güngör
Mustafa Fevzi Güngör
Orhan Kabibay
A. Şeref Lâç
İlhami Sancar
Akgün Silivrili
İsmail Hakkı Tekinel
Naime İkbal Tokgöz
Hasan Türkay
Reşit Ülker
Mehmet Yardımcı
Lebit Yurdoğlu

İZMİR
Şevket Adalan
Mustafa Akan
Burhanettin Asutay
Şeref Bakşık
Ali Naili Erdem
Talât Orhon
Şinasi Osma
Akın Özdemir

KARS
Lâtif Aküzüm
İsmail Hakkı Alaca
Turgut Artaç
Musa Doğan
Kemal Güven
Kemal Kaya
Veyis Koçulu
Kemal Okyay
Osman Yeltekin

KASTAMONU
Mustafa Topçular
Orhan Deniz
Muzaffer Akdoğanlı
Hasan Tosyalı

KAYSERİ
Tufan Doğan Avşargil
M. Şevket Doğan
Turhan Feyzioğlu
Hayrettin Nakiboğlu
Vedat Âli Özkan
Enver Turgut
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ
Mehmet Atagün
Feyzullah Çarıkçı

KIRŞEHİR
Cevat Eroğlu

KOCAELİ
Cevat Âdemoğlu
Sabri Yahşi

KONYA
İrfan Baran
Sezai Ergun
Mustafa Kubilay İmer
Sadi Koçaş
Baha Müderrisoğlu
Tahsin Yılmaz Öztuna
Vefa Tanır

KÜTAHYA
Ahmet Fuat Azmioğlu
Ali Erbek
İlhan Ersoy
Kemal Kacar

MALATYA
Hakkı Gökçe
Mustafa Kaftan
Ahmet Karaaslan
İsmail Hakkı Şengüler

MANİSA
Ertuğrul Akça
Vehbi Sınmaz
Süleyman Çağlar
Mustafa Orhan Daut
Muammer Erten
C. Selçuk Gümüşpala
Hilmi Okçu
Kâmil Şahinoğlu
Önol Şakar

MARAŞ
M. Nejat Çuhadar
Atillâ İmamoğlu
Veysi Kadıoğlu
M. Zekeriya Kürşad
Mehmet Özdal

MARDİN
Şevki Altındağ
Esat Kemal Aybar
Abdulkadir Kermooğlu
Abdurrahim Türk
Abdulkadir Özmen

MUĞLA
Muallâ Akarca
Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

MUŞ
Kasım Emre
Nermin Neftçi

NEVŞEHİR
Hüsamettin Başer
Esat Kıratlıoğlu

NİĞDE
M. Naci Çerezci
H. Avni Kavurmacıoğlu
M. Nuri Kodamanoğlu
Mevlüt Ocakçıoğlu
Haydar Özalp

ORDU
Cengiz Ekinci
Hamdi Mağden
Ata Topaloğlu

RİZE
Salih Zeki Köseoğlu

SAKARYA
Nuri Bayar
Yaşar Bir
B. Turgut Boztepe
Güngör Hun
Hayrettin Uysal

SAMSUN
Mustafa Boyar
Nihat Kale
İlyas Kılıç
Doğan Kitaplı
Nafiz Yavuz Kurt
Hüseyin Özalp
Bahattin Uzunoğlu
İsmet Yalçıner

SİİRT
Selâhattin Oran
Âdil Yaşa

SİNOP
Hilmi Biçer
Mustafa Kaptan
Tevfik Fikret Övet

SİVAS
Enver Akova
Vahit Bozatlı
Ahmet Durakoğlu
Tevfik Koraltan
Yusuf Ziya Önder

TEKİRDAĞ
Nedim Karahalil

TOKAT
İsmet Hilmi Balcı
Osman Hacıbaloğlu
Mehmet Kazova
Reşit Önder

TRABZON
Ahmet İhsan Birincioğlu
Cevat Küçük
Mehmet Ali Oksal
Ahmet Şener

TUNCELİ
Hüseyin Yenipınar
Kenan Aral

URFA
Mehmet Aksoy
Necati Aksoy
Necmettin Cevheri
Mehmet Ali Göklü
Bahri Karakeçili
Vehbi Melik

UŞAK
Orhan Dengiz
Âdil Turan
M. Fahri Uğrasızoğlu

VAN
Fuat Türkoğlu
Mehmet Salih Yıldız

YOZGAT
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK
Fuat Ak
Ahmet Nihat Akın
Cahit Karakaş
S. Tekin Müftüoğlu
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

AMASYA
Vehbi Meşhur

ANKARA
Kemal Ataman
Orhan Birgit
Osman Soğukpınar
Suna Tural

AYDIN
Yüksel Menderes

BURSA
İbrahim Öktem
Mehmet Turgut

ÇORUM
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Sami Arslan

DİYARBAKIR
Hasan Değer

ELÂZIĞ
Samet Güldoğan

GİRESUN
Abdullah İzmen

[illegible]
Turhan Özgüner
Hilmi Türkmen

İSTANBUL
Mehmet Ali Aybar
Sadettin Bilgiç
Ferruh Bozbeyli
İlhan (Eğemen) Darendelioğlu
Bahir Ersoy
A. Turgut Topaloğlu

İZMİR
Şükrü Akkan
Kemal Önder

KASTAMONU
Mehmet Seydibeyoğlu

KOCAELİ
Vehbi Engiz

KONYA
Bahri Dağdaş
Necati Kalaycıoğlu
Orhan Okay

KÜTAHYA
Mehmet Ersoy

MUĞLA
Adnan Akarca

MUŞ
Nimet Ağaoğlu

RİZE
Hasan Basri Albayrak

SAKARYA
M. Vedat Önsal

SAMSUN
Talât Asal

SİİRT
Zeki Çeliker

SİNOP
Hilmi İşgüzar

TOKAT
Hüseyin Abbas

YOZGAT
Abdullak Baştürk

ZONGULDAK
Bülent Ecevit

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Emir H. Postacı
Kemal Satır
Alpaslan Türkeş
Şevket Yılmaz

ADIYAMAN
Kâmil Kırıkoğlu
Ali Avni Turanlı

AĞRI
Abdülkerim Bayazıt
Nevzat Güngör
Kasım Küfrevi

AMASYA
Yavuz Acar

ANKARA
Oğuz Aygün
Osman Bölükbaşı
İbrahim Cüceoğlu
İ. Sıtkı Hatipoğlu
A. Sakıp Hiçerimez
Sinasi Özdenoğlu
Emin Paksüt
H. Turgut Toker
Aydın Yalçın
Mustafa Kemal Yılmaz

ANTALYA
İhsan Ataöv
Süleyman Çiloğlu
Ömer Eken
Rafet Eker

ARTVİN
Sabit Osman Avcı
(Başkan)

AYDIN
Mehmet Çelik
Kemal Ziya Öztürk
(Bşk. V.)
İsmet Sezgin
M. Kemal Yılmaz

BİNGÖL
Mehmet Sıddık Aydar

BURDUR
Nadir Yavuzkan

BURSA
Nail Atlı
Kasım Önadım

ÇANAKKALE
Zekiye Gülsen

ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Nurettin Ok (Bşk. V.)
Nuri Çelik Yazıcıoğlu

ÇORUM
Cahit Angın
Arslan Topçubaşı

DENİZLİ
Hasan Korkmazcan

EDİRNE
Cevat Sayın

ELÂZIĞ
Mehmet Aytuğ
Ali Rıza Septioğlu

ERZURUM
Rasim Cinisli
Selçuk Erverdi
Giyasettin Karaca
Cevat Önder

ESKİŞEHİR
Seyfi Öztürk
M. Şemsettin Sönmez

GAZİANTEP
Sinasi Çolakoğlu
Ali İhsan Göğüş (B.)
İ. Hüseyin İncioğlu
Mehmet Kılıç

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
(İ. Â.)
İ. Kayhan Naipoğlu

GÜMÜŞANE
Necati Alp
Nurettin Özdemir
Ekrem Saatçi

HATAY
Abdullah Cilli
M. Sait Reşa

ISPARTA
Hüsamettin Akmumcu
Süleyman Demirel

İÇEL
Celâl Kargılı
Çetin Yılmaz

İSTANBUL
İbrahim Abak
İsmail Arar (B.)
Eşref Derinçay
Hüseyin Dolun
Nuri Eroğan
Orhan Eyüboğlu
Rıza Kuas
Sezai Orkunt
Haydar Özdemir
M. Kâzım Özeke
Osman Özer
Necdet Uğur

İZMİR
Muzaffer Fazlı Arınç
M. Hulûsi Çakır
Münir Daldal
İhsan Gürsan

Coşkun Karagözoğlu
Nihad Kürşad
Orhan Demir Sorguç
Ali Naki Üner

KASTAMONU
Sabri Keskin

KAYSERİ
Mehmet Türkmenoğlu

KIRKLARELİ
Beyti Arda
Hasan Korkut

KIRŞEHİR
Mustafa Aksoy
Mustafa Kemal Güneş

KONYA
Necmettin Erbakan (İ.)
İhsan Kabadayı
İ. Etem Kılıçoğlu
Özer Ölçmen

Faruk Sükan
Mustafa Üstündağ

KÜTAHYA
Mesut Erez (B.)

MALATYA
İsmet İnönü

MANİSA
Mustafa Ok
Veli Bakırlı

MARAŞ
İbrahim Öztürk

MARDİN
Seyfi Güneştan

MUĞLA
Ali Döğerli

ORDU
Ata Bodur
Memduh Ekşi
Nerda Güley
Kemal Şensoy
Orhan Vural

RİZE
Erol Akçal (B.)
Sami Kumbasar

SAMSUN
Yaşar Akal
Kâmran Evliyaoğlu

SİİRT
Mehmet Nebil Oktay

SİVAS
Hüseyin Çınar
Kadri Erogan
Ekrem Kangal
M. Kemal Palaoğlu
Mustafa Timisi

TEKİRDAĞ
Yılmaz Alpaslan
Orhan Öztrak
Mustafa Sabri Sözeri (İ.)

TOKAT
İsmail Hakkı Birler
Yusuf Ulusoy

TRABZON
Mehmet Arslantürk
Necati Çakıroğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Ali Rıza Uzuner (B.)

VAN
Mehmet Emin Erdinç
Kinyas Kartal

YOZGAT
İsmal Hakkı Akdoğan
İsmet Kapısız
Celâl Ahmet Sungur
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK
Hüseyin Baytürk
Fevzi Fırat
Ahmet Güner

[Açık üyelikler]

Bursa	1	Kocaeli	1
Diyarbakır	1	Malatya	1
Edirne	1	Nevşehir	1
Elâzığ	1		—
Hatay	1	Yekün	8

13 . 7 . 1967 gün ve 904, 905 ve 906 sayılı kanunlar uyarınca 4 Haziran 1972 Pazar günü yapılacak mahallî idare seçimlerinin ertelenmesi hakkında kanun tasarısının tümüne verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı :	450
Oy verenler :	279
Kabul edenler :	244
Reddedenler :	35
Çekinserler :	0
Oya katılmıyanlar :	163
Açık üyelikler :	8

[Kabul edenler]

ADANA
Cevdet Akçalı
Ali Rıza Güllüoğlu
M. Selâhattin Kılıç
Melih Kemal Küçüktepepınar
Ahmet Topaloğlu
Turgut Topaloğlu
Hüsamettin Uslu

ADIYAMAN
M. Zeki Adıyaman
Ali Avni Turanlı
Yusuf Ziya Yılmaz

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Hasan Dinçer
Şevki Güler
Hamdi Hamamcıoğlu
Süleyman Mutlu
Ali İhsan Ulubahşi
Kâzım Uysal

AĞRI
Abdülkerim Bayazıt

AMASYA
Salih Aygün

ANKARA
Orhan Alp
Oğuz Aygün
Hüseyin Balan
Sinan Bosna
Musa Kâzım Coşkun
Orhan Eren
Emin Paksüt
Yusuf Ziya Yağcı
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
Cengizhan Yorulmaz

ANTALYA
Hasan Akçalıoğlu
Ömer Buyrukçu
Hasan Ali Gülcan

ARTVİN
Abdullah Naci Budak
Mustafa Rona

AYDIN
Nahit Menteşe
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Salih Zeki Altunbaş
İbrahim Aytaç
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Mehmet Niyazi Gürer
Ahmet İhsan Kırımlı
Osman Tarı
Mevlüt Yılmaz

BİLECİK
Şadi Binay
Mehmet Ergül

BİNGÖL
Mehmet Bilgin

BİTLİS
Kenan Mümtaz Akışık

BOLU
Nihat Bayramoğlu
Halil İbrahim Cop
Ahmet Çakmak
Kemal Demir

BURDUR
A. Mukadder Çiloğlu
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Nail Atlı
Sadrettin Çanga
Barlas Küntay
Ertuğrul Mat

ÇANAKKALE
Kemal Bağcıoğlu
Zekiye Gülsen
Mesut Hulki Önür
Refet Sezgin

ÇORUM
Kemal Demirer
Abdurrahman Güler
Ali Naki Ulusoy

DENİZLİ
İlhan Açıkalın
Fuat Avcı
Mehmet Emin Durul
Hüdai Oral
Ali Uslu

DİYARBAKIR
Behzat Eğilli
Abdüllâtif Ensarioğlu
Necmettin Gönenç
Sabahattin Savcı
Nafiz Yıldırım

EDİRNE
İlhami Ertem
Veli Gülkan

ELÂZIĞ
Hayrettin Hanağası

ERZİNCAN
Sadık Perinçek

ERZURUM
Sabahattin Aras
Turhan Bilgin
Selçuk Erverdi
Naci Gacıroğlu
Fethullah Taşkesenlioğlu

ESKİŞEHİR
Mehmet İsmet Angı
Şevket Asbuzoğlu
B. Sıtkı Karacaşehir
Orhan Oğuz
Seyfi Öztürk
M. Şemsettin Sönmez

GAZİANTEP
Şinasi Çolakoğlu
Ali İhsan Gögüş
Erdem Ocak
Mehmet Lûtfi Söylemez

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
Hidayet İpek
İ. Kayhan Naipoğlu
M. Emin Turgutalp

GÜMÜŞANE
Mustafa Karaman

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Talât Köseoğlu
Hüsnü Özkan

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Yusuf Uysal

İÇEL
Mazhar Arıkan
Cavit Okyayuz

İSTANBUL
Tekin Erer
Orhan Cemal Fersoy
Hasan Güngör
Mustafa Fevzi Güngör
Orhan Kabibay
A. Şeref Lâç
M. Kâzım Özeke
İlhami Sancar
Akgün Silivrili
Naime İkbal Tokgöz
Hasan Türkay
Necdet Uğur
Reşit Ülker
Mehmet Yardımcı
Lebit Yurdoğlu

İZMİR
Şevket Adalan
Mustafa Akan
Burhanettin Asutay
Şeref Bakşık
Ali Naili Erdem
Talât Orhon
Akın Özdemir

KARS
Lâtif Aküzüm
İsmail Hakkı Alaca
Turgut Artaç
Musa Doğan
Kemal Güven
Kemal Kaya
Veyis Koçulu
Kemal Okyay
Osman Yeltekin

KASTAMONU
Orhan Deniz
Hasan Tosyalı

KAYSERİ
Tufan Doğan Avşargil
M. Şevket Doğan
Turhan Feyzioğlu
Hayrettin Nakiboğlu
Vedat Âli Özkan
Enver Turgut
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ
Beyti Arda
Mehmet Atagün
Feyzullah Çarıkçı

KIRŞEHİR
Cevat Eroğlu

KOCAELİ
Cevat Âdemoğlu
Sabri Yahşi

KONYA
İrfan Baran
Sezai Ergun
İhsan Kabadayı
Sadi Koçaş
Baha Müderrisoğlu
Tahsin Yılmaz Öztuna
Vefa Tanır

KÜTAHYA
Ahmet Fuat Azmioğlu
Kemal Kacar

MALATYA
Hakkı Gökçe
Mustafa Kaftan
Ahmet Karaaslan
İsmail Hakkı Şengüler

MANİSA
Ertuğrul Akça
Süleyman Çağlar
Mustafa Orhan Daut
Muammer Erten
C. Selçuk Gümüşpala
Kâmil Şahinoğlu
Önol Şakar

MARAŞ
M. Nejat Çuhadar
Atillâ İmamoğlu
Veysi Kadıoğlu
M. Zekeriya Kürşad

MARDİN
Şevki Altındağ
Esat Kemal Aybar
Abdulkadir Kermooğlu
Abdulkadir Özmen

MUĞLA
Muallâ Akarca
Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

MUŞ
Nermin Neftçi

NEVŞEHİR
Hüsamettin Başer
Esat Kıratlıoğlu

NİĞDE
M. Naci Çerezci
H. Avni Kavurmacıoğlu
M. Nuri Kodamanoğlu
Mevlût Ocakçıoğlu
Haydar Özalp

ORDU
Cengiz Ekinci
Hamdi Mağden
Ata Topaloğlu

RİZE
Salih Zeki Köseoğlu

SAKARYA
Nuri Bayar
Yaşar Bir
B. Turgut Boztepe
Güngör Hun
Hayrettin Uysal

SAMSUN
Mustafa Boyar
Nihat Kale
İlyas Kılıç
Doğan Kitaplı
Nafiz Yavuz Kurt
Hüseyin Özalp
Bahattin Uzunoğlu
İsmet Yalçıner

SİİRT
Selâhattin Oran
Âdil Yaşa

SİNOP
Hilmi Biçer
Mustafa Kaptan
Tevfik Fikret Övet

SİVAS
Vahit Bozatlı
Tevfik Koraltan
Yusuf Ziya Önder

TEKİRDAĞ
Nedim Karahalil

TOKAT
İsmet Hilmi Balcı
Osman Hacıbaloğlu
Mehmet Kazova
Reşit Önder

TRABZON
Ahmet İhsan Birincioğlu
Cevat Küçük
Mehmet Ali Oksal
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ
Kenan Aral
Hüseyin Yenipınar

URFA
Necati Aksoy
Necmettin Cevheri
Mehmet Ali Göklü
Vehbi Melik

UŞAK
Orhan Dengiz
M. Fahri Uğrasızoğlu

VAN
Mehmet Emin Erdinç
Mehmet Salih Yıldız

YOZGAT
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK
Fuat Ak
Ahmet Nihat Akın
Cahit Karakaş
S. Tekin Müftüoğlu
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

AMASYA
Vehbi Meşhur

ANKARA
Orhan Birgit
İbrahim Cüceoğlu
Osman Soğukpınar

AYDIN
Yüksel Menderes

ÇORUM
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Sami Arslan
Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR
Hasan Değer

ELÂZIĞ
Samet Güldoğan

ERZURUM
Cevat Önder

İÇEL
Turhan Özgüner

İSTANBUL
Mehmet Ali Aybar
Ferruh Bozbeyli
İlhan (Eğemen) Darendelioğlu
Nuri Eroğan
A. Turğut Topaloğlu

İZMİR
Kemal Önder

KASTAMONU
Mehmet Seydibeyoğlu

KOCAELİ
Vehbi Engiz

KONYA
Bahri Dağdaş
Necati Kalaycıoğlu
Orhan Okay
Faruk Sükan

MUĞLA
Adnan Akarca

MUŞ
Nimet Ağaoğlu

RİZE
Hasan Basri Albayrak

SAKARYA
M. Vedat Önsal

SAMSUN
Yaşar Akal
Talât Asal

SİNOP
Hilmi İşgüzar

TEKİRDAĞ
Yılmaz Alpaslan

TOKAT
Hüseyin Abbas

YOZGAT
Celâl Ahmet Sungur

ZONGULDAK
Bülent Ecevit

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Fazıl Güleç
Ali Cavit Oral
Emir H. Postacı
Kemal Satır
Alpaslan Türkeş
Şevket Yılmaz

ADIYAMAN
Kâmil Kırıkoğlu

AĞRI
Nevzat Güngör
Kasım Küfrevi

AMASYA
Yavuz Acar
Kâzım Ulusoy

ANKARA
Kemal Ataman
Osman Bölükbaşı
İ. Sıtkı Hatipoğlu
A. Sakıp Hiçerimez
Mustafa Maden
Şinasi Özdenoğlu
H. Turgut Toker
Suna Tural
Aydın Yalçın
Mustafa Maden

ANTALYA
İhsan Ataöv
Süleyman Çiloğlu
Ömer Eken
Rafet Eker

ARTVİN
Sabit Osman Avcı (Başkan)

AYDIN
Mehmet Çelik
Kemal Ziya Öztürk (Bşk. V.)
İsmet Sezgin
M. Kemal Yılmaz

BALIKESİR
Cihat Bilgehan
M. Nurettin Sandıkçıoğlu

BİNGÖL
Mehmet Sıddık Aydar

BİTLİS
Abidin İnan Gaydalı

BOLU
M. Şükrü Kiykıoğlu

BURSA
Cemal Külâhlı
İbrahim Öktem
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Mehmet Turgut
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Mustafa Çalıkoğlu

ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Nurettin Ok (Bşk. V.)
Arif Tosyalıoğlu
Nuri Çelik Yazıcıoğlu

ÇORUM
Cahit Angın
Yakup Çağlayan
Arslan Topçubaşı

EDİRNE
Cevat Sayın

ELÂZIĞ
Mehmet Aytuğ
Ali Rıza Septioğlu

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Hasan Çetinkaya
Naci Yıldırım

ERZURUM
Rasim Cinisli
Rıfkı Danışman (B.)
Gıyasettin Karaca

GAZİANTEP
İ. Hüseyin İncioğlu
Mehmet Kılıç
Muhittin Sayın

GİRESUN
Abdullah İzmen

GÜMÜŞANE
Necati Alp
Nurettin Özdemir
Ekrem Saatçi

HATAY
Halil Akgöl
Abdullah Cilli
M. Sait Reşa
Ali Yılmaz

ISPARTA
Hüsamettin Akmumcu
Süleyman Demirel

İÇEL
Kadir Çetin
Celâl Kargılı
Hilmi Türkmen
Çetin Yılmaz

İSTANBUL
İbrahim Abak
İsmail Arar (B.)
Sadettin Bilgiç
Eşref Derinçay
Hüseyin Dolun
İbrahim Elmalı
Bahir Ersoy
Orhan Eyüboğlu
Rıza Kuas
Sezai Orkunt
Haydar Özdemir
Osman Özer
İsmail Hakkı Tekinel

İZMİR
Şükrü Akkan
Muzaffer Fazlı Arınç
M. Hulûsi Çakır
Münir Daldal
İhsan Gürsan
Coşkun Karagözoğlu
Nihad Kürşad
Şinasi Osma
Orhan Demir Sorguç
Ali Naki Üner

KASTAMONU
Muzaffer Akdoğanlı
Sabri Keskin
Mustafa Topçular

KAYSERİ
Mehmet Türkmenoğlu

KIRKLARELİ
Hasan Korkut

KIRŞEHİR
Mustafa Aksoy
Mustafa Kemal Güneş

KONYA
Necmettin Erbakan (İ.)
Mustafa Kubilay İmer
İ. Etem Kılıçoğlu
Özer Ölçmen
Mustafa Üstündağ

KÜTAHYA
Ali Erbek
Mesut Erez
İlhan Ersoy
Mehmet Ersoy

MALATYA
İsmet İnönü

MANİSA
Veli Bakırlı
Mustafa Ok
Hilmi Okçu
Vehbi Sınmaz

MARAŞ
Mehmet Özdal
İbrahim Öztürk

MARDİN
Seyfi Güneştan
Abdurrahim Türk

MUĞLA
Ali Döğerli

MUŞ
Kasım Emre

ORDU
Ata Bodur
Memduh Ekşi
Ferda Güley
Kemal Şensoy
Orhan Vural

RİZE
Erol Akçal (B.)
Sami Kumbasar

SAMSUN
Kâmran Evliyaoğlu

SİİRT
Zeki Çeliker
Mehmet Nebil Oktay

SİVAS
Enver Akova
Hüseyin Çınar
Ahmet Durakoğlu
Kadri Eroğan
Ekrem Kangal
M. Kemal Palaoğlu
Mustafa Timisi

TEKİRDAĞ
Orhan Öztrak
Mustafa Sabri Sözeri (İ.)

TOKAT
İsmail Hakkı Birler
Yusuf Ulusoy

TRABZON
Mehmet Arslantürk
Necati Çakıroğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Ahmet Şener

URFA
Mehmet Aksoy
Bahri Karakeçili

UŞAK
Âdil Turan

VAN
Kinyas Kartal
Fuat Türkoğlu

YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
Abdullah Baştürk
İsmet Kapısız
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK
Hüseyin Baytürk
Fevzi Fırat
Ahmet Güner

[Açık üyelikler]

Bursa	1	Kocaeli	1
Diyarbakır	1	Malatya	1
Edirne	1	Nevşehir	1
Elâzığ	1		—
Hatay	1	Yekûn	8

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

54 NCÜ BİRLEŞİM

1 . 3 . 1972 Çarşamba

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — 13 . 7 . 1967 gün ve 904, 905, 906 sayılı kanunlarda değişiklik yapılması ve 4 Haziran 1972 Pazar günü yapılacak belediye meclisi üyeleri, belediye başkanları, il genel meclisi üyeleri - köy muhtar ve ihtiyar meclisi üyeleri ile mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri seçimlerinin ertelenmesi hakkında kanun tasarısı ve 69 nolu Geçici Komisyon raporu (1/601) (S. Sayısı: 505) (Dağıtma tarihi: 28 . 2 . 1972)

× 2. — Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan ve 6 arkadaşının, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin yeniden düzenlenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, Anayasa ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 49 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/540) (S. Sayısı : 421) (Dağıtma tarihi : 3 . 9 . 1971)

× 3. — Gümrük kanunu tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley ve 10 arkadaşının, hastaların memleket içinde bulamadıkları ilâçları dış memleketlerden getirtmeleri ve dış memleketlerden getirtecekleri ilâçlar için yapılacak işlemler hakkında ve Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, 474 sayılı Kanuna ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 87.11 tarife No. lu bölümünün değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Ticaret, Sanayi, Millî Savunma, Ulaştırma, Adalet, Maliye, Gümrük ve Tekel, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 24 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/155, 2/43, 2/210) (S. Sayısı : 162 ve 162 ye 1 nci ek) (Birinci dağıtma tarihi: 26 . 5 . 1970; ikinci dağıtma tarihi : 4 . 6 . 1971)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — 7126 sayılı Sivil Savunma Kanununa iki madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/150) (S. Sayısı : 375 ve 375 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 2 . 7 . 1971, 29 . 12 . 1971)

2. — İçel Milletvekili Çetin Yılmaz'ın, 27 . 5 . 1935 gün ve 2739 sayılı Ulusal Bayramlar ve genel tatiller hakkındaki Kanuna 1 madde eklenmesine ilişkin kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/491) (S. Sayısı : 413 ve 413 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 17.8.1971; 29 . 12 . 1971)

3. — Nevşehir Milletvekili Esat Kıratlıoğlu ve 15 arkadaşının, Mehmet Tevfikoğlu Hatice'den doğma 1339 doğumlu Nevşehir Yenimahalle 10 hanede kayıtlı Mustafa Parmaksız'ın affı hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/196) (S. Sayısı : 161, 161 e 1 nci ek ve 161 e 2 nci ek) (Dağıtma tarihleri 18 . 4 . 1970, 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

4. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı, Ankara Milletvekili Suna Tural ile Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar ve Kocaeli Milletvekili Vehbi Engiz'in, Genel af kanunu teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/383, 2/439, 2/482) (S. Sayıları : 353 ve 353 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 15 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

5. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Avukatlık Kanununun 7 nci maddesinin kaldı-

rılması ve 114 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/284) (S. Sayıları : 359 ve 359 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 17 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

6. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin Türk Kanunu Medenisinin 485 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/9) (S. Sayıları : 360 ve 360 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

7. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Eşinden beş sene ayrı kalan karı, kocanın ayrılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/423) (S. Sayıları : 361 ve 361 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 16 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

8. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Türk Ceza Kanununun değişik 449 ncu maddesinin 2 nci bendinin tadili hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/449) (S. Sayıları 366 ve 366 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

9. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ve 19 arkadaşının, Devlet memurlarının disiplin cezalarının affına dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/135) (S. Sayıları : 367 ve 367 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21.6.1971 ve 4 . 2 . 1972)

10. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Türk Ceza Kanununun 455 nci maddesinin 1 nci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/112) (S. Sayıları : 368 ve 368 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

11. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Türkiye'de sabotaj yapanların ölüm cezası ile cezalandırılmaları hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/427) (S. Sayıları : 369 ve 369 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

12. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora'nın, Türk Ceza Kanununun 480 nci maddesine son fıkra olarak bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/155) (S. Sayıları : 370 ve 370 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

13. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, Ellerinde sağlık muayene fişi bulunmıyan İstiklâl Madalyalı muharip gazilerle diğer bütün muharip gazilere Millî Savunma Bakanlığınca sağlık muayene fişi verilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/301) (S. Sayıları : 372 ve 372 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 26 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

14. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'nın, Türk Ceza Kanununun 141/1 ve 142/1 nci maddelerinin yürürlükten kaldırılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/388) (S. Sayıları : 377 ve 377 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 6 . 7 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

15. — Adıyaman Milletvekili M. Zeki Adıyaman'ın, Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/456) (S. Sayıları : 378 ve 378 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 6 . 7 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

16. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, 1076 sayılı İhtiyat zâbiti ve ihtiyat askerî memurları Kanununun 8 nci maddesinin (E) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/281) (S. Sayıları : 381 ve 381 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 12.7.1971 ve 4.2.1972)

17. — C. Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, 13 Mart 1329 tarihli İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun 118 ve 136 ncı maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/201) (S. Sayısı : 492) (Dağıtma tarihi : 16 . 2 . 1972)

18. — C. Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, 14 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 62 ve 77 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/202) (S. Sayısı : 493) (Dağıtma tarihi : 16 . 2 . 1972)

19. — İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay ve 12 arkadaşının, 4837 sayılı İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanunun 13 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine ilişkin 7332 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu ile Plân Komisyonu Başkanlığı tezkeresi ve Plân Komisyonu raporu (2/403) (S. Sayısı : 428 ve 428 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 19 . 10 . 1971 ve 23 . 2 . 1972)

V
İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER
A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER
B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddelerine fıkralar eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, İçişleri, Ticaret, Sanayi ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 6 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/15) (S. Sayısı : 136 ya 1 nci ek) (Birinci dağıtma tarihi : 20.5.1970; ikinci dağıtma tarihi : 18.3.1971)

× 2. — Manisa Milletvekili Mustafa Ok ve 39 arkadaşının, tarım ve hayvan ürünlerinin taban fiyatlarının saptanması ve ilânı hakkında ve Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, taban fiyat kanunu teklifleri ve Ulaştırma, Gümrük ve Tekel, Köy İşleri, Sanayi ve Ticaret, Maliye Tarım, Dış Ekonomik İlişkiler ve Plân komisyonlarından 2 şer üyeden kurulu 48 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/535, 2/543) (S. Sayısı : 424) (Dağıtma tarihi : 18 . 9 . 1971)

× 3. — İstanbul Milletvekili Mustafa Fevzi Güngör ile C. Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin Toptancı halleri kanun teklifleri ve Sanayi ve Ticaret, İçişleri ve Adalet komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 57 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/221, 2/173) (S. Sayısı : 433) (Dağıtma tarihi : 23 . 11 1971)

4. — Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu teşkiline ve vazifelerine dair 2 Temmuz 1951 tarih ve 5805 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrası «K» bendinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve İçişleri, Turizm ve Tanıtma ve Millî Eğitim komisyonları raporları. (1/365) (S. Sayısı : 417 ve 417 ye birinci ek) (Birinci dağıtma tarihi : 23.8.1971, ikinci dağıtma tarihi : 29.11.1971)

5. — 14 . 7 . 1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 14 . 8 . 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanunla eklenen ek geçici 5 nci maddenin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Plân Komisyonu raporu (1/485) (S. Sayısı : 343 ve 343 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 11 . 6 . 1971; 9 . 12 . 1971)

6. — Nevşehir Milletvekili Esat Kıratlıoğlu ve 9 arkadaşının, Türkiye Jeologlar Odası kanunu teklifi ve Adalet, Enerji ve Tabiî Kaynaklar ve Plân komisyonları raporları (2/197) (S. Sayısı : 362 ve 362 ye 1 nci ek) Dağıtma tarihi : 21 . 6 . 1971 ; 9 . 12 . 1971)

7. — Orman Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı ve Orman ve Plân komisyonları raporları (1/511) (S. Sayısı : 427 ve 427 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 16 . 10 . 1971; 9 . 12 . 1971)

8. — Amasya Milletvekili Yavuz Acar ve 23 arkadaşının ve İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay ve 9 arkadaşının, 2 . 1 . 1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlân Kurumu teşkiline dair Kanunun 5 nci maddesinin (a) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifleri ve Çalışma ve İçişleri komisyonları raporları (2/507, 2/308) (S. Sayısı : 412 ve 412 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 17 . 8 . 1971; 29 . 12 . 1971)

9. — Edirne'nin Lalapaşa ilçesi Çömlekpınar köyü hane 1, cilt 5, sayfa 1 de nüfusa kayıtlı Osmanoğlu, Nazmiye'den doğma, 22.1.1937 doğumlu Mehmet Yama ile aynı nüfusa kayıtlı Emin Kızı, Fatma'dan doğma, 1928 doğumlu Zehra Yama'nın ölüm cezalarına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/43) (S. Sayısı : 346 ve 346 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

10. — Kastamonu iline bağlı Daday ilçesinin Uyukören köyü hane 9, cilt 5 ve sayfa 391 numarasında nüfusa kayıtlı Mehmetoğlu, Necibe'den doğma, 15 . 3 . 1943 doğumlu Hüseyin Ören'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/48) (S. Sayısı : 347 ve 347 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

11. — Boğazlıyan ilçesine bağlı Yeni Fakılı Bucağı Yiğitler köyünün 15 hanesinde nüfusa kayıtlı Döndü Şahin'den doğma, Mehmet Alioğlu, 2 . 1 . 1950 doğumlu Sırcalı köyünde oturur Hüseyin Şahin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/290) (S. Sayısı : 348 ve 348 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

12. — Artvin ilinin Şavşat ilçesinin merkeze bağlı Kireçli köyünün 52 nci hane, 8 nci cilt ve 146 sayfasında kayıtlı, Mehmetoğlu, Güneş'ten doğma, 4 . 2 . 1944 doğumlu Alim Gümüş'ün ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık

tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/53) (S. Sayısı : 349 ve 349 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

13. — Kastamonu iline bağlı Devrekâni ilçesinin Contay köyü, hane 4, cilt 23, sayfa 11 de nüfusa kayıtlı, Hüseyinoğlu, Fikriye'den doğma, 4 . 3 . 1944 doğumlu Süleyman Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/489) (S. Sayısı : 350 ve 350 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

14. — Zile ilçesinin İğdir nahiyesi Büyük Aköz köyü hane 20, cilt 35, sayfa 73 te kayıtlı, Alioğlu, Hanım'dan doğma, 1935 doğumlu Abidin Demirbağ'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komis yonu raporu (3/417) (S. Sayısı : 351 ve 351 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

15. — İstanbul ilinin Sarıyer ilçesi, Büyükdere Dedekorkut Sokak, hane 313, cilt 37 ve sayfa 111 de nüfusa kayıtlı, Saffetoğlu, Havva'dan doğma, 8 . 6 . 1943 doğumlu Selâmi Kodal'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/49) (S. Sayısı : 352 ve 352 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

× 16. — Ankara Milletvekili Cengizhan Yorulmaz ve 17 arkadaşının, Ankara iline bağlı Kırıkkale ilçesinde (Kırıkkale) adı ile bir il kurulması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 7 şer üyeden kurulu 54 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/561) (Millet Meclisi S. Sayısı : 429 ve 429 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 18 . 10 . 1971, 2 . 2 . 1972)

17. — Fazla fiyatla bilet satanların cezalandırılmaları hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/113) (S. Sayıları : 158 ve 158 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 18 . 5 . 1970 ve 4 . 2 .1972)

18. — 1076 sayılı Yedek subay ve yedek askerî memurlar Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici maddeler, ilâvesine dair 97 sayılı Kanuna geçici bir madde ile 1076 sayılı Kanunun 97 sayılı Kanunla değişik 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarıları ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/27, 1/248) (S. Sayıları : 246 ve 246 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 28.1.1971 ve 4 . 2 . 1972)

19. — Kırklareli Milletvekili Mehmet Atagün'ün, 44 sayılı Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve yargılama usulleri hakkındaki Kanunun 38 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/489) (S. Sayıları 304 ve 304 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 8 . 3 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

× 20. — Mardin Milletvekili Şevki Altındağ ve 14 arkadaşının, çiftçi mallarının korunması hakkında kanun teklifi ve Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu'nun önergesi (2/171) (S. Sayıları : 307 ve 307 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 25.3.1971 ve 4.2.1972)

21. — Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 8 nci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve İçişleri komisyonları raporları (2/224) (S. Sayısı : 462) (Dağıtma tarihi : 4 . 2 . 1972)

× 22. — Niğde milletvekilleri Mevlüt Ocakcıoğlu ile Avni Kavurmacıoğlu'nun, Niğde iline bağlı Aksaray ilçesinde (Aksaray) adı ile yeniden bir il ve dört ilçe kurulması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 7 şer üyeden kurulu 54 No. lu Komisyon raporu (2/573) (S. Sayısı : 463) (Dağıtma tarihi : 4 . 2 . 1972)

23. — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 25 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/231) (S. Sayısı : 470) (Dağıtma tarihi : 8 . 2 . 1972)

× 24. — 29.7.1970 tarih ve 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin kaldırılması, değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve 59 No. lu Geçici Komisyon raporu. (1/546) (S. Sayısı : 472) (Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1972)

× 25. — Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı ve 59 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/585) (S. Sayısı : 474) (Dağıtma tarihi : 14.2.1972)

26. — 4 . 1 . 1961 tarih ve 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 ve 88 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/504) (S. Sayısı : 473) (Dağıtma tarihi : 14 . 2 . 1972)

27. — Millî Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilâtı hakkındaki Kanunun 4 ve 6 ncı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/593) (S. Sayısı: 496) (Dağıtma tarihi: 25 . 2 . 1972)

× 28. — Denizyatağı ve Okyanus dibi ile bunların altındaki topraklara nükleer silâhların ve diğer kütle imha silâhlarının yerleştirilmesinin yasaklanmasına dair Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/484) (S. Sayısı : 497) (Dağıtma tarihi : 25 . 2 . 1972)

Dönem : 3
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 474

Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı ve 59 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/585)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi
Sayı : 71-1364/15299

29 . 12 . 1971

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 27 . 12 . 1971 tarihinde kararlaştırılan «Malî denge vergisi kanunu tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygıyla arz ederim.

Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan

GEREKÇE

Bilindiği gibi 27 . 7 . 1967 tarih ve 930 sayılı Kanunun değiştirdiği 12 Ocak 1961 tarihli ve 223 sayılı Kanun ile Türk ekonomisinin istikrar içinde gelişmesini sağlamak gayesiyle yapılacak yatırımların finansmanında kullanılmak üzere tesis edilen fonun kaynağını teşkil eden tasarruf bonoları bir mecburi istikraz müessesesi olarak kurulmuş bulunmaktaydı. Tasarruf bonalarının bir mecburi istikraz müessesesi olarak 9 yıllık uygulaması birçok aksaklıkların çıkmasına ve pek çok şikâyetlere yol açmış bulunmaktadır.

Bunların başında, bono mükellefiyetinin gelir seviyesi düşük ve tasarruf imkânları mahdudolan vatandaşlara da teşmil edilmesi sebebiyle tasarruf bonolarının nominal kıymetinin altındaki değerler üzerinden alınıp satılması keyfiyeti gelmekteydi. Bu durumu önlemek gayesiyle 930 sayılı Kanun çıkarılmıştır.

Tasarruf bonaları müessesesinin tevlidettiği diğer bir mahzur da, tasarruf bonolarının bir taraftan kupür adedinin diğer taraftan tutarının gayet yüksek miktarlara çıkmış olması sebebiyle bir Devlet borçlanması olarak idaresinin büyük zorluklar arz eden durum'a girmiş olmasıdır.

Yukarıda belirtilen sebeplerle memleketimizin içinde bulunduğu şartlar muvacehesinle tasarruf bonoları müessesesinin ileriki yıllarda da devamında ehemmiyetli mahzurlar mütalâa edilmektedir.

Geçmiş seneler uygulamalarından alınan neticelere göre, tasarruf bonoları mükellefiyetinin genel dağılımı, % 15 i ücretlerden, % 45 i yıllık beyanname veren Gelir Vergisi mükelleflerinden % 25 şi Kurumlar Vergisi mükelleflerinden, % 11 i Emlâk Alım Vergisi mükelleflerinden, % 2 si Veraset ve İntikal Vergisi mükelleflerinden, % 2 si ise Banka, Spor - Toto ve Millî Piyango ikramiyesi kazananlardan terekkübetmektedir.

Diğer taraftan yüksek faizli bir borçlanma olması sebebiyle seneler geçtikçe artan faiz tediyeleri bonolardan sağlanan net hâsılanın gittikçe azalmasına müncer olmaktadır. Ayrıca 1971 senesinden sonra resümal tediyesine de başlanılacağından net hâsıla çok cüzi miktarlardan ibaret kalacaktır.

Tasarruf bonoları için, ödenecek faiz ve anapara projeksiyonu :

930 sayılı Kanunla tasarruf bonolarında yapılan vergili ve vergisiz değiştirmelerin sonuçları da dikkate alınarak 1972 - 1980 döneminde ödenecek tasarruf bonosu faiz ve anaparaları aşağıdaki şekilde hesaplanmıştır.

(Milyon Tl.)

Yıllar	Tasarruf bonosu için ödenecek faiz	Anapara ödemesi	Toplam ödeme
1972	379	326	705
1973	437	316	753
1974	504	382	886
1975	583	483	1 021
1976	675	508	1 183
1977	781	610	1 391
1978	903	742	1 645
1979	1 061	623	1 684
1980	1 246	727	1 973

1979 yılı anapara ödemesinde görülen düşmenin 930 sayılı Kanunla yapılan değişikliğin sonucu olarak 1968 yılı tasarruf bonosu hasılatında bir önceki yıla nazaran meydana gelen büyük ölçüdeki azalmadır.

1972 - 1980 döneminde tasarruf bonosundan sağlanacak hâsılat ile yapılacak faiz ve anapara ödemeleri arasındaki pozitif fark artış eğilimi göstermekte olup, bu husus, aşağıdaki tablo ve grafikte ayrıntılı olarak müşahade edilmektedir.

(Milyon Tl.)

Yıllar	Tasarruf Bonosu hasılatı	Faiz ve anapara ödemesi	Fark
1972	1 289	705	584
1973	1 401	753	648
1974	1 749	886	863
1975	2 040	1 021	1 019
1976	2 381	1 183	1 198
1977	2 781	1 391	1 390
1978	3 250	1 645	1 605
1979	3 800	1 684	2 116
1980	4 446	1 973	2 473

Tasarruf bonosu mükellefiyetinin yerini alacak olan Malî Denge Vergisine müteallik bu tasarıda esas itibariyle mevzuu, mükellefiyet, muafiyet ve istisnalarda 930 sayılı Kanundaki hükümler göz önünde tutulmuş bulunmaktadır.

Böylece mevcut bir mükellefiyetin daha âdil bir şekilde uygulanması, şikâyetlerin bertaraf edilmesi ve Hazineyi gelecek yıllarda büyük bir külfet altına sokacak olan tatbikata bir son verilmesi gayesi istihdaf edilmektedir.

Bundan başka tasarının 8 nci maddesiyle, Bakanlar Kuruluna vergi nisbetinin en az % 3, en çok % 8 arasında tesbit edilebileceğine müteallik bir yetki verilmiş bulunmaktadır.

59 No. lu Geçici Komisyonun raporu

Millet Meclisi
59 No. lu Geçici Komisyonu *10 . 2 . 1972*
Esas No. : 1/585
Karar No. : 3

Yüksek Başkanlığa

Genel Kurulun 17 . 11 . 1971 tarihli 5 nci Birleşiminde verilen karar ile kurulan 59 No. lu Geçici Komisyon, 1/585 esas sayılı Malî Denge Vergisi kanun tasarısını ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere etmiştir.

Türk ekonomisinin istikrar içinde gelişmesini sağlamak amaciyle yapılacak yatırımların finansmanında kullanılmak üzere bir fon tesisini öngören 223 sayılı Kanunun meriyetten kaldırılması ve yerine Malî Denge Vergisi ihdasını kapsıyan tasarının genel görüşmesi yapılmış ve tasarının maddelerine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Türk ekonomisinin istikrar içinde gelişmesini teminen Tarım, Sanayi ve Ulaştırma alanlarında yapılacak yatırımların finansmanında kullanılmak üzere 5 . 1 . 1961 tarihinde kabul edilen 223 sayılı Kanunla yatırımlar finansman fonu teşkil edilmiştir. Bilindiği gibi bu fonun öz kaynağı 223 sayılı Kanunla çıkarılan Tasarruf bonolarının satış bedelleridir. Tasarruf bonoları on yıl süre ile çıkarılmış ve tesis edilen fon, sırf yatırımların finansmanına tahsis edilemediği cihetle yararlı olamamış ve Hazineye gittikçe külfet yükliyen 223 sayılı Kanunun meriyetten kaldırılması uygun bulunmuştur.

Ancak, 223 sayılı Kanunla çıkarılan Tasarruf bonoları, bugüne kadar yıllık bütçe gelirleri mahiyetinde mütalâa edilmiş, biriken tasarruf bonosu ile faizlerini ödemede kararlı olan Hazine milyarlara ulaşan bir külfetle karşı karşıya getirilmiştir. Hazinenin gerek işaret edilen bu ağır külfetten kurtarılması ve gerekse 1972 yılı Bütçesinin finansmanı yönünden 223 sayılı Kanun yerine kaim olmak üzere iş bu tasarının kabulü zaruri görülmüştür.

Tasarının 1 nci ve 2 nci maddeleri Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 3 ncü maddesinde mükerrer olarak yazılan (dernek, tesis ve vakıflar) ibaresi metinden çıkarılmış ve madde bu şekliyle Geçici Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 4 ncü ve 5 nci maddeleri Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 6 ncı maddesinde; geliri ücrete inhisar eden dar gelirli mükelleflerin vergi yükünü hafifletmek ve mükerrer vergi ödemelerini önlemek maksadiyle ödenecek Gelir Vergisinin Malî Denge Vergisi matrahından düşülmesini sağlıyacak bir hüküm ilâve edilmesi Geçici Komisyonumuzca uygun görülmüş ve madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

Tasarının 7 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 8 nci maddesinde Malî Denge Vergisinin nisbetinin % 3 ten aşağı ve % 8 den yukarı olmamak üzere Bakanlar Kuruluna bu madde ile verilmesi istenen yetki Geçici Komisyonumuzca benimsenmemiş ve vergi oranı yüksek bulunarak Malî Denge Vergisinin nisbeti % 3 olarak tesbit edilmiş ve madde bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Tasarının 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16 ncı maddeleri Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek ve öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Çorum	Mardin	Giresun	Adıyaman
(6 ncı maddenin son fıkrasına muhalifim. Şerhim eklidir)	*E. K. Aybar*	*H. İpek*	*A. Turanlı*
A. Güler			

Amasya (Söz hakkım mahfuzdur değişik tatbikata muhalifim) *S. Aygün*	Bitlis Muhalifim *K. M. Akışık*	Bolu Söz hakkım mahfuzdur *H. İ. Cop*	İzmir Söz hakkım mahfuzdur *K. Önder*
Kars Söz hakkım mahfuzdur *İ. H. Alaca*	Kars Muhalifim *K. Okyay*	Konya Söz hakkım mahfuz 6 ncı maddedeki matrah tesbitinin bütün mükelleflere teşmili gerektiği kanısındayım *İ. Baran*	Kütahya (Muhalifim, muhalefet şerhim eklidir.) *M. Ersoy*
Siirt Söz hakkım mahfuz *M. N. Oktay*	Sinop *H. Biçer*	Sivas *T. Koraltan*	Niğde N. Çerezci İmzada bulunamadı

Trabzon
(Muhalifim söz hakkım mahfuzdur.)
E. Dikmen

Muhalefet şerhi

Tasarının 6 ncı maddesinin son fıkrasına yapılan ilâve ile kanun karşısında eşitlik prensibi ihlâl edilmiştir. Yüksek ücretliler lehine yapılan bu değişiklik aşağı derecedeki ücretlilerde önemsenecek bir netice tevlidetmiyeceği gibi, ücretliler ile diğer mükellefler arasında yarattığı farklı uygulama nedeniyle haksız bir durum ihdas etmiştir.

Bu nedenler ile tasarıya ilâve olunan bu fıkraya muhalifim.

59 No. lu Geçici Komisyon Başkanı
Çorum
Abdurrahman Güler

Muhalefet şerhi

Malî denge vergisi kanun tasarısı, vergicilik anlayışıma uygun olmıyan, ilkel bir tasarıdır. Tasarruf bonosu tevkifatı sebebiyle Devletin vatandaşa olan borcunu yine aynı vatandaşa ödetme gibi, Devlet itibarını ve vatandaşın Devlete olan güvenini sarsıcı niteliktedir.

Tasarının Komisyonda aldığı şekil ise mükellefler arasında ayırım yapması sebebiyle teadülü bozmuş; esasen büyük oranda gayriâdil olan tasarıyı iyice adaletsiz hale getirmiştir.

Bu sebeplerle tasarının tümüne muhalifim.

Kütahya Milletvekili
Mehmet Ersoy

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Malî denge vergisi kanunu tasarısı

Mevzu ve mükellef :

MADDE 1. — a) Gelir, Kurumlar, Veraset ve İntikal Vergisine tâbi gerçek veya tüzel kişiler ile gayrimenkulleri ivaz mukabilinde satanlar;

b) Spor - Toto, Millî Piyango ve bankaların nakit ikramiyelerini kazananlar;

Malî Denge Vergisine tabidirler.

Bu mükellefiyet, verginin mükellefi tarafından ödenmesi veya sorumlusu tarafından kesilmesi suretiyle yerine getirilir.

Vergi kesintisi :

MADDE 2. — Aşağıda yazılı ödeme ve istihkaklar, kesinti suretiyle vergilendirilir :

a) Gelir Vergisine tabi gerçek ücretler ve ücret sayılan ödemeler (İstisnadan faydalananlar hariç);

b) Gelir Vergisine tabi telif ve patent haklarının satışı veya kiralanması dolayısiyle dar mükellefiyete tabi olanlara yapılan ödemeler;

c) Dar mükellefiyete tabi kurumların Kurumlar Vergisi Kanununa göre Kurumlar Vergisi tevkifatına tâbi kazanç ve iratları;

d) Spor - Toto, Millî Piyango ve bankaların nakit ikramiyeleri (B ikramiyeler, ayrıca Malî Denge Vergisi ödemesine tabi değildir.)

Kesinti yapmaya mecbur olanlar ;

MADDE 3. — Kamu idare ve müesseseleri (köyler hariç), kamu iktisadi müesseseleri, ticaret şirketleri, dernekler, tesisler, vakıflar, dernek tesis ve vakıflar, dernek tesis ve vakıfların iktisadi işletmeleri ve bunların dışında kalan diğer kurumlar, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan tüccar ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilânço veya işletme hesabına göre tesbit eden çiftçiler ikinci maddeye göre Malî Denge Vergisi kesintisi yapmakla mükelleftirler .

Muaflıklar :

MADDE 4. — Vergiye tabi geliri sadece götürü usulde tesbit edilen ücretten ibaret olan Gelir Vergisi mükellefleri, Malî Denge Vergisinden muaftırlar.

İstisnalar :

MADDE 5. — a) Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve köy tüzel kişileri tarafından yapılan gayrimenkul satışları;

b) Borç için icraen satılan gayrimenkullerin satış bedelleri;

c) 1 000 lirayı aşmıyan matrahlar ve ödemeler;

d) Gerçek ücretleri üzerinden Gelir Vergisine tabi mükelleflerin ücretlerinin günlük 40, haftalık 280, aylık 1 200, yıllık 14 400 liralık kısmı;

Malî Denge Vergisinden müstesnadır.

Ücret istisnasının uygulanmasında;

1. Aynı işveren tarafından aynı veya ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir. İkramiyeler ve sair ödemeler ödendiği ayın ücretlerine dâhil edilir.

Ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ücret tediyeleri müstakillen nazara alınır.

59 NO. LU GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı

Mevzu ve mükellef :

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Vergi kesintisi :

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kesinti yapmaya mecbur olanlar :

MADDE 3. — Kamu idare müesseseleri (Köyler hariç), kamu iktisadi müesseseleri, ticaret şirketleri, dernekler, tesisler, vakıflar, dernek, tesis ve vakıfların iktisadi işletmeleri ve bunların dışında kalan diğer kurumlar, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan tüccar ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilânço veya işletme hesabına göre tesbit eden çiftçiler ikinci maddeye göre Malî Denge Vergisi kesintisini yapmakla mükelleftirler.

Muaflıklar :

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İstisnalar :

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

2. Ücretlerde vâki arızî mahiyetteki artmalar dolayısiyle istisna haddinin aşılması halinde, Malî Denge Vergisi ödeme mecburiyeti artmanın husule geldiği aya inhisar eder.

3. Ücretlerin indirim ve kesintilere tabi tutulmadan önceki gayrisâfi tutarları esas alınır.

Matrah :

MADDE 6. — Malî Denge Vergisinin matrahı şunlardır :

1. Ödemede :

a) Gelir Vergisi mükelleflerinin yıllık Gelir Vergisi matrahları (Götürü matrahları dâhil);

b) Kurumlar Vergisi Kanununa göre verilen beyannamelerde gösterilen Kurumlar Vergisine tabi matrahlar;

c) Veraset ve İntikal Vergisi Kanununa göre verilen beyannamelerde gösterilen Veraset ve İntiakl Vergisine tabi matrahlar,

d) Gayrimenkul intikallerinde Emlâk Alım Vergisine esas olan değerler,

e) Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ikmalen, re'sen veya sair suretlerle idarece tarh olunan Gelir, Kurumlar, Emlâk Alım ve Veraset ve İntikal vergilerinden tahsili kabil hale gelmiş bulunanlara ait matrahlar.

2. Kesintide:

a) İkinci maddenin (a) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde bahis konusu ödemelerin indirim ve kesintilere tabi tutulmadan önceki gayrisâfi tutarı,

b) İkinci maddenin (b) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde bu tediyelerin Gelir Vergisi tevkifatına matrah olan miktarıdır.

c) İkinci maddenin (c) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde, bu kazanç ve iratlardan Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılacak Kurumlar Vergisi tevkifatına matrah olan miktardır.

d) İkinci maddenin (d) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde ikramiyelerin kesintilere tabi olmadan önceki gayrisâfi tutarıdır.

Bu maddenin (a) bendine göre yapılacak kesintide, aynı işveren tarafından aynı veya ayrı ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir, ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ücret tediyeleri müstakillen nazara alınır.

Mahsup :

MADDE 7. — Malî Denge Vergisine tabi tutulan kazanç ve iratlar üzerinden yapılmış olan kesinti miktarı, bu kazanç ve iratların beyannameye ithal edilmiş bulunmaları şartiyle, Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerinin 6 ncı maddeye göre yapacakları ödeme miktarından indirilir.

Veraset ve İntikal Vergisinin ilk tarhiyatına ilişkin olarak evvelce ödenen Malî Denge Vergisi nihai tarhiyat sırasında ödenecek Malî Denge Vergisinden mahsubedilir.

Nisbet :

MADDE 8. — Malî Denge Vergisinin nisbeti % 3 ten aşağı ve % 8 den yukarı olmamak üzere Bakanlar Kurulunca tesbit edilir.

(59 No. lu Geçici Komisyonun değiştirişi)

Matrah :

MADDE 6. — Malî Denge Vergisinin matrahı şunlardır :

1. Ödemede :

a) Gelir Vergisi mükelleflerinin Gelir Vergisi matrahları (Götürü matrahları dâhil); geliri ücrete inhisar edenlerin, Gelir Vergisi matrahından bu matraha ait Gelir Vergisi düşüldükten sonra geriye kalan miktarı,

b) Kurumlar Vergisi Kanununa göre verilen beyannamelerde gösterilen Kurumlar Vergisine tabi matrahlar,

c) Veraset ve İntikal Vergisi Kanununa göre verilen beyannamelerde gösterilen Veraset ve İntikal Vergisine tabi matrahlar,

d) Gayrimenkul intikallerinde Emlâk Alım Vergisine esas olan değerler,

e) Vergi Usul Kanununun hükümlerine göre ikmalen, re'sen veya sair suretlerle idarece tarh olunan Gelir, Kurumlar, Emlâk Alım ve Veraset ve İntikal vergilerinden tahsili kabil hale gelmiş bulunanlara ait matrahlar.

2. Kesintide :

a) İkinci maddenin (a) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde bahis konusu ödemelerin indirim ve kesintilere tabi tutulmadan önceki gayrisâfi tutarı,

b) İkinci maddenin (b) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde bu tediyelerin Gelir Vergisi tevkifatına matrah olan miktarıdır,

c) İkinci maddenin (c) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde, bu kazanç ve iratlardan Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılacak Kurumlar Vergisi tevkifatına matrah olan miktardır.

d) İkinci maddenin (d) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde ikramiyelerin kesintilere tabi olmadan önceki gayrisâfi tutarıdır.

Bu maddenin (a) bendine göre yapılacak kesintiler, aynı işveren tarafından aynı veya ayrı ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir, ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ücret tediyeleri müstakillen nazara alınır.

Bu madde hükmünün uygulanmasında, geliri ücrete inhisar eden Gelir Vergisi mükellefleri, Gelir Vergisi matrahından bu matraha ait Gelir Vergisi düşüldükten sonra geriye kalan miktar üzerinden vergilendirilirler.

Mahsup :

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Nisbet :

MADDE 8. — Malî Denge Vergisinin nispeti % 3 tür.

(Hükümetin Teklifi)

Ödeme ve kesinti süresi :

MADDE 9. — a) Malî Denge Vergisi ödemesi, Gelir, Kurumlar ve Veraset ve İntikal Vergilerinin ilk taksidinin tediyesi gereken süre içinde, gayrimenkul intikallerinde Emlâk Alım Vergisinin tediyesi sırasında defaten ilgili vergi dairesine ödenir.

b) İkinci maddenin (a), (b) ve (c) bendlerine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisi, ilgili Gelir veya Kurumlar Vergilerinin tevkifi gereken süre içinde yapılır ve bahis konusu vergilerin ödenmesi gereken süre içinde ilgili vergi dairesine yatırılır.

c) 2 nci maddenin (d) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisi, bahis konusu ikramiyelerin tediyesi sırasında icra olunur ve kesintinin yapıldığı ayı takibeden ayın 20 nci günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine yatırılır.

Bildirim esasları :

MADDE 10. — Malî Denge Vergisi ödeme ve kesintisi yapmaya mecbur olanların yapacakları bildirimlerin şekil ve muhtevası Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

Malî Denge Vergisi karşılığında kesinti yapanlar bu kesintileri kayıt ve hesaplarında ayrı olarak gösterirler.

Çeşitli hükümler :

Tapu memurlarının görevi :

MADDE 11. — Tapu idareleri muamele yapmadan önce gayrimenkullerin ivaz mukabili intikali ile ilgili Malî Denge Vergisinin ödendiğini gösterir belgeleri incelemeye ve muhafazaya mecburdurlar.

Mezkûr belgeler, muhtevası Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak cetvellere dökülerek muamelelerin yapıldığı tarihten itibaren en geç 15 gün içinde döküm cetvelleri ile birlikte ilgili vergi dairesine gönderilir.

Söz konusu belgelerin şekil ve muhtevasını Maliye Bakanlığı tâyin eder.

Tapu memurlarının sorumluluğu :

MADDE 12. — Gerekli verginin tamamen ödenmesinden önce muamele yapan tapu memurları verginin ödenmesinden mükellefler ile müteselsilen sorumludurlar.

Tapu memurları bu madde gereğince ödemeye mecbur oldukları vergiler için mükelleflere rücu edebilirler.

Vergi usul ve âmme alacaklarının tahsil usulü hakkındaki kanunların uygulanması :

MADDE 13. — Bu kanun hükümleri mahfuz olmak üzere, Vergi Usul Kanunu ile Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki Kanun hükümleri bu vergi hakkında da uygulanır.

Kaldırılan hükümler :

MADDE 14. — 5 . 1 . 1961 gün ve 223 sayılı, 27 . 7 . 1967 gün ve 930 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Tasarruf bonosu yükümlülüğü :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki ödemelerle ilgili olay ve hukukî durumlar için, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, tasarruf bonosu ödeme ve kesintisi yapılmıyacağı gibi, tasarruf bonosu tarh ve tahakkuk ettirilmez, tahakkuk edip de tahsil edilmiyenler terkin olunur.

(59 No. lu Geçici Komisyonun değiştirişi)

Ödeme ve kesinti süresi :

MADDE 9. — Tasarının 9 ncu maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Bildirim esasları :

MADDE 10. — Tasarının 10 ncu maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Çeşitli hükümler :

Tapu memurlarının görevi :

MADDE 11. — Tasarının 11 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tapu memurlarının sorumluluğu :

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Vergi Usul ve Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki kanunların uygulanması :

MADDE 13. — Tasarının 13 ncü maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kaldırılan hükümler :

MADDE 14. — Tasarının 14 ncü maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarruf bonosu yükümlülüğü :

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının geçici 1 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

Tasarruf bonolarının verilmesi ve değiştirilmesi :

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlerde 5.1.1961 gün ve 223 sayılı ve 27 . 7 . 1967 gün ve 930 sayılı kanunlar uyarınca ödeme veya kesinti suretiyle tahsil olunmuş meblâğlar karşılığında bu kanunlarda belli edilmiş esaslar dairesinde tasarruf bonosu verilmesine ve bu dönemlere ilişkin tasarruf bonolarının değiştirme işlemleri sona erinceye kadar, 930 sayılı Kanunun geçici 1 nci maddesi hükmünün uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük ve yürütme :

MADDE 15. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16. — Bu kanunun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

27 . 12 . 1971

Başbakan *N. Erim*	Devlet Bakanı *D. Kitaplı*	Devlet Bakanı *A. İ. Göğüş*	Devlet Bakanı *İ. Karaöz*
Devlet Bakanı *İ. Öztrak*	Adalet Bakanı *S. Bilge*	Millî Savunma Bakanı *F. Melen*	İçişleri Bakanı *F. Kubat*
Dışişleri Bakanı *H. Bayülken*	Maliye Bakanı *S. N. Ergin*	Millî Eğitim Bakanı *İ. Arar*	Bayındırlık Bakanı *M. Öztekin*
Ticaret Bakanı *N. Talû*	Sa. ve So. Yar. Bakanı *C. Aykan*	Güm. ve Tekel Bakanı *H. Özalp*	Tarım Bakanı *O. Dikmen*
Ulaştırma Bakanı *R. Danışman*	Çalışma Bakanı *A. R. Uzuner*	Sanayi ve Tekno. Bakanı *M. Erez*	En. ve Ta. Kay. Bakanı *N. Devres*
Turizm ve Ta. Bakanı *E. Y. Akçal*	İmar ve İskân Bakanı *S. Bingöl*	Köy İşleri Bakanı *N. Sönmez*	Orman Bakanı *S. İnal*

Gençlik ve Spor Bakanı
A. Karaküçük

(59 No. lu Geçici Komisyonun değiştirişi)

Tasarruf bonolarının verilmesi ve değiştirilmesi :

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük ve yürütme :

MADDE 15. — Tasarının 15 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi Geçici Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.